Jørgen Svalund og Kristine Nergaard

Kartlegging av organisasjonsmodell i fagforeninger

Fafo-notat 2026:12

Kartlegging av organisasjonsmodell i fagforeninger

I dette notatet kartlegger og beskriver vi organisasjonsstrukturen i ulike utvalgte fagforbund i Norge, Sverige, Danmark, Storbritannia og Tyskland. Et mål med kartleggingen er å beskrive hvordan organisasjoner som har ulike utfordringer, organiserer seg. Det er naturlig at profesjonsforbund, som Norsk Sykepleierforbund, har en annen struktur enn Forbundet Styrke, som organiserer en rekke yrkesgrupper innenfor privat sektor. I notatet beskriver vi både norske breddeforbund og forbund som hovedsakelig organiserer medlemmer i privat sektor, kommunal og fylkeskommunal sektor, statlig sektor og Spekter, samt noen utvalgte forbund i andre land.

Fafo-notat 2026:12
ISSN 0804-5135
ID-nr.: 10444

© Fafo 2026

Innhold

1 Innledning 5
1.1 Metode og data 6
1.2 Gangen i notatet 8

2 Samfunnsviterne 9
2.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer 9
2.2 Prinsipper for organisasjonsmodell 10
2.3 Organer 11
2.4 Kontingent 14
2.5 Prosess for valg til øverste organer 14
2.6 Lokale ledd – finansiering og organisering 15
2.7 Fysiske møteplasser 15
2.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter 16
2.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell 16

3 Forbundet Styrke 17
3.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer 17
3.2 Prinsipper for organisasjonsmodell 17
3.3 Organer 19
3.4 Kontingent 20
3.5 Prosess for valg til øverste organer 20
3.6 Lokale ledd – finansiering og organisering 21
3.7 Fysiske møteplasser 21
3.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter 22
3.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell 22

4 Norsk Tjenestemannslag 24
4.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer 24
4.2 Prinsipper for organisasjonsmodell 24
4.3 Organer 25
4.4 Kontingent 26
4.5 Prosess for valg til øverste organer 26
4.6 Lokale ledd – finansiering og organisering 26
4.7 Fysiske møteplasser 26
4.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter 27
4.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell 27

5 Fagforbundet 28
5.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer 28
5.2 Prinsipper for organisasjonsmodell 28
5.3 Organer 29
5.4 Kontingent 31
5.5 Prosess for valg til øverste organer 32
5.6 Lokale ledd – finansiering og organisering 32
5.7 Fysiske møteplasser 33

5.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter 33
5.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell 34

6 Norsk Sykepleierforbund 35
6.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer 35
6.2 Prinsipper for organisasjonsmodell 35
6.3 Organer 36
6.4 Kontingent 37
6.5 Prosess for valg til øverste organer 37
6.6 Lokale ledd – finansiering og organisering 38
6.7 Fysiske møteplasser 38
6.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter 38
6.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell 39

7 Handel og Kontor i Norge 40
7.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer 40
7.2 Prinsipper for organisasjonsmodell 40
7.3 Organer 41
7.4 Kontingent 42
7.5 Prosess for valg til øverste organer 42
7.6 Lokale ledd – finansiering og organisering 43
7.7 Fysiske møteplasser 44
7.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter 44
7.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell 45

8 Norsk Jernbaneforbund 46
8.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer 46
8.2 Prinsipper for organisasjonsmodell 46
8.3 Organer 46
8.4 Kontingent 48
8.5 Prosess for valg til øverste organer 48
8.6 Lokale ledd – finansiering og organisering 48
8.7 Fysiske møteplasser 49
8.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter 49
8.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell 49

9 Unionen – Sverige 50
9.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer 50
9.2 Prinsipper for organisasjonsmodell 51
9.3 Organer 53
9.4 Kontingent 55
9.5 Prosess for valg til øverste organer 55
9.6 Lokale ledd – finansiering og organisering 56
9.7 Fysiske møteplasser 56
9.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter 56
9.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell 57

10 Vision 58
10.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer 58

10.2 Prinsipper for organisasjonsmodell 58
10.3 Organer 59
10.4 Kontingent 60
10.5 Prosess for valg til øverste organer 60
10.6 Lokale ledd – finansiering og organisering 61
10.7 Fysiske møteplasser 61
10.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter 61
10.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell 62

11 Handel og Kontor i Danmark 63
11.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer 63
11.2 Prinsipper for organisasjonsmodell 63
11.3 Organer 64
11.4 Kontingent 65
11.5 Prosess for valg til øverste organer 65
11.6 Lokale ledd – finansiering og organisering 66
11.7 Fysiske møteplasser 67
11.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter 67
11.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell 67

12 ver.di 68
12.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer 68
12.2 Prinsipper for organisasjonsmodell 68
12.3 Organer 69
12.4 Kontingent 71
12.5 Prosess for valg til øverste organer 71
12.6 Lokale ledd – finansiering og organisering 72
12.7 Fysiske møteplasser 73
12.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter 73
12.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell 74

13 Unite 75
13.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer 75
13.2 Prinsipper for organisasjonsmodell 75
13.3 Organer 76
13.4 Kontingent 77
13.5 Prosess for valg til øverste organer 77
13.6 Lokale ledd – finansiering og organisering 78
13.7 Fysiske møteplasser 78
13.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter 78
13.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell 79

14 UNISON 80
14.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer 80
14.2 Prinsipper for organisasjonsmodell 81
14.3 Organer 81
14.4 Kontingent 83
14.5 Prosess for valg til øverste organer 83

14.6 Lokale ledd – finansiering og organisering 83
14.7 Fysiske møteplasser 84
14.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter 84
14.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell 84
15 Fagforbundene på tvers 86
Litteratur 89

1 Innledning

Fagforeninger arbeider for å forbedre medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår i stort. De slutter seg sammen i forbund, som representerer fagforeningene sentralt. Fagforbund i Norge og resten av Skandinavia er organisert innenfor en demokratimodell. Det innebærer et ønske om å sikre at organisasjonens valg og handlinger representerer medlemmenes vilje (Gumbrell-McCormick & Hyman, 2019). Hvordan forbundene er organisert, og hva de vektlegger, skal forsøksvis speile medlemmenes interesser og prioriteringer. Hvem medlemmene er, og hva det vil si å representere deres interesser, kan imidlertid variere. Mens enkelte fagforbund er profesjonsforbund som representerer en bestemt yrkesgruppe, som Norsk Sykepleierforbund, representerer andre, som Forbundet Styrke eller Handel og Kontor, medlemmer fra en rekke bransjer eller yrkesgrupper. Videre er det ikke gitt at medlemmer fra ulike deler av landet har sammenfallende interesser i alle saker. Forbundene kan organisere seg på ulike måter for å sikre at de fanger opp og ivaretar medlemmenes interesser når de arbeider på deres vegne.

Forskjeller mellom fagforbund knyttet til om de er profesjonsforbund eller representerer en stor bredde av yrkesgrupper, og om de organiserer arbeidstakere i en liten del av arbeidsmarkedet, eller i en rekke bransjer og sektorer over et stort geografisk område, kan ha betydning for hvordan de organiserer seg. Antall medlemmer, altså størrelsen på forbundene, kan også spille inn. I dette notatet kartlegger og beskriver vi organisasjonsstrukturen i ulike fagforbund. Et mål med kartleggingen er å beskrive hvordan organisasjoner som har ulike utfordringer, organiserer seg. Det er naturlig at profesjonsforbund, som Norsk Sykepleierforbund, har en annen struktur enn Forbundet Styrke, som organiserer en rekke yrkesgrupper innenfor privat sektor. I notatet beskriver vi både norske breddeforbund og forbund som hovedsakelig organiserer medlemmer i:

- Privat sektor
- Kommunal/fylkeskommunal sektor
- Statlig sektor
- Spekter

I tillegg ser vi nærmere på forbund i ulike land. Det er likhetstrekk mellom arbeidsmarkedene i Skandinavia, og én måte å forstå organiseringen av forbund i Norge på, er å sammenligne den med hvordan forbund organiserer seg i andre land. Av den grunn beskriver vi også organiseringen av Handel og Kontor i Danmark, og Unionen og Vision i Sverige. Videre løfter vi blikket enda mer og kartlegger tre store fagforbund fra land hvor arbeidslivsrelasjonene skiller seg mer fra den norske virkeligheten: ver.di i Tyskland, og Unite the Union (heretter Unite) og UNISON i Storbritannia.

Hva mener vi så med at vi skal kartlegge disse organisasjonene? Dette notatet er skrevet på oppdrag fra Delta. Jørgen Svalund har hatt hovedansvar for prosjektet og notatet, som er gjennomført i tett samarbeid med Kristine Nergaard ved Fafo. I notatet kartlegger vi noen dimensjoner oppdragsgiver er opptatt av.

1. For det første beskriver vi hvilke hovedprinsipper forbundene er organisert etter: Organiserer de seg for eksempel etter yrke, sektor, i geografiske enheter, eller annet?

Dersom det eksisterer evalueringer som belyser forbundenes erfaringer med egen organisasjonsmodell, beskriver vi relevante hovedpunkter i disse.

2. Vi er opptatt av medlemmenes representasjon og det demokratiske elementet ved fagforbund. Et sentralt spørsmål er hvordan den demokratiske prosessen for valg av representanter til forbundets øverste organ, styre og politisk ledelse er organisert.
3. Fagforeninger og forbund finansieres i stor grad ved at medlemmene betaler kontingent. Vi beskriver hvilken kontingentmodell og kontingentsats forbundene har.
4. De fleste fagforbund har både sentrale organisasjonsledd og lokale ledd i form av avdelinger og/eller klubber nær medlemmene. I notatet beskriver vi hvordan forbundenes lokale ledd er organisert og finansiert.
5. Medlemsmøter og andre former for møteplasser kan være viktige for å bygge kompetanse, bryte meninger og komme til enighet eller kompromisser om hvordan organisasjonen skal arbeide. Vi beskriver hvilke fysiske møteplasser organisasjonene har for tillitsvalgte ved siden av representantskap, kongress og landsmøte.
6. En del fagforbund har egne ungdomsorganisasjoner eller har organisert seg på måter som skal sikre at unge stemmer blir hørt. I notatet kartlegger vi om og hvordan unge er representert på ulike nivå i organisasjonen. Har forbundene egne organisasjoner for unge medlemmer eller studenter, og er disse representert i styrende organer, eller sikres unges representasjon på andre måter?

Fagforeninger og fagforbund har mange oppgaver. Et sentralt aspekt er å påvirke lønns- og arbeidsvilkår gjennom arbeid med tariffavtaler. I notatet er vi imidlertid opptatt av organisering, demokrati og representativitet. Vi kartlegger ikke tariffspørsmål og hvordan dette organiseres i de ulike forbundene.

1.1 Metode og data

Utvelgelse av forbund

Målet med prosjektet har vært å kartlegge ulike forbund i Norge, Sverige og Danmark, i tillegg til de nevnte organisasjonene i Tyskland og Storbritannia. Ettersom demokratisk representasjon er et sentralt element, var det viktig ved utvelgelsen av fagforbund at forbundet hadde en viss størrelse.

I *Norge* beskriver vi organiseringen av Samfunnsviterne, som er et breddeforbund. Videre ønsket vi at forbundene skulle dekke ulike tariffområder. Vi ser derfor også på Forbundet Styrke, som er bredt sammensatt i privat sektor, og Norsk Tjenestemannslag (NTL), som er stort og bredt i statlig sektor. I kommunal sektor og innen helseforetak kartlegger vi Fagforbundet og Norsk Sykepleierforbund (NSF). Begge organisasjoner har også medlemmer og avtaler i Spekter og privat sektor. Til slutt ser vi på Jernbaneforbundet, som organiserer medlemmer innen Spekters område. Medlemsgrunnlaget er relativt smalt og mer sektoravgrenset enn hos de andre organisasjonene.

I *Sverige* kartlegger vi som nevnt Unionen og Vision. Unionen organiserer bredt i privat sektor, og organiserer kun tjenestemenn. Vision dekker i hovedsak kommunal sektor og den svenske kirken. I *Danmark* beskriver vi Handel og Kontor (HK), som er tydelig forankret i handel, kontor og funksjonærpregede yrker. I motsetning til HK i Norge organiserer de også medlemmer i offentlig sektor (statlig og kommunal).

I tillegg ser vi på tre fagforeninger fra *land utenfor Skandinavia*: ver.di i Tyskland, og Unite og UNISON i Storbritannia. Dette er store fagforbund fra land med andre tradisjoner enn det som er vanlig i Skandinavia, og kan fungere som en kontrast til de andre forbundene. ver.di organiserer ansatte i et svært bredt spekter av tjenesteytende områder og relaterte næringer. I Storbritannia og Irland organiserer Unite medlemmer i privat, offentlig og frivillig sektor.[1] UNISON er Storbritannias største fagforening for ansatte i offentlig sektor og offentlig finansierte tjenester, og organiserer bredt (se Tabell 1.1).

Tabell 1.1. Forbund, medlemmer og type medlemmer.

Fagforbund	Antall medlemmer	Type medlemmer
Samfunnsviterne	Over 21 000	Utdanningsbasert: organiserer medlemmer med mastergrad i samfunnsfag eller humaniora, spredt på tvers av sektorer.
Forbundet Styrke	Over 80 000	Organiserer arbeidstakere i privat sektor, innen olje, gass, landindustri, ledelse og teknikk, uavhengig av utdanning og stilling.
Norsk Tjenestemannslag	Over 59 000	Organiserer arbeidstakere i staten og virksomheter med statlig eller offentlig tilknytning, uavhengig av utdanning og stilling.
Fagforbundet	Over 400 000	Arbeidstakere i kommunale, fylkeskommunale, offentlig finansierte og private/velferdsnære virksomheter og helseforetak, uavhengig av utdanning og stilling.
Norsk Sykepleierforbund	Over 130 000	Profesjonsbasert: organiserer sykepleierstudenter, sykepleiere og jordmødre.
Handel og Kontor i Norge	Over 80 000	Organiserer bredt innen handel, industri, håndverk, bank, forsikring samt annen kontor- og servicevirksomhet. Innen industri- og håndverksvirksomheter organiserer forbundet arbeidstakere i funksjonærstillinger.
Norsk Jernbaneforbund	13 000	Sektoravgrenset: organiserer arbeidstakere i jernbanerelatert virksomhet, uavhengig av arbeidsgiver og stilling.
Unionen, Sverige	Over 730 000	Organiserer bredt blant tjenestemenn i privat sektor, uavhengig av stilling og utdanning.
Vision, Sverige	220 000	Organiserer mange ulike yrkesgrupper innen velferdsrelaterte yrker i kommuner, regioner, private virksomheter og kirken.
Handel og Kontor i Danmark	Over 207 000	Organiserer vertikalt i handel, kontor og funksjonærpregede yrker, i tillegg til medlemmer i offentlig sektor.
ver.di, Tyskland	1,8 millioner	Organiserer i et svært bredt spekter av tjenesteytende områder og relaterte næringer.

[1] https://www.unitetheunion.org/

Unite, Storbritannia, Gibraltar og Irland	Over 1,2 millioner	Organiserer på tvers av mange yrkesgrupper i privat, offentlig og frivillig sektor.
UNISON, Storbritannia	Over 1,3 millioner	Organiserer særlig ansatte innenfor offentlig og velferdsnær virksomhet.

Data

Prosjektet og notatet er utarbeidet under stramme tidsrammer. Arbeidet har i stor grad blitt gjort i løpet av sommerferien 2026, noe som begrenset hvordan prosjektet kunne gjennomføres. Kartleggingen av fagforbundene er gjennomført som en deskstudie basert på offentlig tilgjengelig informasjon. For hvert forbund beskriver vi de seks dimensjonene som er trukket fram ovenfor.

Notatets primære datakilder er forbundenes vedtekter og nettsider. De sentrale elementene i forbundenes organisering er nedfelt i vedtektene, mens beskrivelser av praktisk gjennomføring og ytterligere detaljer er hentet fra nettsidene.

Vi har gjennomført kartleggingen ved hjelp av ordinære nettsøk i Google og KI-tjenesten Copilot for å finne informasjonen vi har vært ute etter. Noe av informasjonen vi har funnet på forbundenes nettsider, inkludert vedtekter, kan enkelte steder være gjengitt ganske likt forbundenes egne framstillinger.

Vedtekter og annen informasjon om de utenlandske forbundene forelå ikke på norsk. Copilot er benyttet til å oversette de tyske og engelske tekstene, i tillegg til enkelte utdrag fra svensk og dansk. Copilot er i denne sammenheng kun et hjelpeverktøy, og eventuelle feil, mangler eller misforståelser er notatforfatternes ansvar.

I den grad det finnes offentlig tilgjengelige evalueringer av måten forbundene er organisert på, trekker vi disse inn.

1.2 Gangen i notatet

Vi presenterer de 13 fagforbundene i hvert sitt kapittel (kapittel 2 til 14). Vi ser på kriteriene for å bli medlem i forbundene, hvilke prinsipper de legger til grunn for organiseringen, og hvilke beslutningsorganer de har. Videre tar vi for oss forbundenes kontingentmodell, prosessen for valg til de høyeste organene, og om de tillitsvalgte har fysiske møteplasser som benyttes utenfor sentrale beslutningsarenaer. Vi beskriver også hvordan lokale ledd er organisert og finansiert. Mot slutten av hvert kapittel beskriver vi om forbundene har en egen organisasjon for unge medlemmer eller studenter. Avslutningsvis presenterer vi eventuelle evalueringer av forbundenes organisasjonsmodell og i så fall hva disse forteller. I notatets siste kapittel (kapittel 15) trekker vi sammen trådene og sammenligner kort forbundenes organisering på tvers. Der peker vi på forskjeller og likheter langs de seks dimensjonene vi har vært opptatt av.

2 Samfunnsviterne

I dette kapittelet ser vi nærmere på organiseringen av Samfunnsviterne. Samfunnsviterne er et fagforbund for arbeidstakere med mastergrad i samfunnsfag. Forbundet skiftet navn fra Statsviternes fagforening til Samfunnsviternes fagforening i 1994, etter hvert endret til Samfunnsviterne (Samfunnsviterne, 2026a). Forbundet har i dag om lag 21 000 medlemmer, hvorav rundt 17 600 er yrkesaktive. Samfunnsviterne er medlem i Akademikerne, hvor de deltar i en rekke organer og utvalg.

I dag er sektor det grunnleggende organisasjonsprinsippet, etter at landsmøtet i 2025 valgte å gå bort fra en geografisk basert modell (fylker) og over til en modell basert på fire sektorer ut fra tariffområde.

Samfunnsviterne har sitt sekretariat i Oslo, som ledes av en ansatt sekretariatsleder (generalsekretær). Årsberetningen for 2024 viser at sekretariatet ved utgangen av året hadde 37 ansatte i til sammen 34,1 årsverk.

Samfunnsviterne hadde også 1124 virksomhetstillitsvalgte per 2024, ifølge samme årsberetning.

2.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer

Samfunnsviterne kan ta opp som medlemmer «personer med mastergrad eller tilsvarende fra universitet eller høgskole innen samfunnsvitenskapelige og humanistiske fag» (Samfunnsviterne, 2025a, § 2.1). Forbundet tilbyr i tillegg studentmedlemskap for «studenter med påbegynt bachelorgrad fra universitet eller høgskole innen samfunnsvitenskapelige og humanistiske fag».

Medlemmer kan også tas opp på særlige vilkår. Dette gjelder hvis de etter «en helhetsvurdering av utdanningslengde, fagkombinasjon og arbeidserfaring har tilegnet seg kompetanse som kan sidestilles med opptakskriteriene for ordinært medlemskap». Det forutsettes fullført bachelorgrad.

På nettsiden opplyser Samfunnsviterne at medlemmene har ulik utdanningsbakgrunn. Blant dem er statsvitere, sosialantropologer, medievitere, litteraturvitere, filosofer, historikere, geografer, pedagoger, språkvitere og kulturhistorikere. Disse jobber i ulike bransjer, blant annet i offentlig forvaltning og administrasjon, kultur, politikk og næringsutvikling, forskning og utdanning, bistand og medier.

Flertallet av medlemmene jobber i offentlig sektor. Tabell 2.1 viser hvordan medlemmene fordelte seg etter sektor i 2025.

Tabell 2.1. Medlemmer i alt, og etter sektor.

I alt	20 769
Stat	8047
Kommunal sektor	4760
Spekter Helse	837
Privat	4012
Næringsdrivende	95
Studenter	1744

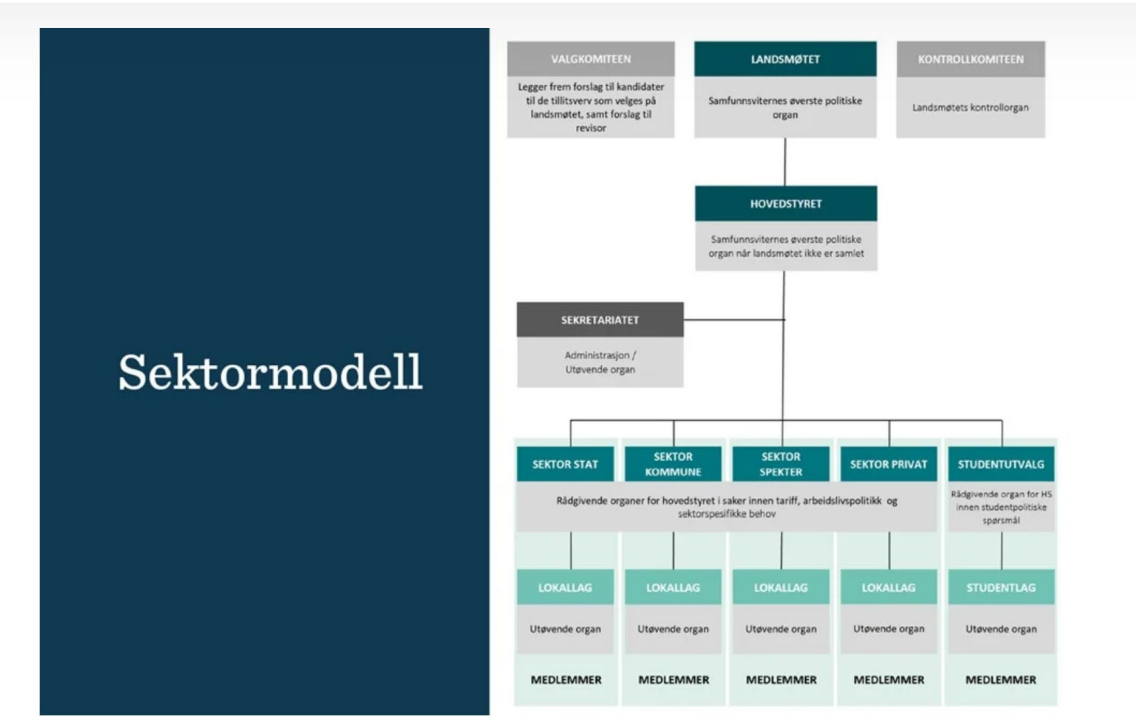
Kilde: Gjengitt etter «Medlemstall» (Akademikerne, 2025).

2.2 Prinsipper for organisasjonsmodell

Samfunnsviternes nåværende organisasjonsstruktur ble vedtatt på landsmøtet i 2025, da forbundet gikk fra fylkes- til sektororganisering. Omleggingen hadde vært diskutert over tid, og på landsmøtet i 2022 ble det besluttet at forbundets organisasjonsstruktur skulle utredes i den kommende landsmøteperioden (Samfunnsviterne, 2025a). Hovedstyret nedsatte en arbeidsgruppe for dette, som la fram en rapport med forslag til ny organisasjonsstruktur (Arbeidsgruppen for organisasjonsutvikling, 2025).

I dag er Samfunnsviterne organisert i fire sektorer: stat, kommune, Spekter og privat. Medlemmene tilordnes sektor etter arbeidssted, og delegater til landsmøtet følger av sektorene. Sektorutvalgene skal ivareta medlemmenes interesser når det gjelder tariff og arbeidsmarkedsspørsmål, og er samtidig rådgivende utvalg for hovedstyret. Forbundet har ingen geografisk baserte organisasjonsledd, men har lokallag, eventuelt kontaktpersoner, i den enkelte virksomhet.

Figur 2.1. Samfunnsviternes organisasjonsmodell.

Sektormodellen ble vedtatt av Samfunnsviternes landsmøte i november 2025.

Kilde: «Sektormodellen» (Samfunnsviterne, 2025b).

2.3 Organer

Samfunnsviterne har følgende organer (Samfunnsviterne, 2025a, § 3):

- Landsmøtet
- Hovedstyret
- Sektorstyrer (benevnes sektorutvalg fra 2026) for stat, kommune, Spekter og privat sektor
- Lokallag
- Studentlag
- Studentutvalg
- Valgkomité
- Kontrollkomité
- Sekretariatet

Landsmøtet

Landsmøtet er forbundets øverste organ og kalles inn hvert tredje år. Landsmøtet har 100 delegater som fordeler seg på:

- Hovedstyrets faste medlemmer (åtte personer)
- Valgte delegater
- Inntil fem studentdelegater, inkludert studentobservatøren

Delegatene har én stemme hver.

Det velges 87 delegater fra sektorene, minimum fem fra hver av de fire sektorene. De øvrige plassene fordeles basert på medlemstall i den enkelte sektor. Studentdelegatene velges av studentutvalgene.

Kandidater til hovedstyret og kontrollkomiteen møter med tale- og forslagsrett.

Det framgår av vedtektene hvilke oppgaver landsmøtet har. Landsmøtet velger leder, nestleder og øvrige medlemmer av hovedstyret, kontrollkomité og valgkomité. Landsmøtet fastsetter kontingent og vedtar vedtektsendringer, rammebudsjett og forbundets overordnede strategi og frikjøp av den valgte ledelsen.

Hovedstyret

Hovedstyret består av forbundets leder, nestleder, seks styremedlemmer og fire varemedlemmer. Lederne i de fire sektorutvalgene har møte- og talerett i saker som berører sektorene, studentlederen (studentobservatør) har møte- og talerett i saker som berører studentene, og første vara til styret har møte-, tale- og forslagsrett. Det framgår av vedtektene at medlemmer av hovedstyret ikke bør sitte mer enn seks år sammenhengende i samme verv.

Det finnes en styreinstruks for arbeidet i hovedstyret (Samfunnsviterne, 2025c). Denne vedtas av hovedstyret og gjelder for landsmøteperioden. Hovedstyret skal innkalles minimum fire ganger i året. Oppgavene framgår av vedtektene (§ 5) og styreinstruksen. Hovedstyret leder forbundet mellom landsmøtene, følger opp vedtak fra landsmøtet, vedtar handlingsplaner og budsjetter, setter ned arbeidsgrupper med mer.

Samfunnsviternes valgte leder styrer forbundet mellom hovedstyremøtene og er frikjøpt 100 prosent i vervet (Samfunnsviterne, 2025d). Nestleder frikjøpes delvis.

Sektorutvalg

Sektorutvalgenes oppgaver beskrives som følger (Samfunnsviterne, 2025e):

- foreslå saker for hovedstyret innenfor lønns- og arbeidslivspolitikken
- oppnevne representanter til Akademikernes forhandlingsutvalg og samarbeidsorganer
- bistå sekretariatet i å identifisere behov for kurs og møteplasser for medlemmer og tillitsvalgte
- ha ansvar for at det organiseres sektorvise valg av delegater i landsmøteår
- behandle saker til landsmøtet

Sektorutvalgene skal bestå av et styre med leder, nestleder og inntil fem styremedlemmer samt ett varamedlem. Disse velges gjennom direkte, digitale valg blant medlemmer innen den enkelte sektor. Styret velges for tre år, og et medlem bør ikke sitte mer enn seks år sammenhengende i samme verv. Dette ser ikke ut til å være verv med vesentlig frikjøp.

Utvalgene har organisatoriske oppgaver. De skal stå for kurs, opplæring og konferanser for tillitsvalgte og medlemmer, og utvikle lokallag (i den enkelte virksomhet), nettverk og lokale og regionale møteplasser for medlemmene.

Sektorutvalgene har videre oppgaver knyttet til medlemsdemokratiet. De skal organisere valg til landsmøtet og behandle saker som ønskes tatt opp der. Valg skal skje senest ti uker før landsmøtet.

Sektorutvalgene legger fram forslag til budsjett, regnskap og årsberetning for hovedstyret, og søker hovedstyret om midler til drift og aktiviteter. Dette betyr at de ikke har egne midler i form av en fast tilbakeført andel av kontingent, egen kontingent eller lignende ordninger. De er ikke egne juridiske enheter.

Lokallag

Samfunnsviterne benytter betegnelsen lokallag om den typen organisasjon de har på virksomhetsnivå. I vedtektene heter det at det bør opprettes lokallag i virksomheter der de har tre medlemmer eller mer. Leder for lokallaget opptrer som hovedtillitsvalgt eller tillitsvalgt for medlemmene. Lokallagene skal avholde årsmøte og velger leder og styre.

Lokallagene har etter vedtektene følgende oppgaver:

a. ivareta foreningens og medlemmenes interesser, herunder gjennomføre lokale forhandlinger
b. utvikle og gjennomføre lokale aktiviteter og søke om økonomisk støtte til disse
c. sette lokale saker på dagsorden
d. foreslå delegater til landsmøtet, samt kandidater til hovedstyret og sektorutvalget
e. rekruttere nye medlemmer og tillitsvalgte

Lokallagene kan dermed beskrives som en «klubb» (jf. praksis i LO/YS-systemet) eller en «gruppe» (jf. Tekna/NITO-terminologi) i betydningen at de ivaretar medlemmene ved den enkelte virksomhet og arbeidsplass, inkludert rekruttering og lokale aktiviteter. I tillegg har lokallaget organisatoriske oppgaver ved at de skal foreslå delegater til landsmøtet og kandidater til hovedstyret og sektorutvalgene.

Det er utarbeidet retningslinjer for tildeling av midler til lokallagene (Samfunnsviterne, 2026b). Leder av lokallaget kan søke om midler. I virksomheter uten lokallag kan en kontaktperson søke. Medlemmer kan også søke om midler til prosessen med å etablere lokallag. Det kan tildeles midler til drift, for eksempel medlemsmøter, styremøter, årsmøter, lokale forhandlinger og rekruttering, eller til faglige og sosiale aktiviteter. For søknader til aktiviteter som faller inn under OU-midlene, gjelder egne bestemmelser.

Studentlag

Det skal opprettes studentlag ved universiteter og høyskoler for studentmedlemmer (Samfunnsviterne, u.å.-b). Studentlagene har etter vedtektene ansvar for faglige aktiviteter og rekruttering av nye medlemmer på sine studiesteder. De er del av Samfunnsviterne, ikke selvstendige enheter, og skal jobbe innenfor forbundets vedtekter, mål og retningslinjer.

Studentlagene kan søke hovedstyret om støtte til aktiviteter på studiestedet. Dette omfatter både faglige aktiviteter og rekrutteringsarbeid (Samfunnsviterne, 2018).

Ifølge forbundets nettside finnes det studentlag ved Universitetet i Agder, Universitetet i Oslo, NTNU, Universitetet i Bergen og Universitetet i Stavanger.

Studentutvalg

Det skal avholdes minst én årlig samling for studentlagenes ledere. Dette benevnes studentutvalget. Studentutvalget skal arbeide med studentpolitiske spørsmål og rådgi hovedstyret i slike spørsmål. Det vil si at det i prinsippet har samme doble funksjon som sektorutvalgene.

I tillegg skal studentutvalget velge en studentleder som er studentenes talsperson i forbundet, studentdelegater til landsmøtet og studentobservatør til hovedstyret.

2.4 Kontingent

Samfunnsviterne har en fast månedlig kontingent for medlemmer i arbeid. Denne justeres etter stillingsstørrelse.

- 100 prosent stilling: 493 kroner per måned
- mellom 50 og 100 prosent stilling: ordinær kontingent justert ut fra stillingsprosent
- mindre enn 50 prosent stilling: ti prosent av ordinær kontingent
- nyutdannede medlemmer betaler kun 50 prosent av ordinær kontingent det første året etter fullført studium

Studenter betaler 250 kroner for hele studietiden.

Det er etter vedtektene ingen fast tilbakeføring av kontingent til lokallag, studentlag, sektorutvalg eller studentutvalg. Midler til aktiviteter her tildeles etter søknad til hovedstyret. Kontingenten fastsettes av landsmøtet.

2.5 Prosess for valg til øverste organer

I Samfunnsviterne velges leder, nestleder og hovedstyre av landsmøtet, mens delegater til landsmøtet og medlemmer av sektorutvalgene velges gjennom direkte digitale valg blant medlemmene. Valg til landsmøtet er ennå ikke gjennomført etter ny organisasjonsmodell.

Landsmøtet

Det skal velges 87 delegater fra sektorene til landsmøtet. Hver sektor får minimum fem delegater som en grunnfordeling. De resterende delegatene fordeles forholdsmessig mellom sektorene stat, kommune, Spekter og privat, ut fra medlemstallet i hver sektor per 1. januar det året landsmøtet avholdes. Det legges opp til at delegatene til landsmøtet skal velges gjennom direkte digitale valg innenfor hver sektor. Valgene skal organiseres av sektorutvalgene. Enkeltmedlemmer og lokallag kan foreslå kandidater som delegater til landsmøtet. Det vises i organisasjonsgjennomgangen fra 2023-2025 til at dette vil styrke den demokratiske representasjonen (Samfunnsviterne, u.å.-a). I den tidligere modellen ble valgene gjort gjennom fylkesavdelingene, vanligvis på fylkesavdelingenes årsmøter, der alle medlemmer kunne møte. I tillegg til delegatene fra sektorene deltar inntil fem studentdelegater.

Hovedstyre og valgt ledelse

Som det framgår ovenfor, velges leder, nestleder og øvrige medlemmer til hovedstyret av landsmøtet. Det er ingen føringer i vedtektene for hvordan hovedstyret og ledelsen

skal settes sammen. Valgkomiteen skal ta hensyn til bredden i medlemsmassen, herunder sektor, geografi og kjønn.

Alle medlemmer har forslagsrett til kandidater, og forslag fra enkeltmedlemmer skal sendes direkte til valgkomiteen (Samfunnsviterne, 2025f). Valgkomiteen legger fram innstilling til landsmøtet for valg til hovedstyre og ledelse. I henhold til instruks for valgkomiteen skal innstillingen være klar senest fire uker før landsmøtet og sendes ut sammen med øvrige landsmøtepapirer. Innstillingen skal være begrunnet. Det skal også angis hvem som har foreslått kandidatene.

Valg til sektorutvalg

Sektorutvalgene ble vedtatt opprettet i 2025 og etablert tidlig i 2026. De velges gjennom direkte digitale valg i den enkelte sektor. Medlemmene ble invitert til å melde sin interesse for denne typen verv. Lokallagene kan også foreslå medlemmer til sektorutvalgene. Ved valget i 2026 la valgkomiteen fram sin innstilling til sektorutvalg, og det ble gjennomført sektorvise valg over en femdagers periode.

2.6 Lokale ledd – finansiering og organisering

Som omtalt over er det lokale organisasjonsleddet i Samfunnsviterne lokallaget, som omfatter medlemmene i den enkelte virksomhet. Lokallag bør opprettes i virksomheter med tre eller flere medlemmer. Forbundet har dermed ikke noen geografisk avgrenset lokalorganisasjon som samler medlemmer på tvers av arbeidsplasser/virksomheter etter at man etter landsmøtet i 2025 gikk bort fra fylkesavdelinger. Lokallagenes organisering beskrives i detalj under punkt 2.3, og gjentas ikke her. De er ikke egne juridiske enheter og har ikke egen økonomi, men søker som nevnt hovedstyret om midler til aktiviteter. Det avsettes midler til lokal aktivitet i budsjettet, men disse tildeles etter søknad, ikke pro rata (Samfunnsviterne, 2025g). Det vises i den forbindelse til at lokallagene har ulike betingelser for aktiviteter, noen har frikjøpte tillitsvalgte, andre ikke, og mulighetene for å få OU-midler varierer også (Samfunnsviterne, 2025g, 2025h).

I årsmeldingen for 2024 oppgis det at det har vært 122 arrangementer i lokallagene, med 2618 deltakere. De aller fleste av disse ble holdt innen offentlig sektor (Samfunnsviterne, 2025i).

2.7 Fysiske møteplasser

Styrene i sektorutvalgene forventes å delta på fire årlige møter og på Samfunnsviternes inntektspolitiske og tariffpolitiske konferanse. Leder av sektorutvalget vil også delta i noen hovedstyremøter hvis relevante temaer står på dagsordenen. Det framgår ikke hvilke av disse som er fysiske møter, men det vises til at det avholdes digitale møter der det ikke vurderes nødvendig å møtes fysisk (Samfunnsviterne, 2025e). De to konferansene er fysiske konferanser. Studentutvalget møtes på en årlig fysisk konferanse.

For tillitsvalgte som ikke sitter i sektorutvalgene, synes det som om konferanser og eventuell tillitsvalgtopplæring er de mest aktuelle fysiske møteplassene.

2.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter

Samfunnsviterne har en modell der masterstudenter i relevante fag kan tas opp som studentmedlemmer. Som beskrevet over kan det opprettes studentlag på studiestedene. Organisasjonen har ikke egne organisasjonsledd for unge medlemmer generelt.

Studentlagene kan søke midler til aktiviteter. Det arrangeres en årlig konferanse for lederne av studentlagene. Studentmedlemmer skal ha inntil fem plasser på landsmøtet, og leder av studentutvalget har observatørstatus i styret med tale- og forslagsrett.

Studentlagene skal arbeide innenfor Samfunnsviternes vedtekter, mål og retningslinjer. De kan avholde årsmøte som velger leder. Studentlagenes ledere velger studentdelegater til landsmøtet og studentobservatør til hovedstyrets møter (Samfunnsviterne, u.å.-b).

2.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell

Dagens organisasjonsmodell ble vedtatt høsten 2025, og det foreligger dermed ennå ingen samlet erfaring med modellen (Samfunnsviterne, 2025j). Overgangen innebar at man gikk bort fra en organisasjonsmodell der fylkesavdelinger hadde ansvar for organisasjonsbygging, rekruttering, nettverksbygging, faglige aktiviteter samt organisering og valg av delegater til landsmøtet. Man hadde fylkesledermøter og et arbeidslivsutvalg som var rådgivende for styret i arbeidslivs- og tariffspørsmål.

Formålet med dagens modell synes å være å sikre en klarere sammenheng mellom medlemmenes interesser på virksomhetsnivå og forbundets politikk gjennom en sektorvis organisering (Samfunnsviterne, 2025j). I tillegg vil økt bruk av direkte digitale valg styrke den demokratiske representasjonen.

3 Forbundet Styrke

Forbundet Styrke (Styrke) ble etablert i 2023 etter en sammenslåing mellom de to LO-forbundene Industri Energi og Forbundet for Ledelse og Teknikk (FLT). Industri Energi var en sammenslutning av Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund (NKIF), NOPEF og Norsk Treindustriarbeiderforbund (NTAF). Styrke er LOs fjerde største forbund og hadde 79 632 medlemmer per 31. desember 2025, hvorav 57 116 var yrkesaktive (Statistisk sentralbyrå, 2026). Forbundets organisasjonsområde springer ut av områdene til de opprinnelige medlemsforbundene, da LO har en organisasjonsplan som fastsetter forbundenes organisasjonsområder.

Styrke har delt hovedkontor mellom Oslo og Stavanger, med forretningsadresse i Oslo. Minst to i forbundets valgte ledelse (AU) skal ha sitt tilholdssted i Stavanger. Ifølge Brønnøysundregistrenes virksomhetsopplysninger har forbundet 131 ansatte per 10. juni 2026.

3.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer

Vedtektenes § 1 beskriver forbundet som en landsomfattende sammenslutning innen forbundets omfangsområder, tilsluttet LO. Avgrensningen av forbundets omfangsområder finner vi ikke i vedtektene, men de beskrives flere steder på deres nettsider.

Styrke organiserer arbeidere innen deler av landbasert industri. Medlemmene i landindustrien jobber innen aluminium, elektrokjemisk og kjemisk teknisk prosessindustri, farmasøytisk industri, møbel- og treindustri, plastindustri, fiskefor, og i vaskerier og diverse bedrifter innen trevirke og andre bransjer (Styrke, u.å.-a). I olje- og gassektoren organiserer forbundet innen operatørselskaper, oljeservicebedrifter, rederier, forpleining og helikopterselskapene. Her organiserer forbundet vertikalt, det vil si både blant arbeidere og funksjonærer, i henhold til LOs organisasjonsplan. Forbundet organiserer også funksjonærer innen ledelse, teknikk og arbeidsinkludering, det vil si organisasjonsområdene til FLT. Dette betyr at forbundet har ulike organisasjonsprinsipper avhengig av bransje og yrkesgruppe, noe som også avspeiles i forbundets tariffavtaler. Styrke er part i arbeideravtaler innen industrien, vertikale tariffavtaler innen olje- og gassektoren og rene funksjonæravtaler for arbeidsledere og tekniske funksjonærer innen blant annet NHO-området.

I tillegg til yrkesaktive medlemmer kan lærlinger, studenter og elever bli medlemmer. Forbundet har også pensjonistmedlemmer.

3.2 Prinsipper for organisasjonsmodell

Forbundet Styrke har i dag en organisasjonsmodell som kombinerer prinsippene fra de to fusjonerte forbundene Industri Energi og FLT (Industri Energi & Forbundet for Ledelse og Teknikk, 2023; Styrke, 2025b).

Forbundets grunnorganisasjoner er avdelingene. Vedtektenes § 30 omhandler avdelinger, og lyder:

> Forbundet kan opprette avdelinger i konsern, i bedrift, på arbeidssted, i flere bedrifter under ett og for flere arbeidssteder under ett (samleavdeling/geografiske avdelinger). I tvilstilfeller avgjør forbundsstyret grensene for de enkelte avdelingenes organisasjonsområde.

Hovedmodellen i Industri Energi var avdelinger som var avgrenset til en virksomhet eller et konsern (det vil si at avdelingen i praksis også var en klubb), selv om forbundet hadde geografisk avgrensede avdelinger som omfattet flere bedrifter innen industrien. Industri Energi hadde drøye 480 avdelinger, og disse varierte mye i størrelse og om de dekket én eller flere bedrifter.

FLT hadde 63 geografiske lokalavdelinger, og bedriftsgrupper (klubber) på den enkelte arbeidsplass. Lokalavdelingene var delt inn i regioner. I praksis var en del av avdelingene avgrenset til de store industristedene, som Herøya og Årdal, jamfør organisasjonsgjennomgangen Styrke har gjennomført (Styrke, 2025b). Styrke gjennomførte i perioden 2023–2025 en organisasjonsgjennomgang fram mot det første ordinære landsmøtet i 2025: *Organisasjonsgjennomgangen 2023–2025* – «Styrke 1.0».

Det nye forbundet beholdt i hovedsak den opprinnelige modellen for avdelingsstruktur, det vil si at Styrke fikk avdelinger som dekker en bedrift eller et konsern for medlemmer i det opprinnelige Industri Energi og geografiske avdelinger for medlemmer i det opprinnelige FLT. På arbeidsplassene vil forbundet i en del tilfeller både ha en avdeling (klubb) med utgangspunkt i IE og en bedriftsgruppe med utgangspunkt i FLT. Disse medlemmene vil da tilhøre ulike klubber og ha tilhørighet i ulike grunnorganisasjoner.

I tillegg har vedtektenes § 31 en bestemmelse om *regionforum*, som supplerer avdelings- og klubbstrukturen på et geografisk nivå (Styrke, 2025a).

> Forbundet skal i landsmøteperioden innføre regionforum. Landsstyret fastsetter retningslinjer.

Forbundet arbeider dermed med å etablere en regional struktur. Målet med regionforumene er å styrke samarbeidet på tvers av bransjer – og bygge opp en tydelig regional satsing. Regionforumene skal ifølge forbundets nettside fungere som en lavterskelarena for aktivitet, erfaringsutveksling og koordinering mellom avdelingene. Samtidig skal de *ikke* utgjøre et nytt organisatorisk nivå mellom avdeling og forbund (Sjåvik, 2026).

Styrke har også samarbeidskomiteer. Dette er en organisasjonsform som stammer fra Industri Energi, og formålet er å sikre best mulig samarbeid mellom klubber og avdelinger innen samme bransjeområde (Styrke, u.å.-b). Styrke har elleve slike komiteer. Dette er organer som stammer fra Industri Energi, men det er opprettet samarbeidskomiteer innen områdene til FLT. Det finnes egne retningslinjer for samarbeidskomiteene (Styrke, u.å.-c). Vedtakene og beslutningene deres er rådgivende, og det framgår at arbeidsområdet hovedsakelig skal være næringspolitikk og andre bransjespørsmål.

Styrke har også vurdert å opprette et Fellesforum for funksjonærer. På landsmøtet i 2025 ble etableringen utsatt til neste landsmøte.

Forbundet har en god del enkeltmedlemmer og små bedriftsgrupper med og uten tariffavtale, og arbeider med hvordan disse skal ivaretas, og hvem som skal ha ansvar for å følge dem opp.

En hovedkonklusjon er at Styrke i dag er formet av en sammenslåing av to forbund med ulike organisasjonsmodeller, og at forbundet så langt har beholdt mye av de opprinnelige prinsippene for organisering. Forbundets organisasjon vil stå på dagsordenen for landsstyret i 2027 og på neste landsmøte.

3.3 Organer

Forbundets besluttende organer listes opp i § 5 i vedtektene:

- Landsmøtet
- Landsstyret
- Forbundsstyret
- Forbundets arbeidsutvalg

Landsmøtet

Landsmøtet er Forbundet Styrkes øverste organ og avholdes hvert fjerde år. I henhold til vedtektene møter inntil 320 representanter i tillegg til landsstyrets medlemmer. Landsmøtet velger forbundets politiske ledelse og sentrale styrende organer, blant annet leder, nestledere, landsstyre, forbundsstyre og arbeidsutvalg. Det velger også medlemmer med varamedlemmer til LOs representantskap og forbundets delegater til LOs ordinære kongress. Landsmøtet vedtar sentrale organisatoriske og politiske saker, inkludert vedtekter.

Landsstyret

Landsstyret er forbundets øverste besluttende organ mellom landsmøtene og skal ha minst to møter i året. Landsstyret består av 50 representanter, inkludert forbundsstyrets medlemmer. Det skal følge opp landsmøtets vedtak, behandle større politiske og organisatoriske saker og fungere som et bredt representativt styringsorgan i landsmøteperioden. Landsstyret gjør vedtak i alle spørsmål som ikke er avgjort av landsmøtet, og som ikke ligger til forbundsstyrets myndighetsområde. Det velger også forbundets faste utvalg og medlemmer til utvalgene.

Forbundsstyret

Forbundsstyret er det sentrale styringsorgan mellom landsstyremøtene og skal ha minst åtte møter per år. Det skal følge opp landsmøtets og landsstyrets vedtak, lede forbundets arbeid i landsmøteperioden og behandle løpende politiske, organisatoriske og administrative saker som ikke er lagt til landsmøtet, landsstyret eller arbeidsutvalget. Forbundsstyret har dermed en mer operativ og løpende styringsrolle enn landsstyret, men er bredere og mer formelt besluttende enn arbeidsutvalget. Forbundsstyret består av arbeidsutvalget (sju personer) pluss 15 valgte representanter. I tillegg møter fem varamedlemmer. Det møter også to representanter fra ungdomsutvalget med tale og forslagsrett.

Forbundets arbeidsutvalg

Arbeidsutvalget er et organ for løpende politisk og organisatorisk behandling mellom møtene i forbundsstyret. Arbeidsutvalget består av forbundsledelsen, det vil si forbundsleder, 1. nestleder, to øvrige nestledere og tre arbeidsutvalgsmedlemmer (Styrke, u.å.-d).

Andre råd og utvalg

I tillegg til de organene som listes opp i § 5 i vedtektene, har forbundet samarbeidskomiteer, ungdomsutvalg, og råd og utvalg ved behov.

3.4 Kontingent

Vedtektenes § 21 regulerer kontingenten. For de som har lønnstrekk på bedrift, fastsettes kontingenten i prosent og beregnes av brutto fortjeneste. Det betales 1,47 prosent i kontingent per måned til forbundet, inkludert advokatforsikring, med et øvre tak fastsatt av landsstyret (Styrke, u.å.-e).

For medlemmer som har et kontingentgrunnlag under en grense fastsatt av landsstyret (per 2025, 514 635 kroner per år), betales 1,2 prosent i kontingent per måned, inkludert advokatforsikring. Grensen for lav sats reguleres også av landsstyret.

I tillegg kommer kontingent til den lokale avdelingen. Etter Forbundet Styrkes vedtekter § 21 (4) betales det 0,25 prosent i kontingent til lokal avdeling, men den lokale avdelingen kan fastsette høyere eller lavere kontingent, for eksempel ved å innføre tak eller et fast beløp.

3.5 Prosess for valg til øverste organer

Forbundet Styrke er organisert som et representativt landsmøtedemokrati, der avdelingene (grunnorganisasjonene) er grunnlaget for representasjon på landsmøtet, mens landsmøtet velger den sentrale politiske ledelsen (Styrke, 2025a, § 6).

Representanter til landsmøtet velges via forbundets underliggende organisasjonsledd, avdelingene. Vedtektenes § 6 (2) lyder:

> Avdelingenes representasjonsrett regnes ut etter antall yrkesaktive medlemmer som betaler ordinær kontingent ved landsmøtets innkalling per 31. desember året før landsmøtet. Det velges 1 representant for hver påbegynt 250 yrkesaktive medlemmer, dog må en avdeling ha minst 50 yrkesaktive medlemmer for å kunne bli representert. Dersom antall representanter etter ovenstående overstiger eller underskrider 295, skal delingstallet for å få flere enn én representant økes/minskes i sprang på 10 slik at tallet kommer nærmest mulig 295. Avdelinger med mindre enn 50 yrkesaktive medlemmer velger i fellesskap 25 representanter. I disse tilfeller bestemmer forbundsstyret valgkretsene.

Vedtektene regulerer hvordan avdelingene skal behandle saker til landsmøtet og velge delegater.

Representantene fra forbundets ungdomsutvalg møter med tale- og forslagsrett, men ikke stemmerett.

3.6 Lokale ledd – finansiering og organisering

De lokale leddene i Forbundet Styrke er organisert som en kombinasjon av avdelinger og klubber, med avdelingen som det formelle lokale organisasjonsleddet og klubben som den mest arbeidsplassnære enheten. I en del tilfeller vil avdelingen være avgrenset til en bedrift, slik at klubb og avdeling overlapper.

Avdelingene og klubbene har ansvar for typiske fagforeningsoppgaver: å organisere medlemmer på arbeidsplassen eller i bedriften, ivareta medlemmenes økonomiske, faglige, sosiale og kulturelle interesser, føre forhandlinger på vegne av medlemmene, samarbeide med andre avdelinger og klubber, og utføre oppdrag gitt av forbundet og LO lokalt (Styrke, 2025a).

Avdelingene kan organiseres etter flere prinsipper: konsern, bedrift, arbeidssted, samleavdeling eller geografisk avdeling. I tvilstilfeller er det forbundsstyret som avgjør grensene for den enkelte avdelings organisasjonsområde (Styrke, 2025a, § 30 (1)).

Forbundet har retningslinjer for vedtektene til avdelinger og klubber. Ifølge disse kan avdelinger og klubber ha egne vedtekter, men de må bygge på forbundets vedtekter og retningslinjer og legges fram for godkjenning i forbundsstyret (Styrke, 2023). Lokale ledd har dermed et visst organisatorisk handlingsrom.

Årsmøtet er avdelingens eller klubbens høyeste organ og avholdes årlig. Til årsmøtet møter i utgangspunktet medlemmene, men retningslinjene åpner også for at bare tillitsvalgte møter i bransjer der full medlemsdeltakelse er praktisk vanskelig å gjennomføre (Styrke, 2023, § 3 (3)).

Retningslinjene for avdelinger og klubber sier at disse skal ha årsmøte og styre, og dermed også lokal økonomiforvaltning (Styrke, 2023). I vedtektenes § 21 (4), om kontingent og forsikringspremie, står det som nevnt at hvert medlem skal betale en lokal kontingent.

3.7 Fysiske møteplasser

Styrke har flere møteplasser for tillitsvalgte utover landsmøtet og de sentrale besluttende organene. Forbundet tilbyr kurs og konferanser, blant annet grunnkurs for nye tillitsvalgte og ulike tematiske konferanser (Styrke, u.å.-f).

Videre arbeider forbundet med å etablere regionforum, som skal være lavterskelarenaer for aktivitet, erfaringsutveksling og koordinering mellom avdelingene (Sjåvik, 2026).

Samarbeidskomiteene er også møteplasser for medlemmer og tillitsvalgte innen en bransje eller et yrkesområde.

I forbindelse med tariffoppgjørene avholdes tariffkonferanser som samler mange tillitsvalgte.

3.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter

Forbundet Styrke har en egen ungdomsorganisering gjennom Styrke Ung (Styrke Ung, 2023). Ungdomsorganisasjonen omfatter elever, studenter, lærlinger og arbeidstakere til og med 35 år innenfor forbundets organisasjonsområde.

De styrende organene i Styrke Ung er Ungdomskonferansen, det sentrale ungdomsutvalget (DSU) og Arbeidsutvalget (AU). Den sentrale demokratiske arenaen er Ungdomskonferansen. Konferansen kan endre ungdomsorganisasjonens vedtekter med to tredjedels flertall (Styrke Ung, 2023, § 3.10).

Ungdomskonferansen velger ungdomsutvalg, kontrollkomité og valgkomité, mens ungdomsutvalget kan foreta suppleringsvalg mellom konferansene dersom valgte representanter fratrer. I henhold til vedtektene for Styrke Ung består ungdomskonferansen av unge medlemmer, og alle deltakerne stiller med tale-, forslags- og stemmerett.

Mellom ungdomskonferansene er ungdomsutvalget det høyeste organet. For å sitte i ungdomsutvalg og kontrollkomité må man være medlem av Forbundet Styrke gjennom hele perioden, og øvre aldersgrense for å bli valgt er til og med det året man fyller 33 år. Vedtektene sier også at det skal tilstrebes lik kjønnsfordeling i alle valgte organer i Styrke Ung.

I den ordinære forbundsstrukturen er ungdomsrepresentasjonen også institusjonalisert. Forbundet Styrkes vedtekter har en egen bestemmelse om ungdomsutvalget (Styrke, 2025a, § 16). I forbundsstyret møter to representanter fra ungdomsutvalget med tale- og forslagsrett, men ikke stemmerett (Styrke, 2025a, § 11 (4)). Ungdomsarbeidet har derfor en formell kobling til forbundets samlede organisasjon (Styrke, 2025a).

Det kan opprettes lokale ungdoms- og studentforum. Disse velger selv sin organisasjonsform.

Ungdomsutvalgets leder og nestleder er frikjøpt på heltid.

3.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell

Organisasjonsgjennomgangen 2023–2025 er en evaluering av organisasjonen slik den var, men ser først og fremst på hvordan forbundet skal organiseres etter sammenslåingen av Industri Energi og FLT (Styrke, 2025b). Gjennomgangen beskriver et stort og mangfoldig forbund med ulike organisatoriske tradisjoner, bransjer og tariffområder, og legger opp til gradvis samordning av de to forbundene heller enn en omfattende omlegging av organisasjonsmodellen.

Gjennomgangen legger opp til at avdelinger og klubber videreføres som den viktigste lokale forankringen, mens regioner (FLT) og forum (Industri Energi) samordnes i et felles regionforum. Landsmøtet i 2025 diskuterte det siste, og det ble besluttet å nedsette et bredt sammensatt utvalg som skal legge fram et forslag for vedtak i landsstyret i 2027.

Samtidig foreslås det i gjennomgangen at det skal være færre valgte organer enn tidligere, og at samarbeidskomiteer skal videreutvikles som arenaer for bransje- og tariffmessig koordinering.

Gjennomgangen kan forstås som et første steg hvor forbundet samordner vedtekter, møteplasser og organisasjonskultur, mens spørsmål om mer framtidsrettet organisering,

oppgavefordeling og finansiering er dyttet videre til neste landsmøteperiode (Brandsøy, 2025).

4 Norsk Tjenestemannslag

Norsk Tjenestemannslag (NTL) er et fagforbund tilknyttet LO og ble opprettet i 1947. NTL organiserer arbeidstakere i statlig sektor og i enkelte andre deler av arbeidsmarkedet. Forbundet organiserer vertikalt, det vil si at forbundet retter seg mot alle stillingsgrupper innen sitt organisasjonsområde. NTL hadde 56 364 medlemmer per 31. desember 2025, hvorav 33 938 var yrkesaktive.

4.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer

NTL oppgir i sine vedtekter at de er «et forbund for lønnstakere i statens tjeneste og virksomheter som ikke går inn under andre LO-forbunds organisasjonsområde». I statlig sektor organiserer NTL i hovedsak alle ansatte med unntak av de som faller inn under områdene til forbundene for offiserer i Forsvaret og ansatte i fengsels- og friomsorgsetaten. Utenom staten har NTL medlemmer i fristilte statlige virksomheter og i virksomheter med statlig tilknytning, for eksempel studentsamskipnader, forskningsinstitutter og en del frivillige organisasjoner. NTL tilbyr i tillegg medlemskap til studenter som utdanner seg til yrker innenfor forbundets organisasjonsområde, og lærlinger og andre under delvis lønnet utdanning.

4.2 Prinsipper for organisasjonsmodell

NTLs organisasjonsmodell er i hovedsak bygget opp omkring hvordan staten er organisert. Forbundet har 19 landsforeninger og 27 foreninger. Landsforeningene dekker hele landet og har underliggende enheter i form av avdelinger. Forbundet har i alt 286 organisasjonsledd i form av landsforeninger, foreninger og avdelinger.

Landsforeninger samler medlemmer innen en etat eller med annen felles overbygning. Store landsforeninger er NTL Forsvar, NTL Nav, NTL Skatt og DFØ og NTL Sentralforvaltningen. Det finnes også små landsforeninger. NTL har også landsforeninger for forskningsinstitutter, studentsamskipnader og NRK. Her vil de fleste medlemmene ikke være del av det statlige tariffområdet. NTL Sentralforvaltningen er den største, med drøye 9500 medlemmer, mens NTL Fiskeridirektoratet er den minste, med knappe 500 medlemmer. Landsforeningene har avdelinger under seg. Avdelingene er selvstendige juridiske enheter.

Foreninger er også landsdekkende organisasjonsledd, men er ikke bygget opp med avdelinger under seg. Strukturen med foreninger synes i noen grad å være historisk basert. NTL har for eksempel foreninger for de gamle universitetene og høyskolene, men også en landsforening for øvrige universiteter og høyskoler. Medlemmene ved samme virksomhet skal som hovedregel tilhøre ett og samme organisasjonsledd.

Per november 2026 hadde NTL 286 organisasjonsledd, inkludert avdelingene. Dette tallet kan variere noe over tid (Norsk Tjenestemannslag [NTL], u.å.-a).

NTL har ikke en geografisk organisering i form av geografisk avgrensede organisasjonsledd. NTLs medlemmer i for eksempel Trondheim eller Troms vil dermed være tilknyttet mange ulike organisasjonsledd. Forbundet har en ordning med fylkesutvalg som

skal styrke det faglige og politiske arbeidet regionalt, og binde sammen foreninger, avdelinger og forbundet sentralt. Det er frivillig å opprette fylkesutvalg, og slike utvalg finnes ikke i alle fylker (NTL, 2026a). Fylkesutvalg og lignende organer, som stedsutvalg, er uformelle organisasjonsledd.

4.3 Organer

NTLs organer er:

- Landsmøtet
- Landsstyret
- Forbundsstyret
- Lokale organisasjonsledd (landsforeninger, foreninger, avdelinger)

Landsmøtet

Landsmøtet er forbundets høyeste myndighet og møtes hvert fjerde år. Landsmøtet behandler innsendte saker, og foreninger, landsforeninger, avdelinger, NTL Ung, landsstyret og forbundsstyret kan fremme forslag for landsmøtet. Landsmøtet velger forbundets politiske ledelse, landsstyre og forbundsstyre, i tillegg til fastlønte sekretærer (forbundssekretærer). Landsmøtet behandler en rekke saker som angår forbundets politikk og organisasjon. Antall delegater er basert på medlemstallet i de ulike organisasjonsleddene. Studentmedlemmene kan velge inntil fem delegater til landsmøtet.

Landsstyret

Landsstyret er den høyeste myndighet mellom landsmøtene. Landsstyret består av forbundsstyrets medlemmer (elleve medlemmer) og 24 landsmøtevalgte representanter samt leder av NTL Ung. Landsstyret vedtar blant annet aktivitetsplan og budsjett og vedtar generelle retningslinjer for forbundets tariffpolitikk.

Forbundsstyret

Forbundsstyret består av elleve medlemmer, leder, to nestledere, hovedkasserer og sju landsmøtevalgte medlemmer. Leder av NTL Ung møter med forslags- og talerett i saker som angår unge. Forbundsstyret skal lede forbundets arbeid i henhold til vedtekter og vedtak i landsmøtet og landsstyret. Forbundsstyret skal lede tarifforhandlingene og bistå organisasjonsleddene under forhandlinger.

Landsforeninger med avdelinger, foreninger

De formelle organisasjonsleddene er landsforeninger, foreninger og avdelinger, jamfør beskrivelsen over. NTL har egne vedtekter for denne typen organisasjonsledd. Landsforeninger, foreninger og avdelinger har viktige oppgaver i lønnsforhandlingene og overfor arbeidsgiver. Oppgavene er i henhold til vedtektene:

- arbeide for de formål og etter de retningslinjer som framgår av LOs og forbundets vedtekter og vedtak
- ivareta medlemmenes interesser innenfor virksomheten og driftsenheten i henhold til lover og avtaler, føre forhandlinger mot den lokale administrasjonen og gjennom møtevirksomhet, kurs og på annen måte skolere og holde medlemmene underrettet om aktuelle saker

- utføre oppdrag som blir gitt av forbundets administrasjon, forbundsstyre eller landsstyre

4.4 Kontingent

NTL har en kontingent på 1,1 prosent av bruttolønn. Premiene for de kollektive forsikringene kommer i tillegg. Pensjonistmedlemmer betaler kun forsikringer. Studentmedlemmer betaler 250 kroner i en engangssum for medlemskap hele studietiden.

4.5 Prosess for valg til øverste organer

NTLs landsmøte velger forbundsstyre og landsstyre. Landsmøtets delegater velges av organisasjonsleddene. Medlemmer kan komme med forslag til valgkomiteen direkte, mens avdelinger må gå via sine landsforeninger (Berge, 2026).

Vedtektene gir landsforeninger to alternative modeller. Delegatene kan enten velges på landsforeningenes representantskapsmøte eller, dersom landsforeningen ikke skal holde ordinært representantskapsmøte, av landsforeningens styre. I begge tilfeller skal avdelingene gis mulighet til å foreslå delegater. I foreninger kan valgene foretas på årsmøtet eller på et medlemsmøte. Foreningens medlemmer skal på forhånd ha fått mulighet til å foreslå delegater, i tråd med retningslinjene for valg av representanter til NTLs landsmøte.

I landsforeningene er de formelle organene representantskapsmøtet, styret og arbeidsutvalget. Avdelinger og direkte tilsluttede medlemmer sender representanter til representantskapet med utgangspunkt i antall betalende medlemmer.

4.6 Lokale ledd – finansiering og organisering

De lokale organisasjonsleddene er avdelinger og foreninger. I tillegg kan det opprettes grupper på arbeidsplassene. Avdelinger og foreninger skal ha årsmøter, medlemsmøter og et styre. Avdelingen/foreningen har en rekke oppgaver både som organisasjonsledd i NTL og når det gjelder å ivareta medlemmenes interesser overfor arbeidsgiver.

NTL tilbakefører i alt 29 prosent av kontingent til de formelle organisasjonsleddene. Landsstyret vedtar hvordan denne skal fordeles.

Organisasjonsledd kan også søke støtte fra NTLs aktivitetsfond til blant annet kurs, drift, verving, rekruttering, organisatoriske frikjøp, jubileumsmarkeringer og medlemsblad (NTL, 2024; Berge, 2025). Aktivitetsfondet er særlig rettet mot organisasjonsledd med svak økonomi eller særskilte utfordringer, for eksempel lange reiseavstander (NTL, 2024b).

Fylkesutvalgene mottar også støtte til drift, kurs og aktiviteter (NTL, u.å.-b).

Samlet kan finansieringen derfor beskrives som sentralt kontingentbasert, supplert av søknadsbaserte støtteordninger for lokal aktivitet og drift.

4.7 Fysiske møteplasser

NTL har en omfattende tillitsvalgtopplæring og kurs- og konferansevirksomhet som samler tillitsvalgte i fysiske samlinger. Det avholdes for eksempel konferanser i

tilknytning til lønnsoppgjørene der mange tillitsvalgte deltar. I tillegg kommer landsforeningenes representantskapsmøter og foreningens og avdelingens årsmøter. NTL Ung har også konferanser der medlemmer og unge tillitsvalgte kan delta.

4.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter

NTL har et tilbud til medlemmer under 35 år gjennom NTL Ung, som ble opprettet i 2015. Organisasjonen jobber for unge yrkesaktive medlemmer, lærlinger og studenter. Styret velges på NTL Ung-konferansen, der plassene fordeles mellom valgte representanter fra foreninger, landsforeninger og studenter. Konferansen vedtar også handlingsplan og behandler forslag til landsmøtet når dette er aktuelt (NTL, 2015). Leder av NTL Ung tiltrer NTLs landsstyre, med nestleder som personlig vara. Dette gir ungdomsorganiseringen en formell kobling til NTLs ordinære styringsstruktur.

Leder og nestleder i NTL Ung er frikjøpt og holder til ved forbundets hovedkontor i Oslo. De samarbeider med landsforeninger og foreninger om vervestrategier, ungdomsorganisering, politikk og skolering.

NTL Ung har også en lokal dimensjon, da det på hver arbeidsplass skal være en ungkontakt i det lokale NTL-styret, med særlig ansvar for unge medlemmer.

4.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell

Fafo-rapporten *Organisasjonsstruktur og fagforeningsarbeid i NTL* (Steen & Nergaard, 2017) tar eksplisitt for seg NTLs organisasjonsstruktur og utfordringer for forbundets arbeid og organisasjonsmodell. Rapporten inngikk som grunnlag for NTLs videre arbeid med å utvikle egen organisasjon fram mot landsmøtet i 2018.

I forkant av landsmøtet høsten 2026 hadde NTL en omfattende gjennomgang av egen organisasjon gjennom prosjektet «NTL 2033» (NTL, 2026b). I prosjektrapporten drøftes blant annet forbundets struktur og organisering, økonomi og antall valgte på forbundskontoret. Det diskuteres også om forbundet skal skifte navn. Rapporten anbefaler at landsmøtet ber landsstyret nedsette et utvalg som skal utrede et nytt organisasjonskart og organiserende prinsipper for framtiden.

5 Fagforbundet

I dette kapittelet beskriver vi organiseringen av Fagforbundet. Det er landets største fagforbund med 413 000 medlemmer per 2025, hvorav drøye 235 000 er yrkesaktive. Fagforbundet er tilsluttet LO. Flertallet av medlemmene jobber i kommunal eller fylkeskommunal sektor, men forbundet organiserer også i helseforetakene, kirken og privat sektor. Forbundet har lange historiske røtter, men Fagforbundet ble opprettet i 2003 gjennom en fusjon mellom Norsk Kommuneforbund i LO og det frittstående Norsk Helse- og Sosialforbund. Fra 1. januar 2020 gikk Postkom inn i Fagforbundet, noe som betyr at forbundet også organiserer arbeidstakere innen posttjenester.

Fagforbundet er organisert i fagforeninger som i hovedsak er geografisk avgrenset, med fylkeskretser som et regionalt mellomledd. Forbundet har i tillegg fire yrkesseksjoner som skal ivareta yrkesfaglige og yrkespolitiske interesser. Disse har egne styrer på lokalt, regionalt og sentralt nivå.

Forbundet har sitt sekretariat i Oslo og elleve kompetansesentre rundt om i landet. Sistnevnte gir faglig støtte og hjelper fagforeninger ved behov i forhandlinger og tvistesaker. Fagforbundet hadde per 31. desember 2023 377 ansatte (Fagforbundet, 2024). Dette inkluderer ikke ansatte i fagforeninger og fylkeskretser, som er egne juridiske enheter.

Ifølge Fagforbundet har de rundt 18 000 tillitsvalgte, hvorav de fleste er plasstillitsvalgte (Fagforbundet, u.å.-a).

5.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer

Fagforbundet organiserer arbeidstakere i ulike bransjer og tariffområder, der kommuner, fylkeskommuner og helseforetak er de største områdene. Forbundets organisasjonsområder omfatter også deler av privat sektor, Spekter øvrige, KA (Den norske kirke) og virksomheter med kommunalt eierskap med mer, jamfør vedtektenes § 4. Som et LO-forbund er organisasjonsområdet fastsatt i LOs organisasjonsplan. Fagforbundet organiserer for eksempel frisører og velværebedrifter, tannhelsetjenesten, boligbyggelag og borettslag, veterinærtjenester og posttjenester. I tillegg kommer private og ideelle aktører innen helse- og sosiale tjenester og undervisning. Oppramsingen er ikke uttømmende.

Fagforbundet organiserer i hovedsak vertikalt, det vil si at alle yrkesgrupper kan bli medlem. Forbundet har heller ingen krav til utdanningsnivå for å oppnå medlemskap.

Fagforbundet tilbyr medlemskap til studenter og til elever i videregående opplæring som utdanner seg innenfor forbundets organisasjonsområder. Studentmedlemskapet bygger på LO-forbundenes felles modell for studentmedlemskap.

5.2 Prinsipper for organisasjonsmodell

Fagforbundets grunnleggende organisasjonsmodell har tre nivåer: lokale fagforeninger, regionale fylkeskretser og nasjonalt nivå. Det lokale og regionale nivået er geografisk avgrenset, med noen få unntak. Fagforbundet har per nå om lag 365 fagforeninger og

15 fylkeskretser. De fleste er enten kommunale eller fylkeskommunale fagforeninger, og med få unntak har hver kommune en egen fagforening. Sykehusene har ofte egne fagforeninger. Enkelte dekker en etat eller en virksomhet, for eksempel er det fagforeninger for enkeltetater i Oslo, for brann- og redningsetaten mange steder, og for buss og sporvei i flere av de største byene. Andre fagforeninger er landsdekkende, for eksempel Frisørenes Fagforening, Fagforbundet Fintech og Fagforbundet Teater og Scene. Det finnes også egne fagforeninger innen posten. De landsdekkende fagforeningene er tilordnet en fylkeskrets.

I tillegg kommer en inndeling i yrkesseksjonene som ivaretar yrkesfaglige og yrkespolitiske oppgaver. Disse har ikke status som grunnorganisasjoner (medlemsorganisasjoner), men ivaretas av utvalg/styrer som velges i fagforeninger, fylkeskretser og på sentralt nivå. Yrkesseksjonene skal etter vedtektene være representert i forbundets styrende organer på ulike nivåer.

Fagforbundet har fire yrkesseksjoner:

- Yrkesseksjon helse og sosial
- Yrkesseksjon kirke, kultur og oppvekst
- Yrkesseksjon samferdsel og teknisk
- Yrkesseksjon kontor og administrasjon

Yrkesseksjonene er tverrgående organisert i betydningen at det velges yrkesseksjonsstyrer i fagforeninger, i fylkeskretsene og på sentralt nivå. I sekretariatet er det også egne ansatte for yrkesseksjonene.

De lokale fagforeningene vil vanligvis omfatte medlemmer fra ulike virksomheter og tariffområder innenfor for eksempel en kommune eller fylkeskommune, som private barnehager, skoler eller helseinstitusjoner. Det vil si at en fagforening vil ha medlemmer fra flere tariffområder.

På arbeidsplassene har fagforbundet tillitsvalgte, i tråd med bestemmelsene i avtaleverket. Forbundet etablerer også klubber på arbeidsplassene. Klubbene er underlagt fagforeningsstyret og ivaretar også organisatoriske oppgaver.

5.3 Organer

Landsmøtet

Landsmøtet er forbundets høyeste myndighet og samles hvert fjerde år. Landsmøtet består av (Fagforbundet, 2025a, § 14.3, se også retningslinjene til § 14):

- 280 fylkesdelegater
- 80 yrkesseksjonsdelegater
- landsstyrets medlemmer
- fem delegater fra ung-organiseringen
- fem delegater fra pensjonistorganiseringen

Alle fylkene har rett til minst fem delegater. De øvrige fordeles etter medlemstall i fylkene.

Landsmøtet velger forbundets ledelse (ni personer inkludert leder), yrkesseksjonsstyrer, ung-utvalg, pensjonist- og uføreutvalg, forbundsstyre, landsstyre, kontrollkomité og ledere av kompetansesentrene. Ledelsen (arbeidsutvalget) består av leder, to nestledere, to arbeidsutvalgsmedlemmer og lederne av de fire yrkesseksjonene.

Landsmøtet vedtar forbundets kontingent.

Landsstyret

Landsstyret er forbundets høyeste myndighet i landsmøteperioden og møtes minst to ganger i året. Landsstyret skal lede forbundets virksomhet i overensstemmelse med vedtektene, arbeide etter de vedtak og hovedprinsipper som landsmøtet har trukket opp, og utarbeide handlingsplaner i tråd med dette (Fagforbundet, 2025b, § 17.1).

Forbundsstyret

Forbundsstyret skal lede og koordinere forbundets virksomhet i samsvar med vedtektene og landsmøtets og landsstyrets vedtak (Fagforbundet, 2025b, § 19.1). Forbundsstyret har 21 medlemmer, inkludert arbeidsutvalget på ni personer.

Yrkesseksjonene sentralt

Yrkesseksjonens styre velges av landsmøtet og skal lede yrkesseksjonens arbeid. Dette inkluderer blant annet å drive politisk påvirkningsarbeid, følge opp spørsmål som berører medlemmenes yrkesfunksjon og påse at de får et godt yrkesfaglig tilbud.

Hver yrkesseksjon avholder en landskonferanse i etterkant av landsmøtet. Landskonferansen skal legge planer for virksomheten i tråd med landsmøtets vedtak. Yrkesseksjonene avgjør selv sammensetningen av landskonferansen, men hver fylkeskrets skal ha minst tre delegater.

Fylkeskretsen og fylkesstyret

Fylkeskretsen er Fagforbundets regionale mellomnivå og utgjøres av fagforeningene innen kretsen. Øverste organ er fylkesmøtet, som avholdes hvert annet år. Fylkesmøtet velger blant annet fylkesstyret og fylkeskretsens yrkesseksjonsstyrer, delegater til landsmøtet og representanter til landskonferansene for yrkesseksjoner, unge og pensjonister. Fylkesmøtet utgjøres av representantskapet.

Mellom fylkesmøtene er representantskapet øverste organ. Vedtektene fastslår at det skal avholdes representantskapsmøter minst to ganger i året (minst én gang i år med fylkesmøte).

Fagforeningene er representert på fylkesmøtet og i representantskapet ut fra medlemstall, men likevel slik at alle fagforeninger er representert. Det skal være et visst antall representanter fra yrkesseksjonene. Disse velges separat. Det samme gjelder representanter for ung- og pensjonistorganiseringen.

Fylkeskretsens styre består av leder, nestleder, opplæringsansvarlig, lederne for yrkesseksjonene, leder av ung-utvalget, leder av pensjonist- og uføreutvalget og et antall styremedlemmer valgt på fylkesmøtet. Fylkesstyret har et omfattende ansvar for arbeidet i fylkeskretsen, blant annet oppfølging av fagforeningene, gjennomføring av tariffkonferanser og faglig-politisk påvirkningsarbeid. Leder og andre styremedlemmer kan

være frikjøpt (helt eller delvis). Fylkeskretsen får overført kontingentmidler etter en gitt nøkkel til drift, inkludert frikjøp.

Yrkesseksjonene i fylkeskretsene skal bidra til at yrkesseksjonene i fagforeningene gir et yrkesfaglig tilbud til sine medlemmer. Det avholdes en fylkeskonferanse for yrkesseksjonen hvert annet år.

Ung-utvalget i fylkeskretsen skal arbeide med saker som opptar unge medlemmer, og følge opp ung-arbeidet i fagforeningene. Utvalget skal også sørge for at det blir etablert studentforeninger ved relevante studiesteder, og at studentforeningen velger styre i hver studentforening (Fagforbundet, 2025b, § 13.6.2). Ung-utvalget er rådgivende overfor fylkesstyret. Det skal avholdes en fylkeskonferanse hvert annet år.

Pensjonist- og uføreutvalget er rådgivende overfor fylkesstyret og skal arbeide med relevante saker. Også her skal det avholdes en fylkeskonferanse hvert annet år.

Fagforeningen

Fagforeningene er grunnorganisasjonene i Fagforbundet. Som hovedregel skal det opprettes fagforeninger innenfor geografisk avgrensede områder, og disse følger ikke arbeidsgivers organisering. Fagforeningene skal følge opp klubber, drive faglig-politisk påvirkning, jobbe med yrkesfaglig spørsmål med mer. Fagforeningene har i praksis også et ansvar overfor medlemmer og tillitsvalgte i områder utenfor kommunal sektor, ettersom disse ikke har samme støtte i en (frikjøpt) hovedtillitsvalgt.

Fagforeningen ledes av et styre. Dette velges på årsmøtet, som enten er et medlemsmøte eller et representantskapsmøte. Årsmøtet velger også yrkesseksjonsstyrer, ungutvalg, pensjonist- og uføreutvalg, valgkomité og revisor. I praksis vil ikke de minste fagforeningene ha alle disse styrene og utvalgene, selv om de har representanter i styret fra de ulike yrkesseksjonene og for unge og pensjonister.

Klubben

Klubben er Fagforbundets organisasjonsledd på virksomhetsnivå, eventuelt på et lavere nivå i virksomheten. En av de tillitsvalgte leder klubben, og det kan velges et klubbstyre. Klubben har organisatoriske oppgaver, blant annet å rekruttere medlemmer og formidle informasjon. Fagforbundet har de senere årene arbeidet aktivt for å styrke klubb-begrepet og klubbarbeidet.

Koordineringsledd

Det kan opprettes koordineringsledd i situasjoner der flere fagforeninger organiserer medlemmer hos samme arbeidsgiver. Fagforeningene har ansvar for slike ledd. Koordineringsledd kan også opprettes i fylkeskretsene (Fagforbundet, 2025a).

5.4 Kontingent

Yrkesaktive medlemmer betaler en kontingent på 1,20 prosent av brutto månedslønn. Forbundet har en maksimumskontingent på 681 kroner per måned (tilsvarende en brutto årslønn på 681 000 kroner).

Obligatoriske forsikringer, som innboforsikring og bidrag til Fagforbundets stønadskasse og Fagforbundets opplærings-, utviklings- og omstillingsfond (OUO-fondet), utgjør 174 kroner i måneden (Fagforbundet, u.å.-b).

Studentmedlemmer betaler 250 kroner per halvår. Dette inkluderer innboforsikring og bidrag til stønadskassen. Studiet må være hovedbeskjeftigelsen for å kunne bli studentmedlem.

Elever og lærlinger har gratis medlemskap. Hvis lærlinger ønsker innboforsikring, betaler de 250 kroner i halvåret, det samme som studenter.

Det er egne satser for pensjonister og uføre.

Fagforbundet reduserte kontingenten etter vedtak på landsmøtet i 2022, fra 1,45 prosent til 1,2 prosent.

5.5 Prosess for valg til øverste organer

Landsmøtets delegater

Fylkesdelegatene velges av fylkesmøtet eller fylkets representantskap etter innstilling fra valgkomiteen. Fagforeningene kan foreslå inntil seks delegater og seks varadelegater og sender forslagene til fylkeskretsen. Styret i fylkeskretsen fungerer som valgkomité, og kan selv foreslå delegater. Det vises til at fylkeskretsens leder bør inngå i forslaget.

Yrkesseksjonene samlet har 80 delegater til landsmøtet. De fire yrkesseksjonene har rett til tolv delegater hver. De øvrige fordeles etter medlemstall. Disse velges av en digital samling for lederne av yrkesseksjonene i fylkeskretsene etter innstilling fra styret i yrkesseksjonen sentralt.

Delegatene fra ung-organiseringen og pensjonistorganiseringen velges på digitale samlinger for de fylkesvise lederne i disse.

Ledelse og forbundsstyret

Ledelsen, forbundsstyret og yrkesseksjonsstyrene velges av landsmøtet etter innstilling fra valgkomiteen. Det samme gjelder styrene for ung-organiseringen og pensjonistorganiseringen.

5.6 Lokale ledd – finansiering og organisering

I henhold til Fagforbundets vedtekter får fagforeningene overført 0,3 prosent av trekkgrunnlaget (brutto lønn) til drift av fagforeningen. Fagforeninger kan søke om å få innføre lokal kontingent for en tidsavgrenset periode (må godkjennes sentralt), men dette er ikke vanlig.

Fagforeningene er Fagforbundets lokale organisasjonsledd. Disse varierer mye i størrelse, fra små kommuner til fagforeninger i store byer. Aktivitetsnivået vil dermed også variere mye. Oppgavene framkommer av vedtektene, og fagforeningene har et omfattende ansvar både når det gjelder organisasjonsarbeid (verve/rekruttere, opplæring av nye tillitsvalgte, aktiviteter for medlemmer) og politisk påvirkningsarbeid. Fagforeningene skal sørge for at det yrkesfaglige og yrkespolitiske arbeidet blir ivaretatt. Det

samme gjelder for ung-arbeidet og pensjonistarbeidet. Fagforeningene har administrative oppgaver i form av å ajourføre medlemsregisteret, slik at forbundet har oversikt over alle tillitsvalgte og har kontaktinformasjon til medlemmene. De skal også sørge for at det velges tillitsvalgte i henhold til avtaleverket på ulike arbeidsplasser, og at det opprettes klubber der.

Fylkeskretsene har som del av sine oppgaver å følge opp fagforeningene.

Fagforeningene skal arrangere møter og aktiviteter for medlemmene. Dette gjelder både generelt, på det yrkesfaglige området og for unge og pensjonister. Fagforeninger i Fagforbundet skal minimum ha to medlemsmøter per år. I håndboken for tillitsvalgte nevnes mulige aktiviteter i form av temakvelder, studieturer, sosiale sammenkomster, arbeidsplassbesøk, internasjonale solidaritetsprosjekter, faglige konferanser og seminarer, politiske verksteder og demonstrasjoner (Fagforbundet, 2023).

5.7 Fysiske møteplasser

Det framgår ikke av vedtektene hvilke møteplasser, enten det er møter, kurs eller konferanser, som er fysiske og hvilke som er digitale. Fagforbundet har hatt et mål om betydelig reduksjon i reiseaktiviteten sentralt og på fylkeskretsnivå. Det er likevel fortsatt mange fysiske møteplasser. Forbundet har mange formelle organer og et ambisiøst aktivitetsnivå. Så vidt vi forstår skal fylkesmøter, leder- og nestledersamlinger og tariffkonferanser i fylkeskretsene avholdes som fysiske møter. Selv med en ambisjon om klart større vektlegging av digitale møter, vil tillitsvalgte på lokalt nivå (fagforeninger inkludert yrkesseksjonsutvalg og ung-utvalg) møtes ganske jevnlig i regi av fylkeskretsen.

5.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter

Ung-organiseringen finnes på alle de tre nivåene i forbundet. Ung-organiseringen er for medlemmer under 30 år, og ung-arbeidet omfatter også interessene til lærlinger, studenter og elever.

Ung-organiseringen i Fagforbundet er vedtektsfestet. Dette gjelder både krav om å velge ung-tillitsvalgte og å ha aktiviteter. Fagforeningene og fylkeskretsene skal ha en ung-representant i styret og et ung-utvalg, og på sentralt nivå har forbundet en landsmøtevalgt ungdomsleder og et sentralt ung-utvalg. Ung-utvalg og ung-ledere velges av fagforeningens årsmøte, fylkesårsmøtet og landsmøtet, ikke av egne ung-forsamlinger. Lederen av det sentrale ung-utvalget tiltrer arbeidsutvalget til Fagforbundet sentralt med tale- og forslagsrett og er medlem av forbundsstyret. Leder av ung-utvalget på fylkesnivå er medlem av fylkesstyret.

Ung-tillitsvalgte skal delta i grunnopplæringen på samme måte som andre tillitsvalgte.

Ung-arbeidet i Fagforbundet omfatter mange oppgaver. På fagforeningsnivå kan ung-utvalget behandle alle saker som angår unge. På fylkesnivå skal ung-utvalget gjennomføre oppgaver etter vedtektene, og skal også følge opp vedtak som er fattet på sentralt nivå i forbundet, inkludert i det sentrale ung-utvalget. Blant oppgavene er deltakelse på skolebesøk, lærlingpatrulje og sommerpatrulje. Ung-utvalgene i fylket og sentralt er ansvarlige for å arrangere ung-konferansene på disse nivåene.

Fagforbundet har ikke egen studentorganisering i form av et studentutvalg eller en studentorganisasjon. Studentene er medlemmer i en av fagforeningene og skal følges opp av denne. I tillegg vil ung-utvalgene ha ansvar for å følge opp studenter, elever og lærlinger. Det kan opprettes studentforeninger på studiestedene, og fylkeskretsen skal velge studentkontakter som skal følge opp studentarbeidet. Representanter for studentforeninger deltar i fylkeskonferansen for ung-arbeidet.

Fagforbundet har over tid arbeidet for å styrke rekrutteringen og oppfølgingen av studentmedlemmer.

5.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell

Fagforbundet vedtok på landsmøtet høsten 2025 å gjennomføre en organisasjonsgjennomgang i landsmøteperioden 2025–2029 (Alver & Baumberger, 2025). Her vises det blant annet til endringer i omgivelsene, som anbudsprosesser, lav organisasjonsgrad i privat sektor og press på tariffmakt. Et forslag fra Fagforbundet Oslo om å slå sammen de fire yrkesseksjonene til én ble avvist.

6 Norsk Sykepleierforbund

Norsk Sykepleierforbund (NSF) ble stiftet i 1912 og er tilsluttet hovedsammenslutningen Unio. NSF er det nest største forbundet i Unio. NSF organiserer sykepleierstudenter, sykepleiere og jordmødre, og er Norges fjerde største fagforbund, med over 130 000 medlemmer. 94 121 av disse er yrkesaktive (Statistisk sentralbyrå, 2026).

NSF er et profesjonsforbund, hvor organiseringen er geografisk forankret gjennom fylkene, og med egne regler for studentrepresentasjon og sentrale valg.

Det er 278 ansatte i forbundet, og hovedkontoret ligger i Oslo.

NSF oppgir at de har over 3500 tillitsvalgte, som bistår medlemmer i spørsmål om fag, tariff, arbeidsmiljø, lønn, arbeidstid, ansettelser og turnus (Norsk Sykepleierforbund [NSF], u.å.-a).

6.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer

Medlemskap i Norsk Sykepleierforbund er knyttet til sykepleierprofesjonen: NSF organiserer ifølge vedtektene sykepleierstudenter, sykepleiere og jordmødre (NSF, 2024a, § 2). Studentmedlemskap gjelder for studenter i grunnutdanning i sykepleie, mens ordinært medlemskap gjelder sykepleiere og jordmødre eller personer som oppfyller de nærmere kriteriene i NSFs vedtekter knyttet til norsk autorisasjon.

6.2 Prinsipper for organisasjonsmodell

NSF er organisert ut fra arbeidsplass, fylke og nasjonalt nivå.

Forbundets vedtekter slår fast at det er den tillitsvalgte (etter avtaleverket) som er medlemmenes primære kontakt med NSF. Forbundet har tillitsvalgte, hovedtillitsvalgte og foretakstillitsvalgte. Tillitsvalgte skal sørge for at det avholdes medlemsmøter på arbeidsplassen, men vedtektene har ingen bestemmelser om «klubber» med styre og faste aktiviteter på arbeidsplassene.

NSF er geografisk organisert etter fylker (NSF, u.å.-b), det vil si at medlemmene tilhører et fylke. Forbundet har i dag 15 fylkesstyrer, mot tidligere elleve (før reverseringen av fylkesreformer). Fylkene er det leddet som velger delegater til landsmøtet. Linjen fra medlem til fylket går via valgkretser (hovedtillitsvalgtområder) der medlemmene innen en valgkrets velger delegater til fylkesmøtet.

Fylket er også et viktig nivå i betydningen at forbundet har fylkeskontorer som skal bistå medlemmer og tillitsvalgte, og arbeide for forbundets politikk på fylkesnivå.

Videre har NSF en omfattende faggruppestruktur. NSF beskriver faggruppene som møteplasser for fagutvikling, faglig identitet, nettverk og påvirkning av sykepleiefaget i praksis og politikk (NSF, u.å.-c). Det er 34 faggrupper, og disse gir en tverrgående faglig spesialisering innenfor profesjonsforbundet, for eksempel innen anestesi, intensiv, kreft, helsesykepleie, jordmor, psykisk helse og rus, ledelse og mange andre fagområder (NSF, u.å.-d). Lederne i faggruppene samles to ganger i året i Sentralt fagforum (SF), et forum som skal bidra til å fremme Norsk Sykepleierforbunds overordnede

formål, prinsipper og prioriteringer, med særlig fokus på fag, utdanning og helsepolitikk. SF har et arbeidsutvalg med mandat til å behandle saker som angår faggruppene mellom møtene. Arbeidsutvalget består av leder, stedfortreder, ett medlem og to varamedlemmer, og møtes åtte til ti ganger i året.

NSF har også en egen studentorganisering gjennom studentmedlemskap og NSF Student.

6.3 Organer

Vedtektene til NSF trekker fram sentrale styringsorganer i forbundet:

- Landsmøtet
- Forbundsstyre
- Arbeidsutvalg
- Fylkesmøter og fylkesstyrer
- Faggrupper
- Sentralt fagforum

Landsmøtet

Landsmøtet er NSFs øverste organ, og ordinært landsmøte holdes hvert fjerde år. Landsmøtet vedtar blant annet politiske prioriteringer, innsatsområder, organisasjonsstruktur, vedtekter og andre styrende dokumenter (NSF, u.å.-e). Sentrale valg forberedes av en sentral nominasjonskomité. Nominasjonskomiteen består av leder, seks medlemmer og seks varamedlemmer. Før landsmøtet sender komiteen ut informasjon om valgene som skal gjennomføres, og fylkesstyrene, faggruppene, tillitsvalgte, Rådet for sykepleieetikk, kontrollutvalget og enkeltmedlemmer kan foreslå kandidater (NSF, 2024a, 2024d).

Det deltar 170 fylkesdelegater på landsmøtet. I tillegg kommer studentdelegater, beregnet ut fra studentenes andel av medlemsmassen, med utgangspunkt i antall fylkesdelegater. Hvert fylke har minst tre fylkesdelegater og minst én studentdelegat, og øvrige delegater fordeles etter medlemstall ved bruk av Sainte-Laguës metode.

Landsmøtet velger forbundsleder, nestleder, 2. nestleder og medlemmer i forbundsstyret, samt leder og medlemmer i kontrollutvalget, Rådet for sykepleieetikk og nominasjonskomiteen (NSF, 2023).

Forbundsstyret

Forbundsstyret er NSFs høyeste myndighet mellom landsmøtene. Landsmøtet gir forbundsstyret et oppdrag som gjelder for hele perioden fram til neste landsmøte. Oppdraget, eller bestillingen, består av såkalte innsatsområder med tilhørende hovedmål. Etter NSFs vedtekter (§ 8-2) består forbundsstyret av forbundsleder, nestleder, 2. nestleder, seks medlemmer, seks varamedlemmer og leder av studentstyret. Leder av Sentralt fagforum eller stedfortreder møter med uttale- og forslagsrett. Leder av kontrollutvalget eller stedfortreder har møterett i saker som gjelder forvaltningen av NSFs økonomi (NSF, 2024b).

Arbeidsutvalget

Forbundsstyret har et arbeidsutvalg (§ 8-5). Det består av forbundsleder, nestleder og 2. nestleder. Arbeidsutvalget innstiller saker til forbundsstyret, er forbundsstyrets forhandlingsutvalg, og treffer vedtak i saker som er delegert fra forbundsstyret.

Fylkesmøter og fylkesstyrer

Fylkesmøtet er det øverste organet i fylkesleddet og velger fylkesstyret. Fylkesstyret leder det regionale arbeidet mellom fylkesmøtene. Fylkesleddene fungerer som bindeledd mellom medlemmene og tillitsvalgte regionalt, og forbundet sentralt, og har ansvar for å følge opp NSFs politikk, organisasjonsarbeid og medlemsrettede arbeid i fylket. Etter vedtektene er fylkesleder og nestleder frikjøpt.

Sentralt fagforum

Sentralt fagforum kan forstås som et faglig samordnings- og rådgivningsorgan for faggruppene. Det samler faggruppene og skal bidra til faglig utvikling, koordinering og erfaringsutveksling på tvers av de ulike sykepleiefaglige områdene.

6.4 Kontingent

Norsk Sykepleierforbund har en inntektsbasert kontingentmodell for ordinære medlemmer. Kontingenten er 1,45 prosent av brutto lønn, der brutto lønn inkluderer lønn, pensjonistlønn, sykepenger, foreldrepenger og feriepenger utbetalt av norsk arbeidsgiver eller Nav. For ordinære medlemmer i arbeid er minimumskontingenten 102 kroner per måned og maksimumskontingenten 666 kroner per måned. Nyutdannede sykepleiere betaler samme prosentsats, men med lavere maksimumskontingent på 333 kroner per måned de første to årene etter fullført bachelorutdanning. I tillegg kommer NSFs livsforsikringspakke (NSF, u.å.-f).

Studentmedlemmer i bachelorutdanning betaler en fast kontingent på 66 kroner per måned, mens jordmorstudenter har kontingentfritak i studieperioden, maksimalt to år. Pensjonistmedlemmer betaler 71 kroner per måned.

6.5 Prosess for valg til øverste organer

Landsmøtet er NSFs øverste organ. Delegatene er valgt av fylkene. Antallet delegater fra hvert fylke bestemmes av medlemstallet i fylket, men hvert fylke skal ha minst ti og maksimalt 30 delegater. I tillegg skal hvert fylke ha to studentdelegater (NSF, 2024c).

På fylkesnivå velger fylkesmøtet delegatene til landsmøtet. Fylkesmøtet er satt sammen av representanter valgt av medlemmer på arbeidsplassene, med HTV-områdene som valgkretser. Valgreglementet gir bestemmelser om valg av representanter til fylkesmøtet (NSF, 2024d).

Landsmøtet velger forbundsstyret.

Alle organisasjonsledd og medlemmer kan foreslå kandidater til vervene. Forslagene skal være begrunnet. Nominasjonskomiteene legger fram innstilling for landsmøtet.

6.6 Lokale ledd – finansiering og organisering

Den lokale organiseringen er i hovedsak bygget rundt fylkesledd/fylkeskontorer og et omfattende tillitsvalgtapparat på arbeidsplass- og virksomhetsnivå.

På arbeidsplassnivå er NSF organisert gjennom tillitsvalgte og hovedtillitsvalgte som representerer medlemmene og forbundet, forhandler for medlemmer, bistår i spørsmål om lønn, arbeidstid, ansettelser, arbeidsmiljø og IA-arbeid, og samarbeider med arbeidsgiver og andre organisasjoner. De tillitsvalgte står ifølge NSF i nær kontakt med fylkesledere, rådgivere, jurister og ansatte i NSFs fagavdelinger (NSF, u.å.-a). Det er ikke bestemmelser om klubber eller grupper på arbeidsplassene, men det skal i henhold til vedtektene avholdes medlemsmøter, og det er regler for valg av tillitsvalgte og valg av delegater til fylkesmøtet.

NSFs finansiering er primært basert på sentral medlemskontingent. I de kildene som er gjennomgått, er det ikke funnet omtale av en egen lokal kontingent i NSF. I noen grad finansieres de lokale leddene gjennom interne budsjettildelinger og aktivitetsmidler (NSF, u.å.-f).

6.7 Fysiske møteplasser

Norsk Sykepleierforbund har flere fysiske møteplasser utover landsmøtet og andre sentrale, formelle representasjonsorganer for tillitsvalgte. De viktigste er tillitsvalgtopplæring, fylkesvise kurs og konferanser, faggruppekonferanser og større faglige samlinger.

NSF har mange kurs for sine tillitsvalgte, ofte gjennomført fysisk ved Sykepleiernes Hus, fylkeskontorer eller konferansehoteller. Også på fylkesnivå benyttes det fysiske møteplasser, blant annet i form av tillitsvalgtkonferanser.

Vedtektene fastslår også at en god del møter skal avholdes (§ 8-6). Det skal avholdes minst fire ledermøter hvert år, der fylkeslederne og leder av sentralt fagforum møtes. Det avholdes en årlig samhandlingskonferanse som omfatter fylkesledere, fylkesnestledere, faggruppeledere, eller stedfortredere, leder for kontrollutvalget, leder for Rådet for sykepleieetikk, leder for Sentralt fagforum, hele nominasjonskomiteen, studentleder, studentnestleder og generalsekretær. Det avholdes også tariffkonferanser der blant andre hovedtillitsvalgte deltar. Det sies ikke noe om disse er fysiske eller ikke.

Vedtektene fastslår også at det skal holdes konferanser på fylkesnivå, blant annet en årlig lokal fagpolitisk konferanse og et årlig tillitsvalgtkurs (§ 13-6-2).

6.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter

Norsk Sykepleierforbund har ikke en egen ungdomsorganisering for unge medlemmer basert på aldersgruppe, men har en studentorganisering gjennom NSF Student (NSF, u.å.-h). NSF Student representerer studentmedlemmer i bachelorutdanning i sykepleie. Det øverste organet i studentorganiseringen er NSF Students årsmøte, som arrangeres årlig og samler representanter fra studiesteder i hele landet (NSF, u.å.-i). Antallet representanter fra hvert studiested beregnes ut fra antall studentmedlemmer ved stedet. Årsmøtet vedtar studentpolitikk og prioriteringer, bestemmer hva NSF Student skal arbeide

med det kommende året, og velger studentleder, studentnestleder, studentstyret og nominasjonskomité.

Mellom årsmøtene er studentstyret det øverste studentorganet (NSF, u.å.-j). Studentstyret består av studentleder, studentnestleder, fem styremedlemmer og tre rangerte varamedlemmer, og skal følge opp årsmøtets vedtak og arbeide med saker som gjelder sykepleierutdanningen, studiehverdagen og studentmedlemmenes vilkår. Valgsystemet er regulert i NSF Students valgreglement (NSF, 2016). Skoledelegater velges av og blant studentmedlemmene ved det enkelte studiested, mens fylkesrepresentanter velges av og blant studentmedlemmene i fylket. Nominasjon og valg gjennomføres elektronisk.

Studentorganiseringen har også lokallag ved studiesteder, som etableres gjennom allmøte blant studentmedlemmene, og der alle studentmedlemmer ved studiestedet har stemmerett. Nytt valg av lokallagsledelse (minimum lokallagsleder og økonomiansvarlig) skal skje hvert skoleår (NSF, 2025b).

NSF Student er integrert i NSFs ordinære styringsstruktur, blant annet ved at studentlederen inngår i forbundsstyret og studentrepresentanter deltar i fylkesstyrene.

6.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell

Vi har ikke funnet noen åpent tilgjengelig evaluering av NSF sin organisasjonsmodell. I 2024 avholdt imidlertid NSF et ekstraordinært landsmøte. Forbundsstyret innkalte, og bakgrunnen for møtet var følgende (sitat fra forbundsstyresak 84/2023):

> «Det har gjennomgående i organisasjonen og spesielt i forberedelsene til landsmøte blitt synliggjort et stort behov for å revidere NSF sine vedtekter. Det er landsmøte som fatter beslutning om vedtektene, og forbundsstyret ser derfor behov for å innkalle til et ekstraordinært landsmøte som kan fatte nødvendige beslutninger for å gi organisasjonen nye vedtekter.»

På det ekstraordinære landsmøtet ble det ifølge forbundslederen gjennomført en «storrengjøring» (NSF, 2024e), en total revisjon av forbundets vedtekter. Det ble gjort en rekke større og mindre endringer og justeringer (NSF, 2024f). Landsmøtet besluttet blant annet å følge fylkesinndelingen som hadde blitt vedtatt av Stortinget, det vil si at NSF Viken ble delt i tre (Østfold, Akershus og Buskerud), NSF Vestfold og Telemark ble delt i to, og NSF Troms og Finnmark ble delt i to.

NSF sine tjenester overfor medlemmer og tillitsvalgte er også undersøkt i en Fafo-rapport fra 2018 (Seip et al., 2018).

7 Handel og Kontor i Norge

Handel og Kontor i Norge (HK) ble etablert i 1908. HK er LOs tredje største forbund og hadde ifølge SSB 83 493 medlemmer per 31. desember 2025. 59 127 var yrkesaktive medlemmer (SSB, 2026). HK organiserer bredt innen handelsvirksomhet, service, finans, luftfart, bank, forsikring og annen kontor- og servicevirksomhet samt blant funksjonærer innen industri og håndverk.

HK kombinerer geografiske fagforeninger, yrkesspesifikke landsavdelinger, regionale støtteledd og bransjepolitiske råd i organiseringen av forbundet.

7.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer

Medlemskap i HK avgrenses av § 1 og § 3 i vedtektene. § 1 A (1) fastsetter forbundets virkeområde og lyder:

> Handel og Kontor i Norge, tilsluttet Landsorganisasjonen i Norge, er en landsomfattende sammenslutning av fagforeninger og medlemmer innenfor handels-, industri-, håndverk-, bank-, forsikrings- samt annen kontor- og servicevirksomhet (Handel og Kontor Norge [HKno], 2024a, § 1).

§ 3 A (1) tar spesielt for seg medlemskap:

> Alle lønnstakere som har arbeid og personer under utdanning i det virkeområdet som er bestemt i § 1, og som aksepterer forbundets og Landsorganisasjonens vedtekter, kan opptas som medlemmer av forbundets fagforeninger. Det samme gjelder arbeidsledige som er jobbsøkende innenfor forbundets virkeområde og enkeltpersonforetak uten egne ansatte. Arbeidsledige's medlemsrettigheter reguleres av representantskapet (HKno, 2024a, § 3 A (1)).

Som for andre LO-forbund fastlegges og avgrenses HKs organisasjonsområde av LOs organisasjonsplan. HK organiserer for eksempel ikke arbeidere innen industrien, kun funksjonærer, og organiserer heller ikke grupper i industrien som inngår i Forbundet Styrkes organisasjonsområde, som arbeidsledere og tekniske funksjonærer.

7.2 Prinsipper for organisasjonsmodell

HK består av 22 selvstendige fagforeninger. De fleste fagforeningene er geografiske, mens fire er bransjespesifikke. Forbundet er videre delt i sju regioner. De landsdekkende avdelingene er samlet i Sammenslutningen av landsomfattende avdelinger (SLA) (HKno, u.å.-a).

Forbundets grunnorganisasjoner er fagforeningene. Av de 22 fagforeningene er 18 geografiske. Disse følger ikke fylkesstrukturen, selv om noen fagforeninger dekker et fylke eller to fylker. Den største er Oslo og Akershus med 22 000 medlemmer. Det er også egne fagforeninger for Gudbrandsdal, Helgeland og Innherred. De fire fagforeningene i SLA er HK Vin og brennevin, Fagforeningen for luftfart og reiseliv, LO Finans HK og

Fiskeriorganisasjonenes funksjonærforening. SLA fungerer som et samordnings- og representasjonsledd for disse avdelingene. Strukturen gir de landsomfattende avdelingene representasjon i HKs sentrale organisasjon, blant annet i forbundsstyret og i ungdomsarbeidet.

Fagforeningene skal blant annet fremme og samordne medlemmenes interesser, og hver fagforening har et styre. Fagforeningene varierer i størrelse og aktivitet, alt etter som hva de tillitsvalgte ønsker og gjør.

Regionorganisasjonen er HKs vedtektsfestede regionale ledd mellom forbundet sentralt og de lokale fagforeningene og klubbene. De sju regionene skal samordne og gjennomføre tillitsvalgtopplæring, medlemsorganisering og ungdomsvirksomhet. Videre skal regionorganisasjonen yte bistand og service overfor medlemmer, klubber, fagforeninger og regionale bransjegrupper (HKno, u.å.-a).

Regionene er både organisasjonsledd etter vedtektene med representantskap, styre og valgt ledelse og kontorer for forbundet. Regionene er ikke egne juridiske enheter.

HK omtaler seg som et bransjeorientert forbund og har ni bransjeråd. Disse er 1) handel og service, 2) finans og eiendom, 3) luftfart, 4) fagbevegelse, 5) organisasjon, 6) forlag/bok/administrasjon/reiseliv, 7) media/samferdsel/administrasjon, 8) HK Leder og 9) HK Vin og brennevin. Bransjerådene spiller en rolle i tariff- og næringspolitikken og følger opp kompetanseutvikling innen ulike bransjer (HKno, u.å.-b). Det skal være bransjegrupper i de ulike regionene.

7.3 Organer

HK har flere sentrale beslutningsorganer: landsmøtet, representantskapet, forbundsstyret og forbundsstyrets arbeidsutvalg. Videre er det besluttende organer i regionene i form av representantskapet, regionstyret og regionens arbeidsutvalg.

Landsmøtet

Landsmøtet er forbundets høyeste beslutningsmyndighet og gjennomføres hvert fjerde år. Der samles representanter fra hele landet for å diskutere, vedta og forme HKs politikk og strategiske retning. Landsmøtet behandler blant annet vedtektsendringer, valg av ledelse og andre sentrale beslutninger (HKno, u.å.-c).

Representantskap

Representantskapet er HKs høyeste organ mellom landsmøtene. Det fatter beslutninger i saker som ikke kan vente til neste landsmøte, eller som etter vedtektene er lagt til representantskapet. Det består ifølge vedtektene (§ 9) av 47 medlemmer og er sammensatt av 14 medlemmer fra forbundsstyret, regionleder/leder fra SLA (åtte medlemmer), åtte medlemmer fra Ungdomsrådet, ni medlemmer fra de ni bransjerådene, sju medlemmer fra regionene og ett medlem fra HK-klubben.

Forbundsstyret

Forbundsstyret har den løpende styringen av forbundet mellom representantskapets møter. Forbundsstyret har 14 medlemmer og består blant annet av forbundsleder og to nestledere. Forbundsstyret har ansvar for å lede forbundets virksomhet, forvalte

forbundets midler og lede tariff- og faglig-politisk arbeid mellom landsmøtene (HKno, u.å.-a).

Arbeidsutvalget

Forbundsstyrets arbeidsutvalg består av forbundets leder og nestledere, og fungerer som et mindre politisk ledelsesorgan mellom forbundsstyrets møter (HKno, 2024a).

Regionorganisasjonen har flere vedtektsfestede besluttende organer:

Representantskapet i regionene

De drøfter og vedtar regionale prioriteringer, behandler saker fra regionen og kan fungere som en demokratisk kontroll- og samordningsarena mellom fagforeningene og regionstyret. Størrelsen på dette organet fastsettes av det enkelte representantskap, og fagforeningene velger representanter til regionens representantskap på sine årsmøter.

Regionstyret

Representantskapets årsmøte velger et styre, og styrets størrelse avgjøres av representantskapet. Forbundsstyre- og ungdomsrådsmedlemmer er del av styret, og de ansatte ved regionkontoret velger én representant til styret. Regionstyret leder regionens arbeid i perioden, følger opp vedtak fra regionens representantskap og forbundets sentrale organer, koordinerer aktivitet i regionen og har ansvar for regional organisasjonsbygging.

Regionens arbeidsutvalg

Fra regionstyret skal det velges et arbeidsutvalg. Arbeidsutvalget har mer operativ myndighet, ved at de forbereder saker til regionstyret, følger opp løpende arbeid og kan fatte avgrensede beslutninger dersom regionstyret har delegert slik myndighet.

7.4 Kontingent

HK i Norge har en inntektsbasert kontingentmodell for ordinære medlemmer. Kontingenten beregnes som 1,4 prosent av brutto månedsinntekt, men bare opp til et fast inntektstak. Fra 1. januar 2026 beregnes prosentkontingenten av inntekt opp til 50 738 kroner per måned, noe som gir en maksimal prosentkontingent på 710 kroner per måned. I tillegg kommer en fast forsikringskontingent på 211 kroner per måned, inkludert LOfavør advokatforsikring. Medlemmer kan reservere seg mot advokatforsikringen, og betaler da 135 kroner per måned i forsikringskontingent (HKno, u.å.-d). For lærlinger er kontingenten 135 kroner per måned, studentmedlemskap koster 250 kroner per halvår, mens elevmedlemskap er gratis fram til fylte 20 år.

Medlemmer som har ulønnet permisjon grunnet fødsel eller militærtjeneste, og medlemmer som har blitt arbeidsledige eller går på arbeidsavklaringspenger, kan søke om fritak for prosentdelen av kontingenten, slik at de kun betaler forsikringsandelen (HKno, u.å.-e).

7.5 Prosess for valg til øverste organer

I HK er landsmøtet øverste organ. Landsmøtet skal ifølge vedtektene bestå av 250 delegater, inklusive representantskapets medlemmer. «Regionene og de landsomfattende avdelingene velger de øvrige delegatene til landsmøtet. De landsomfattende

avdelingers representasjon beregnes på samme måte etter deres samlede medlemstall og tilsvarende regionfordelingen.» (§6.2 i vedtektene).

Det samme gjelder regionenes og SLAs representasjon. Regioner og SLA kan ikke tildeles mer enn 40 delegater hver. Ifølge vedtektenes § 6.2 C er det regionenes og SLAs representantskap som velger delegater til landsmøtet. I regioner hvor det kun er én fagforening, kan fagforeningens årsmøte velge delegatene.

Landsmøtet velger den sentrale politiske ledelsen, inkludert forbundsleder, nestledere, arbeidsutvalg og forbundsstyre.

Valgprosessen forberedes gjennom formelle landsmøteprosesser, der forbundsstyret fastsetter rammer og frister, representantskapet nedsetter valgkomité, og valgkomiteen legger fram innstilling før landsmøtet gjør de endelige valgene.

I forbundsstyret skal det ifølge vedtektene være 14 medlemmer. Ved landsmøtet i 2024 ble forbundsleder, 1. og 2. nestleder, og totalt ni representanter fra HKs regioner og fra SLA valgt inn i forbundsstyret (HKno, 2024b). I tillegg skal den til enhver tid valgte ungdomsrådsleder ifølge vedtektene tiltre forbundsstyret med alle rettigheter. Endelig velger HK-klubben ett medlem.

Landsmøtet velger forbundsledelsen, og det er denne ledelsen (en leder og to nestledere) som utgjør forbundets arbeidsutvalg. Arbeidsutvalget fungerer som et mindre politisk ledelsesorgan mellom forbundsstyrets møter.

7.6 Lokale ledd – finansiering og organisering

De lokale leddene i HK Norge er fagforeninger og HK-klubber. Fagforeningene er selvstendige enheter, og av disse er 18 geografiske, mens fire som nevnt er bransjespesifikke. Ifølge HKs normalvedtekter for fagforeninger skal fagforeningene forsøke å organisere personer som faller inn under forbundets organisasjonsområde, og arbeide for medlemmenes interesser på ulike vis. De skal videre opprette ungdomsutvalg. Fagforeningen skal avholde årsmøte hvert år, hvor det velges fagforeningsstyre. Det velges også en ungdomsrepresentant dersom det ikke er et ungdomsutvalg i fagforeningen. Styret skal ha minimum fem og maksimum ni medlemmer. Lederen for ungdomsutvalget eller ungdomsrepresentanten skal også sitte i styret med alle rettigheter. I tillegg til årsmøtet kan fagforeningen ha vanlige medlemsmøter.

På arbeidsplassnivå organiseres medlemmene gjennom klubber. HKs normalvedtekter for klubbene beskriver klubben som en sammenslutning av HK-medlemmene i bedriften (HKno, u.å.-f). Klubben har både faglige og organisatoriske oppgaver: å sørge for at avtaler og lover er kjent og følges, arbeide for forbedringer, fremme et godt arbeidsmiljø og medbestemmelse, holde kontakt mellom medlemmer, fagforening og forbundet, rekruttere medlemmer og framskaffe grunnlag for forhandlinger. Årsmøtet er klubbens høyeste myndighet og skal normalt avholdes hvert år. Klubbstyret skal bestå av minst tre personer – leder, nestleder og sekretær/kasserer – og fungerer samtidig som det sentrale forhandlingsutvalget på arbeidsplassen (HKno, u.å.-f, § 3). Klubbstyret representerer klubben overfor bedriftsledelsen, fagforeningen, regionen og forbundet.

I henhold til § 4 i normalvedtektene for fagforeningene i HK er det fagforeningene/regionene selv som vedtar størrelsen på kontingenten medlemmene skal betale, innenfor en

minste kontingentsats som representantskapet fastsetter. I § 15 i HKs vedtekter oppgis det at regionene skal behandle forslag til budsjett med den ramme som framkommer av regionenes forventede kontingentandel. Vi har ikke informasjon om hvor stor andel av kontingenten som overføres til regionene, eller hvor høy kontingent fagforeningene har.

7.7 Fysiske møteplasser

HK har flere fysiske møteplasser utover landsmøte og representantskap på sentralt nivå. Regionene har representantskapsmøter. De viktigste møteplassene er kurs, konferanser og regionale samlinger for tillitsvalgte og medlemmer. HKs tillitsvalgtskolering er organisert som en trinnvis opplæring med kurs i regionene, og dekker blant annet organisasjonskunnskap, lov- og avtaleverk, møteledelse, protokollskriving og forhandlinger. HKs aktivitetskalender viser at kursene gjennomføres fysisk, både som dagkurs og overnattingskurs, ved steder som Tillitsvalgtsenteret i Folkets Hus i Oslo, Quality Hotel Olavsgaard og Grand Hotel Terminus Bergen.

I tillegg arrangerer HK kurs og konferanser om ulike temaer for tillitsvalgte og medlemmer, samt egne SLA- og konsernklubbkurs (HKno, u.å.-g). HK viser også til LO Kurs og konferanse og MoTo (medlems- og tillitsvalgtskolering) som supplerende opplæringstilbud.

For unge medlemmer finnes egne fysiske møteplasser gjennom HK Ung, blant annet ungdomskonferanser, konferanser for unge tillitsvalgte og sommerkonferanser.

7.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter

HK har en egen ungdomsorganisering gjennom HK Ung (HKno, u.å.-h), som er et tilbud og en representasjonskanal for medlemmer under 35 år. HK Ung omfatter alle medlemsgrupper, det vil si yrkesaktive, studenter, lærlinger og elevmedlemmer. Det er med andre ord ikke egne organer for studenter.

HK Ung består av regionale ungdomsutvalg og et nasjonalt ungdomsråd. På hovedkontoret er det ansatt en ungdomssekretær som har ansvar for den daglige driften av ungdomsvirksomheten i forbundet.

Det nasjonale ungdomsrådet består av ni representanter: leder, én representant fra hver av HKs sju regioner (lederne av de regionale ungdomsutvalgene) og én representant fra SLA. Leder for ungdomsrådet tiltrer forbundsstyret med alle rettigheter. Ungdomsrådets medlemmer er også med i forbundets representantskap.

På valgmøtet i HK Ung velges representanter til lederverv (leder og to nestledere som velges blant ungdomsrådets medlemmer), og politiske forslag behandles. Lederen av ungdomsrådet er fullt frikjøpt. Deltakelse på valgmøtet forutsetter at man er valgt som delegat fra sin region eller SLA.

Regionene har ansvar for ungdomsvirksomhet og skal opprette ungdomsutvalg. Ungdomsutvalgene velges på en årlig ungdomskonferanse. Regionens ungdomsleder, som også er representant i det sentrale ungdomsrådet, skal være medlem i regionstyret.

Fagforeningene skal også ha ungdomsutvalg (vedtektenes § 7). Flere fagforeninger kan gå sammen om å ha et felles ungdomsutvalg. Fagforeningenes styre skal ha en ungdomsrepresentant.

HK Ung arrangerer egne kurs og konferanser for unge medlemmer. HK arrangerer videre samlinger for medlemmer av ungdomsutvalg, med temaer som utvalgsbygging, erfaringsutveksling, faglig-politisk samarbeid, lokale arrangementer og fagforeningsarbeid som ung (HKno, u.å.-a, u.å.-k). Det arrangeres også ungdomskonferanser og samlinger på regionsnivå.

7.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell

HK satte i 2012 i gang en organisasjonsdebatt. Dette munnet ut i to forslag til organisering ved landsmøtet i 2016, en fylkesmodell og en regionmodell. HK beholdt og videreutviklet regionmodellen (Svenning, 2015). I ettertid er det gjennomført enkelte justeringer innenfor regionmodellen, blant annet er Østfold HK flyttet fra region Øst til region Østlandet Sør. Landsmøtet i 2024 vedtok å sette ned et organisasjonsutvalg som skal utrede forbundets egen organisasjon. Ifølge HK Nytt skal utvalget se på hvilke oppgaver ulike deler av forbundet skal ha, vurdere om det bør velges flere enn tre i den politiske ledelsen og vurdere om organiseringen i regioner er hensiktsmessig (Svenning, 2024). Saken skal behandles på landsmøtet i 2028.

8 Norsk Jernbaneforbund

Norsk Jernbaneforbund (NJF) er et fagforbund i LO med 13 000 medlemmer, hvorav 7200 er yrkesaktive. NJF organiserer først og fremst arbeidstakere innen jernbanerelatert virksomhet. Forbundet organiserer vertikalt innenfor sitt område, med unntak av lokomotivførere, som har sitt eget forbund i LO. Forbundskontoret består av forbundets valgte ledelse på seks personer og fire ansatte.

8.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer

I vedtektene beskrives Norsk Jernbaneforbund som en landsomfattende sammenslutning av lønnstakere som kan organisere medlemmer og fagforeninger i samferdselssektoren, samt i selskaper med jernbane- og transportrelatert virksomhet (Norsk Jernbaneforbund [NJF], 2024). I praksis organiserer NJF ansatte innen jernbanevirksomhet, både i selskaper som springer ut av det tidligere NSB og private selskaper. Dette inkluderer ansatte i selskapenes administrasjon og i Jernbanedirektoratet. Forbundet har også medlemmer blant bussjåfører, ettersom NSB også drev bussruter.

8.2 Prinsipper for organisasjonsmodell

NJFs organisasjonsmodell er basert på en kombinasjon av selskaper, yrkesgrupper/delbransjer og geografi. Forbundet er organisert med landsråd med tilhørende foreninger og klubber samt frittstående landsforeninger. NJF beskriver landsrådene og landsforeningene som en fellesorganisasjon med tillitsvalgte tett på medlemmene (NJF, u.å.-a). Landsråd og frittstående landsforeninger er likestilte organisasjonsledd, og det finnes normalvedtekter for hvert av disse to organisasjonsleddene.

Det er egne landsråd for konduktører i Vy, verkstedarbeidere, trafikk, teknikk og administrasjon, elektropersonale, busspersonale og banepersonale. Disse har stort sett geografiske fagforeninger under seg, som opprinnelig dekket ulike jernbanedistrikter.

Det finnes i tillegg landsforeninger som representerer grupper som administrasjons- og ledelsespersonale, bussfunksjonærer og ansatte i selskaper som Jernbanedirektoratet, Entur, CargoNet/Onrail med flere. Konduktører på Sørlandsbanen og i SJ har også egne landsforeninger. Det er i tillegg en forening i Narvik som samler alle grupper.

Grovt sett kan man si at NJFs organisasjonsmodell har en del felles med NTL, som har en kombinasjon av landsforeninger med avdelinger under seg og landsdekkende foreninger som er samordnede ledd for avdelinger innenfor samme virksomhet eller etat (jf. kapittel 4).

8.3 Organer

Forbundets sentrale organer er:

- Landsmøtet
- Forbundsstyret

Landsmøtet

Landsmøtet er NJFs høyeste myndighet og holdes ordinært hvert fjerde år. Landsmøtet består av forbundsstyret og de tilsluttede landsforeningers/fagforeningers representanter. Til landsmøtet innkalles også landsrådenes og landsforeningenes nyvalgte ledere og kontrollkomiteen. Disse siste har tale- og forslagsrett, men ikke stemmerett. Landsmøtet fastsetter forbundets overordnede politikk, behandler beretninger, regnskap og sentrale organisatoriske saker, vedtar endringer i vedtektene og velger forbundets sentrale ledelse og styrende organer. Det fungerer også som arena for behandling av større politiske spørsmål knyttet til forbundets virkeområde, blant annet samferdselspolitikk, jernbanepolitikk og brede arbeidslivs- og organisasjonsspørsmål.

Forbundsstyret

Landsmøtet velger forbundsstyret. Forbundsstyret er forbundets sentrale styringsorgan mellom landsmøtene og møtes minst fire ganger årlig. Det har ansvar for å følge opp landsmøtets vedtak, lede forbundets arbeid i landsmøteperioden og behandle løpende politiske, organisatoriske og økonomiske saker. Forbundsstyret består av forbundets valgte ledelse og leder fra hvert landsråd og hver frittstående landsforening. For landsråd og frittstående landsforeninger med mer enn 800 medlemmer velges også nestleder til forbundsstyret. Ungdomsutvalgets leder møter uten stemmerett. Frittstående landsforeninger med under 100 medlemmer er representert ved sin leder, som også møter uten stemmerett.

Landsråd

NJF har landsråd som samler fagforeninger innenfor en yrkesgruppe eller medlemsgruppe, for eksempel konduktører, banepersonell eller elektropersonell. Landsrådene beskrives i vedtektene som veiledende fellesorganisasjoner bestående av foreninger innenfor en gruppe. De er dels representative organer, for eksempel i forbundsstyret, dels rådgivende organer for forbundets ledelse, og dels jobber de med spørsmål som særlig angår yrkesgruppen. Landsrådene skal blant annet samordne fagforeningenes krav i lønnsoppgjørene.

Landsrådet møtes så ofte lederen finner det nødvendig, eller når et av de øvrige utvalgsmedlemmene krever det. Styret i landsrådet settes i sin tur sammen av arbeidsutvalget og de til enhver tid sittende lederne i fagforeningene. Ordinære rådsmøter behandler blant annet landsrådets beretninger og regnskap, og foretar valg av arbeidsutvalget med vararepresentanter.

Landsforeninger

Ikke alle områder ligger under et landsråd. Her vil det være landsforeninger, det vil si fagforeninger som dekker hele landet. Landsforeninger har for eksempel oppgaver knyttet til organisering, ivaretakelse av medlemmenes interesser på arbeidsplassen, å påse at det blir valgt tillitsvalgte på arbeidsplassene med mer (§ 1). Landsforeningene skal også koordinere lønnskrav innenfor landsforeningenes område.

Landsforeningene har årsmøter, vanlige medlemsmøter og et styre. På årsmøtet velges leder, nestleder(e), kasserer, sekretær og styremedlemmer, og disse sitter i inntil to år. Ungdomsansvarlig (fortrinnsvis under 35 år) skal være medlem av styret.

Foreninger

Foreninger under et landsråd er grunnorganisasjoner med mange av de samme ansvarsområdene som landsforeninger. Ansvaret for koordinering innen tariff og fellessaker ligger for denne gruppen i større grad på nivået over (landsråd). Avdelingene er geografisk avgrenset.

8.4 Kontingent

Norsk Jernbaneforbund har en inntektsbasert kontingentmodell regulert i vedtektenes § 17. Kontingenten beregnes som en prosentsats av medlemmenes pensjonsgivende inntekt i folketrygden. Dagens ordinære kontingent er 0,85 prosent, trekkes månedlig og beregnes med et øvre tak på 5 G. I tillegg betaler medlemmene en månedlig premie på 75 kroner for ulykkes-, gruppelivs- og advokatforsikring. Landsmøtet fastsetter retningslinjer for kontingenten, men forbundsstyret har i landsmøteperioden fullmakt, i samarbeid med kontrollkomiteen, til å justere kontingenten og forsikringspremien.

Medlemmer som er pensjonister og uføre, er fritatt for kontingent til forbundet (NJF, 2024, § 17).

8.5 Prosess for valg til øverste organer

Representasjonen på landsmøtet bygger i stor grad på at representantene har verv i NJFs underliggende organisasjonsledd. Til landsmøtet velges representanter fra landsforeninger og foreninger etter en fordeling av plasser ut fra medlemstall. Valgene foregår på foreningenes og landsforeningenes årsmøter eller møter. Til landsmøtet innkalles landsrådenes og landsforeningenes nyvalgte ledere og kontrollkomiteen. Disse har tale- og forslagsrett, men ikke stemmerett. Forbundsstyret møter også på landsmøtet. Foreninger, landsforeninger og landsråd kan framsette forslag til landsmøtet.

Forbundsstyret er sammensatt på en måte som tydelig viser betydningen av landsråd og landsforeninger. Her møter i tillegg til de landsmøtevalgte medlemmene, lederne for landsforeninger og landsråd.

8.6 Lokale ledd – finansiering og organisering

På NJFs nettsider om lokale avdelinger beskrives som nevnt landsrådene og landsforeningene som en «fellesorganisasjon med tillitsvalgte tett på medlemmene» (NJF, u.å.-a). I tillegg kommer fagforeninger, som er ledd under landsrådene. Landsforeninger og foreninger er grunnorganisasjoner i betydningen at dette er enhetene som sender representanter til landsmøtet.

NJF har i tillegg klubber, uten at det framgår hvor mange slike forbundet har. Klubbene er den mest arbeidsplassnære organisasjonsformen. Klubbene tilhører foreningens arbeids- og ansvarsområde, og er underlagt organisasjonsmessige vedtak fattet av landsforeningens/fagforeningens besluttende organer (NJF, 2024, s. 40, § 1).

Vedtektene og NJF sine nettsider viser ikke hvor mye av kontingenten som brukes til arbeid på lokalt nivå. Vedtektene legger opp til at landsråd, landsforeninger og foreninger skal ilegge kontingent.

8.7 Fysiske møteplasser

Norsk Jernbaneforbund har flere fysiske møteplasser utover landsmøtet og andre formelle representasjonsorganer. De viktigste er kurs, skolering og konferanser for tillitsvalgte og medlemmer. NJF arrangerer blant annet Forbundsskolen, som beskrives som grunnmuren i forbundets tillitsvalgtopplæring og gjennomføres ved Sørmarka konferansehotell (NJF, 2026a). I tillegg fungerer Jernbanekonferansen, arrangert av lokale miljøer i NJF og Norsk Lokomotivførerforbund (NLF), som en bred møteplass for jernbaneansatte, tillitsvalgte og andre aktører i sektoren (NJF, 2025).

Landsrådene har også fysiske møteplasser for tillitsvalgte, men vi har ikke funnet noen oversikt over omfanget.

For unge medlemmer har NJF Ung kurs, konferanser og møteplasser som del av ungdomsarbeidet.

8.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter

Norsk Jernbaneforbund har en egen ungdomsorganisering gjennom NJF Ung. I NJFs ungdomspolitiske program beskrives retningslinjer for ungdomsarbeidet i forbundet, og der trekkes ungdomskurs, ungdomsutvalget og LOs ungdomsutvalg fram som sentrale aktiviteter (NJF, u.å.-d; NJF, 2026d).

Ungdomsutvalget skal ivareta forbundets unge medlemmer og arbeide for å skolere unge tillitsvalgte gjennom kurs, konferanser og møteplasser (NJF, u.å.-e). Det er forbundsstyret som oppnevner ungdomsutvalget basert på innspill fra landsforeninger og landsråd. Lederen av ungdomsutvalget (NJFs ungdomsrepresentant) tiltrer forbundsstyret i Norsk Jernbaneforbund med tale og forslagsrett.

Ungdomsarbeidet er forankret i et ungdomspolitisk program, der rekruttering, skolering, aktiv deltakelse, synlighet på arbeidsplasser og utdanningsarenaer samt flere unge tillitsvalgte framheves som sentrale mål. Programmet legger videre opp til at ungdomsarbeidet skal være en naturlig del av den eksisterende organisasjonen, og at styrene i de ulike fagforeningene skal ha en ungdomsrepresentant i henhold til vedtektene. NJF arrangerer også egne ungdomskurs for medlemmer under 36 år, som omtales som viktige møteplasser.

8.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell

Vi har ikke funnet noen evaluering av NJFs organisasjonsmodell. Det finnes historisk materiale som beskriver endringer i organisasjonsmodellen over tid, men dette er ikke en evaluering og omhandler heller ikke dagens organisering.

9 Unionen – Sverige

I dette kapittelet beskriver vi organiseringen av Unionen i Sverige, som er landets største fagforbund med drøye 730 000 medlemmer i 2025. Unionen er tilsluttet hovedorganisasjonen Tjänstemännens Centralorganisation (TCO). Forbundet ble opprettet i 2008 da to forbund for funksjonærer (*tjenstemän*) slo seg sammen, SIF (Svenska Industritjänstemanna-förbundet) og HTF (Handelstjänstemannaförbundet) (Kjellberg, 1997; Unionen, u.å.-a). Farmaciförbundet gikk inn i 2014. Sverige har hatt en langt sterkere tradisjon for organisering blant funksjonærer i privat sektor enn Norge, og organisasjonsgraden har vært høy i hele etterkrigsperioden.

I Sverige har hovedorganisasjonene delt arbeidsmarkedet mellom seg, og det er dermed ikke noen konkurranse mellom forbund i LO og TCO. Forbundene som i 2008 dannet Unionen, beskrives som vertikale i betydningen at de organiserte alle grupper funksjonærer. De bygde også opp en organisasjonsmodell etter mønster av arbeiderforbundene, med lokale klubber, lokale fagforeninger, forbund og hovedorganisasjon. Både SIF og HTF var store forbund, og SIF var ved dannelsen av Unionen Sveriges nest største forbund.

Unionen er medlem av Förhandlings- och samverkansrådet PTK, som er et kartell for funksjonærforbund i privat sektor. Kartellet har blant annet en hovedavtale med Svenskt Näringsliv (SN).

9.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer

Kriteriene for medlemskap framgår av vedtektene (Unionen, 2023). Her heter det at:

> Förbundets organisationsområde omfattar alla tjänstemän inom den privata sektorn med de begränsningar som följer av överenskommelser med andra organisationer (Unionen, 2023, § 1.3)

Unionen organiserer yrkesaktive og selvstendige næringsdrivende (*egenföretagare*) innenfor forbundets organisasjonsområde. I tillegg kan studenter være medlemmer (Unionen, 2023, § 2.1 (1)).

Forbundet har en oversikt på nettsiden der man kan skrive inn yrket sitt og sjekke om man kan bli medlem (Unionen, u.å.-b). Siden Unionen organiserer vertikalt (alle funksjonærer på arbeidsplassen), omfatter organisasjonsområdet mange typer stillinger:

> Unionen organiserar hela arbetsplatsen. Alla tjänstemän – oavsett lön, position eller akademisk bakgrund – kan vara medlemmar (Unionen, u.å.-b).

Arbeidstakere i offentlig sektor eller i arbeideryrker kan ikke bli medlem.

Forbundet hadde 632 500 yrkesaktive medlemmer i 2025. Av disse var 98 000 ledere (*chefer*) og 13 700 selvstendig næringsdrivende (Unionen, 2026a).

Unionen oppgir at forbundet har 32 234 lokale tillitsvalgte på 17 646 arbeidsplasser. Dette er tillitsvalgte i klubb, *arbetsmiljöombud* og *arbetsplatsombud* («kontaktpersoner», ifølge årsrapporten fra 2025).

Det ser ikke ut til å være en bindende organisasjonsplan innad i TCO, men det har vært (og er) avtaler mellom forbund innen og utenfor TCO om dobbeltmedlemskap. Det finnes også prinsipper om organisering mellom TCO og Saco, men disse oppfattes ikke som særlig bindende, og det vises til at skillene mellom akademiske stillinger og andre funksjonærstillinger etter hvert er blitt uklare (Von Scheele, 2022). Unionen har en fornyet grenseavtale med LO-forbundet Transport etter en uenighet om hvem som skulle organisere kabinpersonell (Transport, 2024).

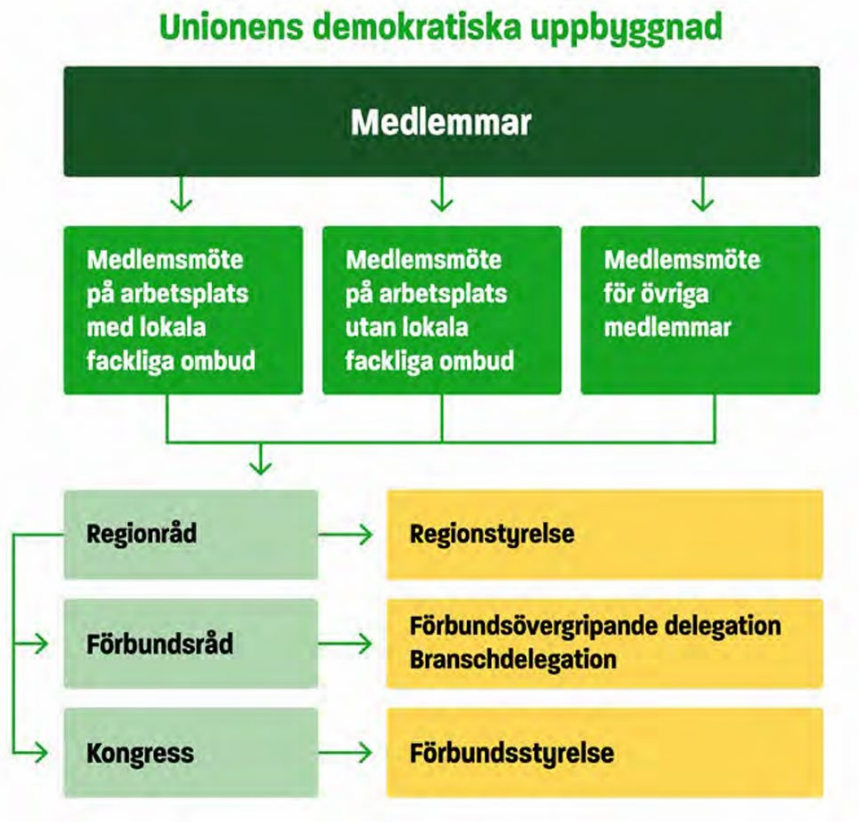
9.2 Prinsipper for organisasjonsmodell

Hovedprinsippet for organisering i Unionen bygger på klubber på arbeidsplassene og geografiske regioner.

Oppbyggingen er basert på arbeidsplass (klubb), regioner (mellomledd) og sentralt nivå. For medlemmer med klubb på arbeidsplassen er klubben forbundets lokale organ (medlemsorgan). For medlemmer på arbeidsplasser uten klubb er regionen forbundets lokale organ (Unionen, 2023, § 3.1). Det kan også opprettes *rikskklubber* eller *chefsklubber*. For medlemmer som ikke har en klubb på arbeidsplassen, kan det opprettes en *allmän klubb* for medlemmer innen en kommune, en bransje eller en yrkesgruppe. Slike klubber er avgrenset til én region.

Regionen er en organisatorisk enhet med egne organer som blant annet velger delegater til landsmøtet. Regionen skal også ha kontakt med klubbene og følge opp forbundets politikk i regionen (Unionen, u.å.-c).

Unionen benytter figuren nedenfor for å beskrive sin organisasjonsstruktur (Unionen, 2026a, s. 29).

Regionen er også et viktig nivå for forbundets arbeid og oppfølging av medlemmene i form av regionkontorer. Forbundet har 24 regionkontorer, det vil si flere enn antall organisatoriske regioner, fordi noen regioner har to kontorer. Disse er administrative enheter i forbundet, og de ansatte skal blant annet følge opp medlemmer på vegne av forbundet, for eksempel i saker som angår ansettelsesforhold.

> Unionens regionkontor hjälper till i ditt pågående ärende. Om du varit i kontakt med Unionens rådgivning och det har skapats ett ärende, kommer en ombudsman att höra av sig till dig. Har du frågor i ditt pågående ärende mejlar du till ditt regionkontor. Du behöver då uppge ärendenummer, ditt namn och vilken eventuell arbetsplats det gäller (Unionen, u.å.-d).

Medlemmene skal normalt først kontakte en rådgivningstjeneste (Unionens fackliga rådgivning), som så henviser til regionen. Unntaket er pågående saker.

Unionen har fire medlemstyper som velges ved innmelding: ansatt, ansatt med lederansvar, selvstendig næringsdrivende og student. Disse er ikke organisert i egne enheter i forbundet, med mindre det er opprettet klubber for selvstendig næringsdrivende (Von Scheele, 2021) og ledere (*chefer*).

Forbundet har imidlertid egne nettbaserte medlemstilbud til ledere (Unionen, u.å.-e), selvstendig næringsdrivende (Unionen, u.å.-f) og studenter (Unionen, u.å.-g). Dette kan være forsikringer, spesialtilpasset rådgivning og opplæring. Oppfølgingen av disse

gruppene er dermed først og fremst knyttet til medlemstilbud, ikke representasjon i form av egne organer eller øremerkede plasser i representative organer.

9.3 Organer

Unionen har følgende organer og organisasjonsledd:

- Kongressen → forbundsstyre
- Forbundsråd
- Regionråd → regionstyre
- Klubb → klubbstyre

Kongressen (§ 8)

Kongressen er Unionens øverste besluttende organ og avholdes hvert fjerde år i oktober. Kongressen har 260 delegater (*ombud*) som fordeles på regionene etter antall yrkesaktive medlemmer (*yrkes- och egenföretagarmedlemmar*). Ingen region får ha mer enn 52 delegater. I tillegg møter forbundets valgte ledelse og forbundets valgte revisorer. Pensjonistmedlemmer kan peke ut fem observatører med tale- og forslagsrett.

Delegatene fra regionene velges på regionenes årsmøter (Unionen, 2023, § 8).

Forbundsråd (vedtektens § 7)

Unionen har et organ som kalles *förbundsråd*. Dette er ikke valgt av kongressen, men består av forbundsstyret og representanter fra regionene samt forbundets revisorer, i alt 130 medlemmer. Forbundsrådet skal blant annet fatte vedtak i saker som ikke er avgjort av kongressen og behandle saker som angår lønnsoppgjørene. Vedtektene har en rekke bestemmelser om saker som angår avtaleverket (Unionen, 2023, § 7.3). Det er imidlertid forbundsstyret som utpeker forhandlingsleder og har det overordnede ansvaret for å samordne forhandlingene.

I norsk sammenheng kan forbundsrådet sammenlignes med et landsstyre eller representantskapsmøte. Forbundsrådet møtes årlig, men oftere hvis forbundsstyret fatter vedtak om det, eller hvis et visst antall av medlemmene i rådet krever det.

Forbundets valgte ledelse og forbundsstyret

Kongressen velger Unionens ledelse og forbundsstyre. Forbundsstyret er øverste organ mellom kongressene og består av 15 medlemmer og fem varemedlemmer. Av disse velges 13 av kongressen, mens to utpekes av de ansatte i forbundet. Forbundets presidium utgjøres av forbundsleder (*förbundsordföranden*) og første og andre nestleder. Disse ansettes i forbundet på heltid.

Region, regionråd og regionstyret

Unionen er organisert i 18 geografiske regioner. Regionens høyeste organ er regionrådet, som har et årlig årsmøte. Regionrådet består av representanter fra klubbene (velges på klubbenes årsmøter). For arbeidsplasser uten klubb og øvrige medlemmer kaller regionen inn til medlemsmøter. Plasser til regionrådet fordeles etter medlemstall, men slik at alle klubber er representert med minst to delegater. I tillegg møter medlemmer av regionstyret og valgte revisorer. Representant fra forbundet sentralt kan møte med tale- og forslagsrett. Regionrådet velger blant annet regionens styre og delegater til

kongressen, og kommer med forslag til vedtak på kongressen samt til saker som skal behandles i regionrådet eller til regionstyret.

Regionstyret er øverste organ i periodene mellom årsmøtene. Styret skal:

- Utveckla medlemmarnas deltagande och representativitet i regionen
- Vara medlemmarnas röst i den demokratiska dialogen inom förbundet
- Förankra förbundets demokratiska beslut i dialogen med medlemmar i regionen
- Vara förbundets regionala påverkansaktör
- Ansvara för det som i övrigt åligger regionstyrelsen enligt stadgarna (Unionen, 2023, § 5.10)

Regionen har en leder som ansettes av forbundet sentralt. Det velges også en styreleder (*ordförande*) som kaller inn til møter. Den ansatte regionlederen kan delta på styremøtene med tale- og forslagsrett.

Regionstyret er ikke frikjøpt i sine verv fra regionen/forbundet. Oppfølgingen av medlemmer og klubber skjer ved at regionene har ansatte ombud som representerer forbundet overfor medlemmer og arbeidsgivere.

Medlemmer kan legge fram forslag til saker som de ønsker at regionråd og regionstyret skal jobbe med.

Klubb

Forbundets grunnorganisasjoner er klubber på arbeidsplassene, eventuelt riksklubbar eller allmänna klubbar, jamfør omtalen over. Klubbene skal ha årsmøte og klubbmøte og velge leder og styre (minst tre styremedlemmer). Styret leder klubbens arbeid og har ansvar for forhandlinger med arbeidsgiver. Årsmøtet velger representanter til regionrådet. Representanter for regionen eller forbundet sentralt har rett til å delta på årsmøtene med talerett.

Regionen har økonomisk ansvar for klubbene, men disse kan også ha klubbkontingent.

Bransjedelegasjon

Unionen har 14 bransjedelegasjoner. Dette er organer med oppgaver inn mot lønnsforhandlingene.

> Branschdelegationen föreslår avtalskrav samt antagande eller förkastande av avtal till förbundsstyrelsen. Branschdelegationen ska vid behov förankra sig inför framtagande av avtalsspecifika krav. Branschdelegationen utser inom sig en ordförande och en vice ordförande. (Unionen, 2023, § 7.3 (2))

Medlemmer, klubber og regionstyrene kan nominere medlemmer til bransjedelegasjonene. Det er forbundsrådet som fastsetter antall bransjedelegasjoner og velger medlemmene. Regionene skal avholde bransjevise tariffkonferanser.

Samarbeidsgrupper (*samverkansgrupper*)

Vedtektene åpner for å opprette samarbeidsgrupper:

> Samverkansgrupper syftar till att stimulera och möjliggöra samarbete, kontakt och utbyte mellan medlemmar, förtroendevalda och klubbar utan att låsa formerna för samverkan (Unionen, 2023, § 4.1)

Slike grupper kan være geografisk forankret eller være organisert omkring en bransje eller en yrkesgruppe. De kan dannes regionalt eller på forbundsnivå. De har tale- og forslagsrett i regionrådet.

Samarbeidsgrupper kan opprettes av medlemmene eller av forbundsstyret eller regionstyret. Regionskontoret, eller forbundsstyret, har det administrative ansvaret, sistnevnte for landsdekkende grupper. Gruppene må søke regionen eller forbundet sentralt om økonomiske bidrag.

Unionen har også nettverk, blant annet et nettverk for ledermedlemmer (Unionen, u.å.-h). Medlemmene kan også ta initiativ til å danne nettverk. Det finnes lite informasjon om slike nettverk på Unionens nettsider, noe som kan tyde på at nettverk har en mindre framtredende rolle i organisasjonen.

9.4 Kontingent

Unionen har en kontingent på 235 svenske kroner per måned for yrkesaktive medlemmer. Medlemmer som tjener mindre enn 25 000 kroner per måned, har lavere kontingent. Klubber kan ha egen klubbavgift, som vedtas av klubben (Unionen, u.å.-b).

Studenter har gratis medlemskap. Studenter som går over i arbeid, har lav kontingent (100 svenske kroner per år) det første året.

Unionen har en inntektsforsikring som del av medlemskapet. Denne kan supplere dagpengene ved arbeidsledighet og gi kompensasjon for inntekt over a-kassens tak på 34 000 svenske kroner per måned. Denne typen forsikringer oppgis ofte som en forklaring på at organisasjonsgraden blant funksjonærer har holdt seg høy i Sverige, mens den har gått ned blant arbeidere.

9.5 Prosess for valg til øverste organer

Delegater til kongressen velges av regionrådet.

Kongressen velger forbundsstyret og ledelsen (leder og to nestledere)

Forbundsrådet («landsstyret») velges av regionrådet.

Alle regionene har rett til et visst antall delegater til kongressen og medlemmer i forbundsrådet. Øvrige plasser fordeles etter medlemstall. Det er ingen føringer på at ulike medlemsgrupper skal være representert eller ha øremerkede plasser.

Alle medlemmer har rett til å foreslå kandidater til lokale, regionale og sentrale verv (Unionen, 2023, § 2.2). Det utpekes valgkomiteer på alle nivåer.

Medlemmene kan også komme med forslag til regionråd, regionstyre, forbundsråd, forbundsstyre og kongress (Unionen, u.å.-i). I sine årsberetninger oppgir regionene hvor mange slike forslag som er kommet. I Göteborg kom det i 2025 to forslag til regionstyret og fire forslag til regionrådet.

9.6 Lokale ledd – finansiering og organisering

Regionen skal gi et økonomisk bidrag til aktiviteter i klubben (Unionen, u.å.-j).

Klubbens årsmøte kan vedta egen klubbkontingent. Det er ingen regler i vedtektene om noen øvrig grense for klubbkontingenten.

9.7 Fysiske møteplasser

Møteplasser for tillitsvalgte utenom klubbmøter er i hovedsak møter på regionnivå. Det årlige regionmøtet samler mange tillitsvalgte.

I tillegg arrangerer Unionen på sentralt nivå en årlig todagers høstkonferanse for regionstyrene. Det avholdes også dialogmøter mellom forbundsstyret og styrene i regionene. Det framgår ikke om disse er fysiske eller digitale. Det samme gjelder møtene til regionlederne.

I forbindelse med lønnsoppgjørene, som gjennomføres hvert annet eller tredje år, avholdes også regionale bransjevise tariffkonferanser.

Etter vedtektene skal møter i klubben være fysiske.

9.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter

Det er egne retningslinjer for ungdomsarbeidet på regionsnivå. Regionrådet skal velge ungdomsombud som skal følge opp ungdomsarbeidet. Antall ungdomsombud avgjøres av regionen selv. Disse kan ikke sitte som styremedlemmer i regionstyret. Ungdomsombudet har møte-, tale- og forslagsrett i styremøtene på regionnivå. Selv om det ikke direkte framgår av beskrivelsene, er ikke dette verv med (fullt) frikjøp.

Det er egne retningslinjer for ungdomsombudenes arbeid. Det vises til at:

> Ungdomsombud har till uppgift att bidra till styrelsen utifrån sina erfarenheter och kompetens och även ett ansvar för att lyfta in ett ungperspektiv på de frågor regionstyrelsen behandlar. Ungdomsombud tillvaratar unga Unionen-medlemmars intressen i regionstyrelsens arbete, diskussioner och beslut (Unionen, 2023, s. 81).

Ungdomsombudene skal også være en ressurs for eksempel i forbindelse med aktiviteter for unge.

Det finnes ikke bestemmelser om representasjon for studenter i vedtektene. Unionen har heller ikke ung-representanter i forbundsstyret, forbundsrådet eller krav til et visst antall ung-delegater på kongressen.

Klubbene kan, men må ikke, velge ungdomsombud. For klubber med ungdomsombud finnes det råd om hvordan et slikt verv bør legges opp (Unionen, u.å.-k).

På kongressen i 2023 kom spørsmål om en ungdomssatsing opp (Rovira, 2025). I etterkant av denne debatten avholdt forbundet konferansen Generation YOU for medlemmer under 36 år (Unionen, 2026b).

I hovedsak synes satsingen på ung-arbeidet i Unionen å være ganske moderat.

9.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell

Unionen har i perioden 2015–2023 hatt et prosjekt med mål om å styrke medlemsdemokratiet, «Länge leve demokrati». Målsettingen var:

- Öka kunskapen och samsynen kring fackföreningens roll och om Unionens demokratiska principer
- Föra en dialog om hur vi kan bibehålla och stärka Unionens demokrati i framtidens arbetsliv
- Testa nya arbetssätt och presentera förändringsförslag

Det ble bestilt flere eksterne rapporter i forbindelse med arbeidet (Unionen, u.å.-l). Unionen utarbeidet også en «Demokratihandbok för regionstyrelserna» (Unionen, u.å.-m). Prosjektet førte ikke til noen endring i Unionens organisasjonsstruktur, men det skapte økt oppmerksomhet om regionenes rolle og oppdrag. Kongressen vedtok i 2023 enkelte vedtektsendringer for å styrke regionenes rolle i forbundet.

Det er også et mål å øke antall tillitsvalgte, ettersom antallet har gått ned over tid. Dette beskrives i årsberetningen for 2025 (Unionen, 2026a).

10 Vision

Fagforbundet Vision i Sverige er et funksjonærforbund (*tjänstemannaförbund*) som organiserer bredt innen velferdsrelaterte yrker. Medlemmene arbeider i kommuner, regioner, private virksomheter og kirken, og forbundet organiserer også studenter som tar sikte på arbeid innen velferdssektoren. De er dermed et stort fagforbund som organiserer mange ulike yrkesgrupper, og som må håndtere et betydelig mangfold i medlemsmassen. Forbundet omtaler seg selv som «en medlemsstyrd demokratisk och feministisk organisation som drivs och utvecklas av medlemmarna».

Vision har 222 000 medlemmer (Vision, u.å.-a) og er tilsluttet Tjänstemännens centralorganisation (TCO), som er en svensk hovedorganisasjon for tjenestemanns- og profesjonsforbund. Vision tilbyr, i likhet med Unionen, inntektsforsikring til sine medlemmer.

10.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer

Vision organiserer vertikalt innenfor de delene av arbeidsmarkedet som forbundet dekker, det vil si alle grupper funksjonærer. Forbundet avgrenser seg slik i § 1 i sine vedtekter (*stadgar*):

> Vision är ett fackförbund som organiserar alla som arbetar eller har för avsikt att arbeta med välfärdstjänster utförda i kommun, eller regioners regi, eller till stöd för den kommunala demokratin. För skola, vård och omsorg gäller detta också i privatägda verksamheter. Vision organiserar vidare de som är verksamma i bolag och stiftelser inom det kommunala området samt inom Svenska kyrkan, andra trossamfund och ekumeniska organisationer.

Innenfor disse områdene organiserer Vision (vedtektenes § 2) ansatte og oppdragstakere samt selvstendig næringsdrivende uten ansatte (*egenföretagare, utan egen anställd*). I tillegg organiserer de studenter ved universiteter, høyskoler og andre utdanningsinstitusjoner, arbeidssøkere innenfor forbundets organisasjonsområde og personer som har blitt pensjonister etter å ha vært medlemmer i forbundet.

Vision viser til at «TCO:s organisationsplan och gränsdragningsöverenskommelser ska följas».

10.2 Prinsipper for organisasjonsmodell

Vision innførte en ny organisasjonsmodell etter forbundsmøtet i 2022, der tidligere *förbundsmöte* ble erstattet av forbundskongress og forbundsråd. Den første kongressen ble gjennomført i 2024, og det første forbundsrådet ble holdt i oktober 2026.

Visions organisering er forankret i en lokal struktur av avdelinger og klubber. Utgangspunktet er én avdeling eller klubb per arbeidsgiver. I større avdelinger kan det også finnes underavdelinger, såkalte seksjoner. Avdelingen eller klubben holder kontakt med arbeidsgiver og fører lokale forhandlinger om blant annet lønn, arbeidsmiljø og

arbeidsvilkår. Det lokale arbeidet ledes av et styre som velges på årsmøtet, der også revisor og valgkomité velges (Vision, u.å.-b).

I tillegg til denne organisasjonsstrukturen har forbundet også en egen medlemsgruppe og tjeneste for ledere som kalles Vision Chef. Vision omtaler Vision Chef som «Sveriges största fackförbund för chefer inom välfärden. Våra medlemmar leder och utvecklar verksamheter inom kommun, region, trossamfund och privata bolag kopplade till välfärden» (Vision, u.å.-c). De som er med der, får tilgang til et nettverk av andre sjefer og medlemstilbud knyttet til denne rollen. Vision Chef er imidlertid ikke nevnt i det hele tatt i vedtektene.

I tillegg til organiseringen lokalt har forbundet sentral styring gjennom kongressen og forbundsrådet, som begge møtes hvert fjerde år. I perioden mellom møtene er det forbundsstyret som har ansvaret.

De lokale leddene i Vision (klubber og avdelinger) får støtte gjennom et regionalt administrativt støtteapparat i form av sju sentre. Disse sentrene har ansatte som gir støtte og service til avdelinger, klubber og medlemmer innenfor sine geografiske områder (Vision, u.å.-e).

10.3 Organer

Sentrale organer i Vision er kongress, forbundsråd og forbundsstyre.

Forbundskongress og forbundsråd

Kongress og forbundsråd er Visions høyeste besluttende organer og skal utvikle forbundets felles politikk, virksomhet og organisasjon (Vision, u.å.-b). 270 tillitsvalgte (*ombud*) deltok på kongressen i 2024, hvor de behandlet en rekke forslag, fastsatte forbundets overordnede retning for kommende periode, og valgte forbundsstyre, revisorer og nasjonal valgkomité (*valberedning*).

Visions forbundsråd møtes mellom kongressene og skal gi mulighet til å følge opp kongressens vedtak. Det kan også behandle interne spørsmål samt økonomi og administrasjon. Forbundsrådet avholdes hvert fjerde år, to år etter kongressen. Etter § 4 i vedtektene skal forbundsrådet «bestå av ombud enlighet med den mandatfördelning som sker i samband med kongress».

Denne organisasjonsstrukturen er ny, og forbundsrådet ble avholdt første gang i 2026.

Forbundsstyret

Forbundsstyret leder forbundets virksomhet mellom møtene i forbundsrådet, representerer forbundet og har det overordnede fagforeningspolitiske lederskapet. Forbundsstyret velges av kongressen og består av tolv personer, i tillegg til en representant fra personalklubben i Vision. Forbundsleder, første nestleder og andre nestleder sitter i forbundsstyret (Vision, u.å.-d).

Lokale organer

Visions vedtekter (§ 6) oppgir at hver avdeling og hver klubb skal ha egne vedtekter, som er vedtatt av avdelingen eller klubben. Det finnes ikke en tydelig definert forskjell på avdeling og klubb i Visions vedtekter. Begge skal først og fremst befinne seg på

arbeidsplass- eller virksomhetsnivå. Vedtektene for avdelinger og klubber er videre så godt som identiske når det gjelder formelle oppgaver, organisering og forhold til forbundsstyret.

I tillegg kan det i avdelinger og klubber opprettes underavdelinger, såkalte seksjoner, dersom det er nyttig av ulike grunner (§§ 6.1 og 6.2).

10.4 Kontingent

Vision har en todelt medlemsavgift med forbundsavgift og lokal avgift. Forbundsavgiften avhenger av medlemmets inntekt og beregnes etter en trappemodell. Den lokale avgiften går til medlemmets avdeling eller klubb (Vision, u.å.-f). Inntekt kan være lønn, foreldrepenger, arbeidsledighetstrygd (*a-kasseersättning*) eller sykepenger. Forbundsavgiften beregnes etter inntektsintervaller: 47 svenske kroner per måned ved inntekt opp til 9999 kroner, 102 kroner ved inntekt mellom 10 000 og 15 999 kroner, 164 kroner ved inntekt mellom 16 000 og 19 999 kroner, 206 kroner ved inntekt mellom 20 000 og 22 999 kroner, 238 kroner ved inntekt mellom 23 000 og 24 999 kroner, 248 kroner ved inntekt mellom 25 000 og 34 000 kroner, og 268 kroner ved inntekt fra 34 001 kroner og oppover (Vision, u.å.-f).

Medlemmer i Vision Chef med inntekt over 27 500 svenske kroner per måned betaler i tillegg 12 kroner for inntektsforsikring (Vision, u.å.-g).

Studentmedlemskap er gratis gjennom hele studietiden. Tidligere studentmedlemmer som går over til ordinært medlemskap, og medlemmer under 30 år, betaler 100 svenske kroner hele det første medlemsåret. Nye medlemmer får de tre første månedene gratis, mens eventuell a-kasseavgift kommer i tillegg dersom medlemmet også melder seg inn i a-kassen.

10.5 Prosess for valg til øverste organer

Hos Vision er de lokale avdelingene og klubbene sentrale kanaler inn mot forbundets øverste organer.

Kongressen skal bestå av tillitsvalgte (*ombud*) som er valgt av avdelinger og klubber, og forbundsstyrets medlemmer og revisorer. Antall delegater fra avdelinger og klubber avhenger av antall medlemmer i disse. Det er dermed først og fremst Visions lokale organisasjonsledd som sender delegater. Vedtektene oppgir ikke i detalj hvordan valg av delegater til kongressen skal skje, utover at de som deltar i valg og valgforberedelser, skal ta hensyn til blant annet kjønnsfordeling og behovet for å sikre ettervekst. Det skal også tas hensyn til representasjon fra ulike yrkesgrupper og arbeidssøkende og fra ulike arbeidsgivere (kommuner, regioner, privat sektor, kirken med videre). I tillegg skal det etterstrebes at representantene speiler medlemssammensetningen i avdelingen eller klubben.

Forbundsstyret velges av delegatene på kongressen.

Sentrale valg forberedes av Visions nasjonale valgkomité (*valberedning*), som utarbeider forslag til forbundsstyre, revisorer og avtalegrupper. Alle medlemmer kan nominere kandidater til forbundsstyret og revisorverv, mens de endelige valgene foretas av kongressens delegater. Valgkomiteen håndterer valgprosessen, skal sikre at valgene

gjennomføres i tråd med Visions vedtekter og valgordning, og informerer medlemmene om hvordan nominasjoner og valg foregår (Vision, u.å.-h).

10.6 Lokale ledd – finansiering og organisering

De lokale organisasjonsleddene er avdelinger, klubber, eventuelt seksjoner, samt tillitsvalgte på arbeidsplassene. Når en arbeidstaker blir medlem i Vision, blir vedkommende tilknyttet en avdeling eller klubb på arbeidsplassen eller i sitt geografiske område (Vision, u.å.-h).

Medlemmer eller medlemsgrupper som etter forbundsstyrets vurdering ikke kan tilhøre den avdelingen eller klubben på arbeidsplassen, eller som er arbeidssøkende, skal tilhøre det Vision omtaler som «allmenn klubb». Medlemmer på arbeidsplasser der det av praktiske grunner ikke er mulig å organisere en avdeling eller klubb, inngår i en avtaleklubb i det aktuelle området. Avtaleklubbens oppgave er å følge Visions vedtekter og fungere som valgorgan for å utpeke representanter til ulike forbundsorgan.

Det lokale demokratiet i klubber og avdelinger er bygd rundt medlemsmøter, høstmøter og årsmøter. På medlemsmøter kan alle medlemmer delta og komme med forslag til hva avdelingen eller klubben skal gjøre. På høstmøtet vedtas budsjett og virksomhet for kommende år, og der kan medlemmene også fastsette størrelsen på den lokale avgiften. Årsmøtet holdes senest i mars og gjennomgår virksomheten i foregående år. Normalt velges også styret på årsmøtet (Vision, u.å.-i).

Den lokale kontingenten fastsettes av medlemmene selv, ofte på høstmøtet, og kan variere mellom klubber og avdelinger. Vision oppgir at medlemmenes inntekt påvirker størrelsen på den lokale avgiften (Vision, u.å.-f).

10.7 Fysiske møteplasser

Vision har flere fysiske møteplasser utover kongress, forbundsråd og andre formelle nasjonale beslutningsorganer. Vision beskriver at medlemmer og tillitsvalgte har tilgang til opplæring, seminarer, lokale aktiviteter og treff. For tillitsvalgte tilbys opplæring innen blant annet arbeidsrett, arbeidsmiljø, tillitsvalgtrollen, styrearbeid, kommunikasjon og fagforeningsledelse (Vision, u.å.-j).

I tillegg arrangeres områdekonferanser for styrene i avdelinger og klubber (Vision, u.å.-k, u.å.-m). Disse konferansene brukes til nettverksbygging mellom tillitsvalgte fra ulike klubber og avdelinger, diskusjon av Visions utvikling og refleksjon over hvordan lokale ledd kan arbeide med forbundets mål. Vision har også nettverk og faglige forum for bestemte grupper av tillitsvalgte, og noen av disse gjennomføres fysisk (Vision, u.å.-n).

10.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter

Det finnes ikke en egen organisasjon for unge medlemmer med eget årsmøte, ungdomsstyre eller ungdomsdelegater til kongress og forbundsråd i Vision. Unge medlemmer og studenter inngår i det ordinære medlemsdemokratiet gjennom lokale avdelinger og klubber, kongress og forbundsråd.

I Visions vedtekter brukes verken ordet «unge» eller «ung». Heller ikke alder omtales, med ett unntak. I delen om valgordning, som gjelder på alle nivåer i organisasjonen, pekes det på at det skal tas særlig hensyn til «▶ Jämställdheten mellan kvinnor och

män samt behovet av en åldersmässigt jämn fördelning», samt til «Organisationens behov av att säkra en återväxt och en långsiktig kompetensförsörjning» (Vision, 2024b, s. 23).

Studenter ved universitet, høyskole eller annen utdanningsinstitusjon kan bli medlemmer, men de har ikke en organisasjon for denne medlemsgruppen.

10.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell

Som nevnt innledningsvis vedtok Vision i 2022 å endre sin organisasjonsstruktur, der det tidligere forbundsmøtet ble erstattet av kongress og forbundsråd. Den første kongressen ble avholdt i 2024, og det første forbundsrådet i oktober 2026. Det finnes derfor ennå ingen evalueringer av disse delene av organisasjonsmodellen. Bakgrunnen for endringene var et ønske om større engasjement og innflytelse fra medlemmene. Vision diskuterte og arbeidet med hvordan de kunne utvikle arenaer for innflytelse, øke gjennomsiktigheten og kommunikasjon rundt beslutningsprosesser, få fram medlemmenes muligheter for påvirkning og øke handlekraften (Vision, 2021).

11 Handel og Kontor i Danmark

Handel og Kontor i Danmark (HK i Danmark) ble etablert som hovedforbund i 1900, med en lokal forløper fra 1897. Forbundet var tidligere tilsluttet LO, men er nå medlem av Fagbevægelsens Hovedorganisation. HK i Danmark er tydelig forankret i handel, kontor og funksjonærpregede yrker, men i motsetning til HK i Norge organiserer forbundet også i offentlig sektor. Forbundet er delt inn i fire sektorer: HK Privat, HK Handel, HK Stat og HK Kommunal, samt sju geografiske avdelinger.

HK Danmark hadde per 30. april 2026 totalt 207 660 medlemmer, hvorav 159 239 var yrkesaktive (*erhvervsaktive medlemmer*) (tabell 11.1).

Forbundet har sin administrasjon i København, hvor forbundsledelsen holder til.

11.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer

HK i Danmark retter seg mot lønnstakere, men organiserer også arbeidsledige, selvstendige og frilansere, samt personer under utdanning. I tillegg har de medlemmer som er pensjonister eller mottar etterlønn (*efterlønnere*), og HK har egne seniorklubber.

Forbundet er med sitt utgangspunkt i dansk LO et arbeiderforbund, men skillene mellom arbeideryrker og funksjonæryrker vil avvike noe fra det som er vanlig i norske tariffavtaler uten at vi her går nærmere inn på dette.

Antall medlemmer etter sektor kommer fram i tabell 11.1. HK Privat er den største sektoren, etterfulgt av HK Kommunal.

Tabell 11.1. Fordeling av yrkesaktive medlemmer i de fire faglige sektorene. Per 30. april 2026.

Sektor	Yrkesaktive medlemmer
HK Privat	66 434
HK Handel	31 186
HK Stat	20 224
HK Kommunal	41 395
Sum yrkesaktive i sektorene	159 239

Kilde: «Medlemstal» (HKdk, 2026a).

11.2 Prinsipper for organisasjonsmodell

HK Danmark er et forbund med både sektorer og lokale avdelinger (HKdk, u.å.-a). HK består av sju avdelinger delt inn etter geografi: HK Hovedstaden, HK Midt, HK MidtVest, HK Nordjylland, HK Sjælland, HK Sydjylland, HK Østjylland, og man melder seg inn i en av avdelingene. Samtidig legger prinsippene for organisering vekt på faglig sektor. Denne grunnleggende organisasjonsmodellen har ligget fast over lengre tid. I tillegg finnes tverrgående enheter i form av landsforeninger og landsklubber.

Organisasjonsmodellen er delt mellom ansvaret som er lagt på forbundet, gjennom kongressen og forbundsstyret, og oppgaver og ansvar som er lagt til sektorer og geografiske avdelinger. Forbundet sentralt ivaretar overordnede faglige og politiske spørsmål, sektorene uttaler seg om fag og forhandler overenskomster innen sitt område, mens avdelingene håndterer lokale faglige spørsmål.

På sentralt nivå har HK en politisk ledelse som består av den daglige ledelsen, forretningsutvalget og forbundsstyret. Den daglige ledelsen er forbundsleder, nestleder, de fire sektorlederne, forbundssekretæren og viseforbundssekretæren (HKdk, u.å.-e).

De fire sektorene har egne sektorkongresser, med egne målsettinger og egen politisk ledelse.

De sju geografiske avdelingene er egne organisatoriske enheter med egne organer som blant annet velger delegater til landsmøtet (HKdk, u.å.-b; HKdk, 2025). Avdelingene fungerer som medlemmenes lokale kontaktpunkt for rådgivning, kurs, jobbsøking og lokale faglige spørsmål. Avdelingene avholder generalforsamlinger hvor det velges leder (*formand*), medlemmer til avdelingsstyre og representantskap og delegater til HKs kongress.

Endelig har HK Danmark tverrgående landsforeninger og landsklubber. HK beskriver disse landsforeningene som landsomfattende sammenslutninger av medlemmer innen samme arbeidsområde, men hos ulike arbeidsgivere og tilhørende to eller flere sektorer eller overenskomstområder (HKdk, u.å.-b). HK har også rundt 150 landsklubber for medlemmer ansatt hos samme arbeidsgiver.

11.3 Organer

HK lister ikke opp sine organer som et eget punkt i vedtektene, men vedtektene omtaler ulike viktige og sentrale organer.

- Kongressen
- Forbundsstyre
- Forretningsutvalg
- Sektorkongress
- Generalforsamling i sektorene

Kongressen

Kongressen er forbundets øverste organ, og avholdes vanligvis hvert fjerde år (HKdk, u.å.-c). Det er øverste myndighet for både forbundet og sektorene. Kongressen velger formannskap, blant annet forbundsleder og nestleder, vedtar mål for kommende fireårsperiode og behandler beretning og regnskap, innkomne forslag og vedtekter.

Forbundsstyret

Forbundsstyret, eller *hovedbestyrelsen*, er HKs øverste myndighet mellom kongressene. Forbundsstyret møtes fire til seks ganger i året og består av 46 medlemmer: forbundsleder, nestleder, fire sektorledere, lederen for HK Ungdom og 39 representanter valgt i de sju avdelingene.

Forretningsutvalget

HKs forretningsutvalg, som kan sammenlignes med et arbeidsutvalg, består av daglig ledelse og avdelingslederne. Forbundssekretær og viseforbundssekretær deltar uten stemmerett (HKdk, u.å.-d). Dette er et samordningsorgan som samler den sentrale politiske ledelsen, sektorledelsen og avdelingsledelsen.

Sektorkongresser

Det avholdes en sektorkongress i hver av de fire sektorene hvert fjerde år. Disse behandler beretning og regnskap, fastsetter rammene for sektorens framtidige arbeid og velger sektorledere og sektorstyre (HKdk, u.å.-c).

Generalforsamlinger

De fire sektorene i hver lokal HK-avdeling har egne generalforsamlinger, eller *afdelings-sektorgeneral*for*samlinger*.

11.4 Kontingent

HK Danmark har en fast kontingentmodell basert på medlemskategori. Kontingenten avhenger av om den enkelte er medlem av fagforeningen, a-kassen eller begge deler, om vedkommende er heltids- eller deltidsforsikret, og om de omfattes av etterlønn eller student-/elevordninger. I 2026 er ordinær fagforeningskontingent 510 danske kroner per måned, mens medlemmer med lav inntekt kan få rabattert kontingent på 300 danske kroner per måned. Studenter og elever betaler normalt 30 kroner per måned (HKdk, 2026b). Avgift til a-kassen kommer i tillegg.

Inntekten beregnes som fast bruttolønn før skatt, inkludert faste tillegg, men uten pensjon og eventuell *fritvalgsordning*[2].

I tillegg til kontingenten til HK sentralt fastsetter de faglige sektorene egne sektorkontingenter som kommer i tillegg til hovedkontingenten og a-kassen. Dermed kan kontingenten variere mellom sektorene. I tillegg kan arbeidsplassklubber kreve en mindre klubbkontingent (HKdk, 2026b). Vi har ikke opplysninger om størrelsen på sektor- og klubbkontingentene.

11.5 Prosess for valg til øverste organer

Kongressen er HK Danmarks øverste organ for forbundet og de fire sektorene og holdes hvert fjerde år. Ved HKs kongress i 2025 valgte 355 delegater ny forbundsleder og nestleder i forbundet.

§ 16 i HKs vedtekter fastslår hvordan delegatene fordeles (HKdk, 2025). Forbundsstyrets 46 medlemmer er automatisk delegater på kongressen. De fire sektorene får samlet 64 mandater på forhånd, fordelt forholdsmessig etter medlemstall. Hver sektor skal imidlertid ha minst tolv delegater.

Delegatplassene tildeles først til medlemmer av sektorstyrene som ikke allerede er kongressdelegater gjennom forbundsstyret. Dersom det fortsatt er ledige

[2] En frivalgsordning er en dansk tariff-/lønnsordning der arbeidsgiver setter av en bestemt prosentandel av lønnen på en type fritvalgskonto, som arbeidstakeren selv kan velge hvordan skal brukes. Se: https://www.hk.dk/aktuelt/nyheder/2020/01/28/fritvalgsordning-coop

delegatplasser, kan forbundssektorstyrene utpeke og innstille andre valgte representanter fra sine sektorer. Tilsvarende kan de peke ut varamedlemmer fra sitt område.

Ledere eller deres stedfortredere i landsdekkende klubber, foreninger og overenskomstgrupper med *mer enn* 2000 medlemmer er også automatisk delegater på kongressen.

Videre har HK Ungdoms landsutvalg fire delegater.

Etter at alle disse delegatene er fordelt, fordeles minst 239 mandater til valg i avdelingene. Antallet delegater fra avdelingene fastsettes slik at det alltid er større enn det samlede antall delegater som allerede er fordelt. De resterende delegatene fordeles mellom HK-avdelingene etter medlemstall.

Delegatfordelingen innenfor den enkelte HK-avdeling skjer etter retningslinjer som sier at avdelingens samlede antall delegater skal fordeles på de ulike sektorene i forhold til hver sektors andel av HK-avdelingens samlede medlemstall. Valget av disse delegatene skjer på sektorgeneralforsamlingene. Alle medlemmer i avdelingen kan velges, unntatt de som ikke betaler kontingent, og de som ikke er yrkesaktive (f.eks. pensjonister eller medlemmer på etterlønn uten yrkesaktivitet) (HKdk, 2025, § 16 (1) e-f, § 16 (2) e).

Forbundets revisorer, ledere (eller stedfortredere) valgt blant styremedlemmene for landsdekkende klubber, foreninger og overenskomstgrupper med *under* 2000 medlemmer, lederen for HK Seniorer i Danmark og lederne for HK-personalklubbene har rett til å delta på kongressen, men uten stemmerett. Forbundsstyret kan også beslutte at andre personer kan delta på kongressen uten stemmerett (HKdk, 2025, § 16 (3)).

11.6 Lokale ledd – finansiering og organisering

HK Danmark beskriver avdelingene som medlemmenes lokale kontaktpunkt, og avdelingene tilbyr medlemsservice, slik som rådgivning og kurs. Medlemmer skal være tilknyttet den HK-avdelingen som dekker området der arbeidsplassen deres ligger, og avdelingene kan ifølge vedtektene være inndelt i avdelingssektorer.

Under avdelingene, på arbeidsplassnivå, ligger HK-klubbene. På det kommunale området beskriver HK arbeidsplassklubben som fundamentet i det daglige faglige arbeidet, hvor klubbene fungerer som arbeidsplassnære organer for medlemmer, tillitsrepresentanter, arbeidsmiljørepresentanter og kasserere. Vi har imidlertid bare funnet en slik beskrivelse på det kommunale området.

HK har som nevnt rundt 150 landsklubber for medlemmer ansatt hos samme arbeidsgiver, samt landsforeninger og tverrgående landsforeninger for medlemmer innen samme bransje eller arbeidsområde på tvers av arbeidsgivere, sektorer eller overenskomstområder.

Både sektorledd og lokale avdelinger kan som nevnt over kreve inn sin egen kontingent fra medlemmene. I tillegg har flere HK-avdelinger ordninger der arbeidsplassklubber kan søke om tilskudd. Eksempelvis kan arbeidsplassklubber i HK Sjælland få grunnstøtte og søke tilskudd til faglige aktiviteter, under forutsetning av blant annet årlig generalforsamling, faglig aktivitet og at klubben selv krever klubbkontingent (HKdk, u.å.-f).

En tilsvarende beskrivelse fra HK Kommunal Sjælland viser at arbeidsplassklubber med selvstendig økonomi, kontingentinnkreving og godkjent tillitsrepresentant kan søke HK Kommunal Sjælland om klubbtilskudd til generalforsamling eller annen relevant faglig aktivitet (HKdk, u.å.-g). I HK Midt blir tilskudd gitt fra avdelingen til lokalklubber med valgt lokal tillitsrepresentant (HKdk, 2021). Disse eksemplene viser at kravene i tilskuddsordningene varierer.

11.7 Fysiske møteplasser

HK Danmark har flere møteplasser for tillitsvalgte utover kongressen og de formelle styringsorganene. HK har kurs, temadager og opplæringstilbud for tillitsvalgte og arbeidsmiljørepresentanter, og de har egne kurs for tillitsvalgte i HK Kommunal, HK Privat, HK Stat og HK Handel. Flere av disse gjennomføres som fysiske samlinger (HKdk, u.å.-h).

11.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter

HK Danmark har en egen ungdomsorganisering gjennom HK Ungdom. Den omfatter HK-medlemmer som enten er under utdanning eller opp til og med 30 år (HKdk, u.å.-k). HK Ungdom har egne vedtekter som fastslår at ungdomsorganiseringens styrende organer er årsmøtet, landsutvalget og daglig ledelse (HKdk Ungdom, 2025).

Årsmøtet er HK Ungdoms øverste myndighet og avholdes én gang i året. Det behandler blant annet vedtekter, arbeidsprogram for kommende år, innkomne forslag og valg.

Ifølge § 10 i HK Ungdom Danmark sine vedtekter er det åpen påmelding til årsmøtet**.** Det vil si at medlemmer ikke først må velges som delegater for å delta; de melder seg på. Samtidig viser vedtektene til at det må tas hensyn til økonomien som stilles til rådighet av HK, og at dette er sekretariatets ansvar. Det står ingenting om hvilke begrensninger dette eventuelt kan føre til.

Landsutvalget og daglig ledelse er den utførende politiske myndigheten i HK Ungdom Danmark (HKdk, u.å.-k). Landsutvalget består av i alt 17 medlemmer: leder, nestleder, to representanter for fritidsjobbere (de som har jobb i ferier eller ved siden av skole og utdanning), to representanter for studentene, to representanter for elever og lærlinger, to representanter for unge på arbeidsmarkedet og ett medlem fra hver avdeling (HKdk Ungdom, 2025, § 27).

Ungdomsorganisasjonen er som nevnt gitt formell representasjon i HK Danmarks ordinære organisasjonsdemokrati ved at HK Ungdoms landsutvalg har fire delegater på HKs kongress. I tillegg er de representert i HKs forbundsstyre ved sin leder.

11.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell

Vi har ikke funnet åpent tilgjengelige evalueringer av HKs organisasjonsmodell eller at forbundet har diskutert sin egen demokratiske organisering i form av en samlet gjennomgang de senere år.

12 ver.di

I dette kapittelet beskriver vi organiseringen av ver.di i Tyskland. Navnet er en forkortelse for *Vereinte Dienstleistungsgewerkschaft*, som kan oversettes med «Den forente tjenesteyterfagforeningen». Ver.di ble formelt etablert i 2001 gjennom en sammenslåing av fem tidligere selvstendige fagforeninger.

De fem stiftelsesforbundene var:

- ÖTV (Öffentliche Dienste, Transport und Verkehr)
- DAG (Deutsche Angestellten-Gewerkschaft)
- DPG (Deutsche Postgewerkschaft)
- HBV (Gewerkschaft Handel, Banken und Versicherungen)
- IG Medien (Industriegewerkschaft Medien)

Ved opprettelsen hadde ver.di rundt tre millioner medlemmer og ble et av verdens største fagforbund i tjenestesektoren (ver.di, 2025a, u.å.-a).

Forbundet organiserer et svært bredt spekter av arbeidstakere i tjenesteytende virksomhet og relaterte næringer. Vedtektene definerer organisasjonsområdet vidt og omfatter arbeidstakere og andre grupper innen service, offentlig sektor, helse, sosial, utdanning, transport, kommunikasjon, finans, medier, kultur og relaterte områder. De oppgir at de organiserer medlemmer fra 1000 ulike yrker.

Forbundet har ifølge ver.di selv 1,8 millioner medlemmer per sommeren 2026. Det har over 3000 ansatte på landsbasis, hvorav mer enn 500 arbeider i forbundets føderale administrasjon i Berlin (ver.di, 2025b, u.å.-b). Administrasjonen ledes av forbundsstyret og støtter arbeidet i ver.dis ulike organisasjonsledd.

12.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer

Ifølge § 6 i vedtektene organiserer ver.di lønnstakere, personer i et opplæringsforhold, deltakere på tiltak for yrkesopplæring, etter- og videreutdanning eller omskolering, og selvstendig næringsdrivende og tjenestemenn (ver.di, 2023). Videre åpner vedtektene for medlemskap for personer som har blitt arbeidsledige innenfor ver.dis organisasjonsområde, eller arbeidsledige som søker arbeid innenfor dette området. De kan også organisere studenter som utdanner seg til yrker innenfor ver.dis organisasjonsområde, og pensjonister som tidligere har arbeidet innenfor dette området. Medlemmene kommer fra tjenesteytende og tilgrensende næringer, både i offentlig sektor og privat næringsliv, for eksempel innen handel, utdanning, helse eller kultur (ver.di, 2025c).

12.2 Prinsipper for organisasjonsmodell

Organisasjonen er på den ene siden bygget opp gjennom geografiske nivåer, med 60 distrikter (*Bezirke*) som er lokale enheter under ti delstatsdistrikter (*Landesbezirke*) (ver.di, 2023). Disse er: 1) Baden-Württemberg, 2) Bayern, 3) Berlin-Brandenburg, 4) Hamburg, 5) Hessen, 6) Niedersachsen-Bremen, 7) Nord, 8) Nordrhein-Westfalen, 9) Rheinland-Pfalz-Saarland og 10) Sachsen, Sachsen-Anhalt, Thüringen.

På den andre siden er organisasjonen delt inn i fem fagområder (*Fachbereiche*) (ver.di, 2025d), som samler medlemmer etter bransjer og yrkesfelt. De fem fagområdene er: 1) finansielle tjenester, kommunikasjon og teknologi, kultur, forsyning og avfallshåndtering, 2) offentlige og private tjenester, sosialforsikring og transport, 3) helse, sosiale tjenester, utdanning og vitenskap, 4) handel og 5) posttjenester, spedisjon og logistikk.

Den faglige og geografiske organiseringen kobles blant annet gjennom fagområder på delstatsnivå. De 60 distriktene utgjør den lokale medlemsnære strukturen, mens de ti delstatsdistriktene samordner arbeidet på regionalt/delstatlig nivå.

Endelig har forbundet en egen struktur som skal sikre at kvinner, ungdom, seniorer og andre særskilte medlemsgrupper får fremmet sine interesser.

12.3 Organer

§ 23 i ver.dis vedtekter lister opp forbundets organer på ulike geografiske nivåer:

a) Lokalt nivå (*Ortsebene*): lokalt medlemsmøte og lokalt styre

b) Distriktsnivå (*Bezirksebene*): distriktskonferanse og distriktsstyre

c) Delstatsnivå (*Landesbezirksebene*): delstatsdistriktskonferanse og delstatsdistriktsstyre

d) Føderalt/nasjonalt nivå:

- Forbundskongress
- Forbundsråd
- Forbundsstyre
- Rådgivende råd
- Revisjonskommisjon
- Kontroll- og klageutvalg

Vedtektene lister også opp disse organene i fagområdene (*Fachbereiche*):

a) Bedrifts-/lokalt nivå:

- fagområdemøte for bedriften/tillitsvalgtsamling (bedriftsgruppe) / lokalt fagområdemøte
- fagområdestyre for bedriften/tillitsvalgtstyre (bedriftsgruppestyre) / lokalt fagområdestyre

b) Distriktsnivå: distriktsfagområdekonferanse / distriktsfagområdemøte og distriktsfagområdestyre

c) På delstatsnivå: delstatsdistriktsfagområdekonferanse og delstatsdistriktsfagområdestyre

d) På føderalt/nasjonalt nivå: føderal (nasjonal) fagområdekonferanse og føderalt (nasjonalt) fagområdestyre

I tillegg kommer organer for særskilte medlemsgrupper: konferanser for kvinner og andre medlemsgrupper som skal sikres representasjon.

Forbundskongressen

På nasjonalt nivå er forbundskongressen (*Bundeskongress*) det øverste organet, og kongressen avholdes hvert fjerde år. Den kan sammenlignes med et norsk landsmøte. Kongressen fastsetter forbundets hovedlinjer, behandler og vedtar politiske og organisatoriske saker, vedtektsendringer, beretninger og regnskap, og velger den sentrale ledelsen og kontrollorganer.

Forbundsråd

Gewerkschaftsrat, her omtalt som forbundsråd, er ver.dis høyeste organ mellom de ordinære forbundskongressene. Funksjonelt ligner det på et landsstyre eller representantskap mellom kongressene, da det er et representativt organ som fastsetter mål og fører kontroll med forbundsstyret. Rådet består av representanter fra delstatsdistrikter og fagområder i like deler, og kvinner, unge voksne, seniorer og andre grupper er også representert.

Forbundsstyre

Bundesvorstand, eller forbundsstyret, består av forbundslederen, lederne for fagområdene og inntil fem ytterligere valgte medlemmer (ver.di, 2025e). Ifølge ver.dis nettsider fastsettes det nøyaktige antallet øvrige medlemmer av kongressen etter forslag fra forbundsrådet. Et styremedlem kan representere mer enn ett fagområde i forbundsstyret. Inntil fire styremedlemmer kan samtidig velges som nestledere; men per 2026 finnes det to nestledere (ver.di, 2023, § 42 (4)). Styrets rolle er løpende ledelse.

Forbundsstyret leder organisasjonen og den føderale administrasjonen i Berlin, og representerer ver.di utad.

Rådgivende råd

Beirat, eller rådgivende råd, er et rådgivende organ og ikke et besluttende hovedorgan.

Ulike geografiske organer

I tillegg til organene på nasjonalt nivå har ver.di organer som er geografisk avgrenset på lokalt nivå (*Ortsebene*), distriktsnivå (*Bezirksebene*) og delstatsdistrikt (*Landesbezirksebene*).

På lokalt nivå kan det opprettes lokalforeninger (*Ortsvereine*) med egne medlemsmøter og eget styre.

På distriktsnivå er det et eget distriktsstyre og en distriktskonferanse i hvert distrikt. Distriktskonferansen er det øverste organet i distriktet (ver.di, 2023, § 24).

På delstatsdistriktnivå er det tilsvarende et delstatsdistriktsstyre (*Landesbezirksvorstand*) og en delstatsdistriktskonferanse (*Landesbezirkskonferenz*). Delstatsdistriktskonferansen er her det øverste demokratiske organet og avholdes hvert fjerde år, før forbundskongressen. Konferansen samler valgte delegater fra distriktskonferansene og fagområdenes konferanser. Den behandler fagforeningspolitiske saker på regionalt nivå, fastsetter retningslinjer for regionens virksomhet, velger regionstyret og behandler rapporter fra styret og revisjonsorganene.

Organer innenfor fagområdene

Som det framkommer over, finnes det også organer innen fagområdene (*Fachbereiche*) på de ulike geografiske nivåene.

Organer for særskilte medlemsgrupper

I tillegg arrangeres det egne konferanser for ulike medlemsgrupper som skal hensyntas (ver.di, 2023, § 22 (4)).

12.4 Kontingent

Størrelsen på medlemskontingenten er bindende regulert for alle ver.di-medlemmer i vedtektene (§ 14). Medlemmer i et arbeidsforhold betaler én prosent av sin regelmessige månedlige bruttolønn eller lærlinggodtgjørelse i medlemskontingent. For grupper som ikke er i arbeid, er kontingenten lavere (ver.di, 2023, 2025c). Minimumskontingenten er 2,50 euro per måned.

12.5 Prosess for valg til øverste organer

Valgordningen er bygd opp som en kjede fra arbeidsplass- og lokalt nivå, via distrikter og delstatsdistrikt, til forbundskongressen.

Fra lokalt nivå til distriktsnivå

Gjennom lokale medlemsmøter eller delegatforsamlinger velges delegater til distriktskonferansen (ver.di, 2023, § 24), som er distriktets øverste organ. Delegatene til konferansen kommer fra lokallag, bedriftsgrupper og fagområder etter nærmere fordelingsregler (ver.di, 2023, § 25–27). Distriktskonferansen velger i sin tur distriktsstyret (ver.di, 2023, § 28).

Fra distriktsnivå til delstatsdistrikt

Det neste nivået i valgkjeden er delstatsdistriktskonferansene. Disse består av like mange delegater fra distriktskonferansene som fra fagområdenes konferanser på distrikts- eller regionalt nivå. Disse delegatene velges på de respektive konferansene. Det skal sikres en rimelig representasjon av ungdom, og det er særskilte mandater for seniorer.

Vedtektene stiller også krav om (ikke tallfestet) representasjon fra andre medlemsgrupper, som arbeidere, embets- og tjenestemenn, personer som har mesterbrev, teknikere og ingeniører, selvstendig næringsdrivende, arbeidsledige, personer med innvandrerbakgrunn og skeive (LHBTIQ+-personer). I tillegg velges to delegater for kvinnerådet på regionalt nivå, som deltar med tale- og forslagsrett, men uten stemmerett. Samtidig skal det tas hensyn til en rimelig representasjon av fagområdene og organisasjonsnivåene som finnes i regionen.

I tillegg til delegater som velges på distriktsnivå deltar medlemmene av delstatsdistriktsstyret, regionledelsen, lederne for fagområdene på regionalt nivå og regionens revisjonskommisjon på konferansen. Disse har tale- og forslagsrett, men ikke stemmerett.

Fra delstatsdistrikt til forbundsnivå

Deltakere på delstatsdistriktskonferansene velger i sin tur delegater til forbundskongressen. Forbundskongressen samles ordinært hvert fjerde år og består av om lag 1000 delegater. Ifølge vedtektene (§ 38) skal forbundskongressen bestå av like mange delegater fra den geografiske kjeden som fra fagområdene. Det skal videre sikres at ungdom, seniorer og øvrige grupper i representasjonsstrukturen deltar i rimelig grad.

Videre deltar medlemmer av forbundsrådet, forbundsstyret, det rådgivende rådet, kontroll- og klageutvalget, revisjonskommisjonen, den føderale kvinnesekretæren, den føderale ungdomssekretæren samt to delegater fra kvinnerådet på forbundsnivå med tale- og forslagsrett, men ikke stemmerett.

Valg av leder, nestledere og de øvrige medlemmene i forbundsstyret foretas av delegatene på forbundskongressen i separate valgomganger. Delegater fra fagområdene velges etter forslag fra de respektive nasjonale fagområdekonferansene.

12.6 Lokale ledd – finansiering og organisering

Som lokale organisasjonsledd her har vi tatt med de to nederste nivåene (jf. beskrivelsen over), det vil si distriktsnivå og lokalt nivå (arbeidsplass eller kommune).

Distrikter

Geografisk er ver.di som nevnt organisert i 60 distrikter fordelt på ti delstatsdistrikter. Distriktene fungerer som geografiske enheter, samtidig som arbeidet er inndelt etter de fem fagområdene og tilhørende bransjer. Det gjelder for eksempel arbeidet i de elleve distriktene i delstaten Nordrhein-Westfalen (ver.di, 2025f). Gjennom denne organiseringen blir de rundt 600 fagforeningssekretærene og medarbeiderne i delstaten fordelt på elleve distrikter og 23 lokasjoner.

Lokale foreninger

I tillegg finnes det lokalforeninger, såkalte *Ortsvereine*, i flere distrikter (ver.di, 2023, § 24). Dette er ikke et obligatorisk organisasjonsledd, men en mulighet til å fremme fagområdeovergripende fagforeningsarbeid lokalt. En lokalforening består av en medlemsforsamling og et styre. Etter vedtektene (§ 24 (2)) velger det lokale medlemsmøtet eller den lokale delegatforsamlingen dette styret, samt delegatene som etter § 26 skal representere lokalforeningen på distriktskonferansen.

Lokalforeningene supplerer den ordinære strukturen med distrikter, delstatsdistrikter og fagområder og kan brukes der det er behov for lokal medlemsaktivitet på tvers av fagområder (ver.di, u.å.-c, u.å.-d). Ver.di Mecklenburg-Vorpommern Nord-Ost påpeker at lokalforeningene gir kort vei til fagforeningen, særlig for medlemmer som ikke har direkte kontaktpersoner i virksomheten, ikke lenger er i arbeid, er frilansere eller ønsker å engasjere seg lokalt (ver.di, u.å.-c).

Arbeidsplass – tillitsvalgte og bedriftsgrupper («klubber»)

På arbeidsplassnivå organiseres ver.di gjennom tillitsvalgte (*Vertrauensleute*) og, i større virksomheter, bedriftsgrupper (*Betriebsgruppen*). Ver.di beskriver tillitsvalgte som bindeleddet mellom bedrifts- eller personalråd (*Personalräten*), medlemmene på arbeidsplassen og fagforeningen. De står for medlemsnærhet og demokratisk

meningsdanning i virksomheten og omtales som «ver.dis ansikt» i bedrifter og på tjenestesteder (ver.di, 2026a).

Medlemmer i større virksomheter kan som nevnt møtes i bedriftsgrupper (se først og fremst § 50 i vedtektene). Bedriftsgruppene er et av fagområdenes formelle organisasjonsledd og utgjør organisasjonsnivået på arbeidsplassen innenfor fagområdet. Bedriftsgruppen har rett til å fremme forslag overfor distriktsstyret og distriktskonferansen samt til styrene, møtene og konferansene i fagområdet og eventuelt den ansvarlige faggruppen. Videre velger den sine delegater til distriktskonferansen og, der det er aktuelt, til distriktskonferansen for fagområdet eller faggruppen (ver.di, 2023, § 50 (2)). Der det ikke finnes en bedriftsgruppe, står medlemmene fritt å opprette en (ver.di, 2021).

Finansiering

Når det gjelder finansiering av lokal aktivitet, er ver.di en sentralisert økonomisk organisasjon. Kontingenten kreves inn sentralt av forbundsstyret (ver.di, 2023, § 14 (6)), og fordeling av midlene skjer gjennom et sentralt budsjetteringssystem (ver.di, 2023, § 72). Vedtektene fastslår imidlertid at regionene har budsjettansvar for distriktene (ver.di, 2023, § 34 (4g)), samtidig som de ikke ser ut til å gi de lokale leddene mulighet til å kreve inn en egen kontingent øremerket det aktuelle organisasjonsleddet.

Ver.dis transparensrapport viser på overordnet nivå hvordan medlemskontingenten brukes på tvers av organisasjonen. I 2025-rapporten skriver ver.di at fagforeningsarbeidet finansieres alene av medlemmenes kontingent. Av hver euro går blant annet 36 cent til oppfølging og rådgivning av medlemmer og arbeidstakerrepresentasjoner lokalt, 3 cent til faglig utdanning og 13 cent til politisk påvirkningsarbeid (ver.di, 2026b).

12.7 Fysiske møteplasser

Ver.di har flere fysiske møteplasser utover forbundskongressen og de formelle organene for tillitsvalgte. De har blant annet et omfattende seminar- og utdanningstilbud gjennom ver.dis utdanningsportal, og flere tilbud gjennomføres fysisk ved egne utdanningssentre eller i regi av fagområdene og delstatsdistriktene (ver.di B+B, u.å.; verdi, u.å.-e, u.å.-f, u.å.-g).

Som nevnt ovenfor arrangeres det ulike konferanser på distrikts- og regionsnivå både for geografisk baserte organisasjonsledd, fagområdebaserte organisasjonsledd og for unge (se nedenfor). Vi har ikke informasjon om hvor mange av disse som er fysiske møteplasser, men det er rimelig å anta at det gjelder en del.

12.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter

Ver.di har en egen ungdomsorganisering gjennom ver.di Jugend, som er formelt integrert i forbundets øvrige organisering. Ver.di Jugend består av medlemmer som ikke har fylt 28 år, og retter seg spesielt mot lærlinger, studenter i kombinerte (duale) studie- og praksisløp, studenter og unge arbeidstakere.

Ver.di Jugend arbeider med unge medlemmers arbeids-, utdannings- og levekår, blant annet tariffspørsmål, opplæringskvalitet, rettigheter i utdanning og arbeid, likestilling, inkludering og bærekraft (ver.di, u.å.-h). Unge er sikret deltakelse i ver.dis organisasjonsstruktur. Vedtektene (§ 60 (1)) oppgir for eksempel at det på distriktsnivå, regionalt nivå

og forbundsnivå skal opprettes ungdomsstyrer, og at det i god tid før distriktskonferansene, regionkonferansene og forbundskongressen skal avholdes ungdomskonferanser på samme nivå. Ved valg til regionkonferansen skal det sendes minst to ungdomsdelegater. Tilsvarende skal forbundskongressen sikre en rimelig deltakelse av ungdom, seniorer og øvrige særskilte grupper, uten at det er satt et minstekrav til antall unge delegater. I tillegg finnes det organer for ungdom innenfor fagområdene, for eksempel nasjonale fagområdeungdomsstyrer (*Bundesfachbereichs jugendvorstände*), som består av unge medlemmer fra delstatsdistrikter og faggrupper. Disse arbeider med utdanning, duale studie- og praksisløp, ungdomstariffpolitikk og ungdoms- og lærlingrepresentasjon. På arbeidsplassnivå er ungdomsarbeidet knyttet til organet for unge arbeidstakere og lærlinger eller yrkesutdanningselever på arbeidsplassen, *Jugend- und Auszubildendenvertretungen* (JAV), og JAV-nettverk.

12.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell

Ver.di har ikke publisert én samlet evaluering av organisasjonsmodellen i nyere tid. Offentlig tilgjengelige kilder antyder at organiseringen har vært gjenstand for løpende diskusjon i form av ulike forslag ved forbundskongressene.

13 Unite

Unite er en britisk arbeidstakerorganisasjon som ble etablert i 2007 gjennom en sammenslåing av Amicus og Transport and General Workers' Union (TGWU). Unite organiserer medlemmer i England, Skottland og Wales (Storbritannia), Nord-Irland og Republikken Irland (Irland) og Gibraltar, og hadde rundt 1,18 millioner medlemmer i 2023 (Unite, u.å.-a).

Organisasjonsmodellen i Unite kombinerer sektor- og yrkesorganisering med regional organisering og organisering på arbeidsplassene. Organisasjonsstrukturen er mer kompleks enn i mange norske forbund. Det reflekterer nok at Unite har en helt annen størrelse når det gjelder antall medlemmer, og at forbundet organiserer svært bredt og på tvers av bransjer, sektorer, yrker og geografi.

Unite har sitt hovedkontor i London og ledes av en valgt generalsekretær.

Unite oppgir ikke selv hvor mange ansatte forbundet har, men ifølge arbeidsstyrkedatabasen Revelio Labs (2026) var antallet 1123 ansatte totalt per mars 2026.

13.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer

Unite organiserer arbeidstakere i Storbritannia, Irland og Gibraltar på tvers av privat, offentlig og frivillig sektor. Forbundet organiserer i industrien, bygg, transport, helse, overnatting, kommunal sektor og tjenestesektoren. Unites vedtekter begrenser ikke hvilke typer arbeidstakere som kan være medlem, og forbundet kan dermed organisere alle yrkesgrupper i en virksomhet (Unite, 2024).

Unite tilbyr også medlemskap til unge som ikke nødvendigvis er i et ordinært arbeidsforhold, pensjonister og såkalte «community members». Sistnevnte er en medlemskategori for personer som ikke er i arbeid (Unite, u.å.-b).

13.2 Prinsipper for organisasjonsmodell

Unites organisasjonsmodell er først og fremst basert på en kombinasjon av geografi (regioner og land) og bransje-/yrkessektor (Unite, u.å.-b). I tillegg har Unite organisasjonsledd og organer som skal sikre innflytelse for særskilte medlemsgrupper: a) unge, b) pensjonister, og c) kvinner, etniske minoriteter og LHBT+-personer. På lokalt nivå står organisering i avdelinger (*branches*) og deltakelse på arbeidsplassene sentralt.

Unite har 19 sektorer. Disse er representert på en *Policy Conference*, som kan sammenlignes med et landsmøte. Innenfor sektorstrukturen finnes både nasjonale sektorkomiteer, regionale sektorkonferanser og regionale sektorkomiteer. Organiseringen innebærer at saker kan gå fra lokalavdelinger og den enkelte arbeidsplass via regionale sektorkomiteer til nasjonale sektorkomiteer. Sektorkomiteene behandler sektorrelaterte spørsmål, blant annet lønns- og arbeidsvilkår, sektorpolitikk og kampanjer.

På geografisk nivå har Unite ti regioner, og innenfor regionene finnes det blant annet regionale komiteer, regionale bransje- og sektorkomiteer, likestillingskomiteer, ungdomskomiteer, pensjonistkomiteer og såkalte *Area Activist Committees*.

Deltakelse fra særskilte medlemsgrupper er sikret gjennom Unites organisering. Vedtektene har egne bestemmelser om unge medlemmer, pensjonistmedlemmer og likestillingsstrukturer (Rules 9–11). Representasjon i det øverste politiske beslutningsorganet, Policy Conference, bygger ikke bare på medlemstall og geografi, men også på sektor- og likestillingsrepresentasjon (Unite, 2024).

13.3 Organer

Unite har organer på flere nivå i organisasjonsstrukturen. På nasjonalt nivå finnes følgende organer:

- Policy Conference («landsmøte»)
- Rules Conference (vedtektskonferanse)
- Executive Council (forbundsstyre)
- Nasjonale komiteer

Organer på mellomnivå:

- Sektor- og regionkomiteer og -konferanser
- Avdelingsmøter og avdelingskomiteer
- Komiteer for likestilling og særskilte medlemsgrupper

Policy Conference

Policy Conference, som kan forstås som Unites landsmøte, er forbundets øverste politiske beslutningsorgan. Konferansen avholdes annethvert år og fastsetter forbundets politikk og prioriteringer. Den består av rundt 700 delegater (*lay members*) fra Unites 19 sektorer, ti regioner og likestillings- og medlemsgruppestrukturer (Unite, u.å.-c).

Rules Conference

Rules Conference, her omtalt som vedtektskonferanse, behandler endringer i forbundets regelverk og vedtekter. Den har blitt avholdt hvert fjerde år, sist i 2023.

Executive Council

Executive Council, som kan forstås som Unites forbundsstyre, er det sentrale styringsorganet mellom konferansene. Det har 62 medlemmer, som velges fra de ulike sektorene, regionene og særskilte medlemsgruppene. Forbundsstyret fastsetter sektorinndelingen og kan etter konsultasjon slå sammen sektorer dersom dette anses hensiktsmessig ut fra bransjelogikk og utviklingen i medlemsorganiseringen.

Ulike nasjonale komiteer for likestillings- og medlemsgruppestrukturer

Vedtektene etablerer ulike nasjonale komiteer for de særskilte medlemsgruppene, blant annet for kvinner, svarte og asiatiske minoriteter, LHBT+-personer, funksjonshemmede, pensjonister og unge.

Sektorer, regioner og avdelingskomiteer

Unites vedtekter inneholder også vedtektsfestede møte- og komitéstrukturer knyttet til:

- sektorer (National Industrial Sector Committees)
- regioner

- avdelinger
- arbeidsplasser

I tillegg til komiteer innenfor sektorer og regioner er det regionale organer knyttet til sektorstrukturen:

- regionale sektorkonferanser
- regionale sektorkomiteer

Lokalt nivå

Unite har også arbeidsplassbaserte organer og avdelinger.

13.4 Kontingent

Unite har en kontingentmodell basert på faste satser etter medlemskategori. Fulltidsarbeidende medlemmer betaler 18,59 britiske pund per måned, deltidsarbeidende medlemmer 11,35 pund per måned, lavtlønte fra 12,35 pund per måned og lærlinger fra 5,41 pund per måned. Pensjonister og ikke-yrkesaktive medlemmer har egne, lavere satser.

Medlemmer kan velge enkelte tillegg til den ordinære medlemskontingenten, blant annet å støtte Unites politiske kampanjearbeid med ti pence per uke. De kan også velge tillegget Driver Care for 1,10 britiske pund per uke. Driver Care gir en særskilt forsikrings- og støtteordning dersom førerkortet blir permanent inndratt på grunn av skade, funksjonsnedsettelse, sykdom, dårlig syn eller overfall. Ordningen inkluderer også dekning ved personskade og overfall, og kan gi juridisk bistand ved kjørerelaterte lovbrudd som skjer i arbeidssammenheng (Unite, u.å.-d).[3]

13.5 Prosess for valg til øverste organer

Policy Conference, som her omtales som landsmøtet, er forbundets øverste politiske beslutningsorgan, mens forbundsstyret fungerer som styringsorgan mellom konferansene.

Landsmøtet består av rundt 700 delegater i form av ordinære medlemmer (*lay members*) som velges gjennom egne valgkretser fastsatt i vedtektene. Ifølge vedtektene velges delegater fra regionene (Rule 8) og sektorene (Rule 7). Rule 11 oppgir at delegatene skal settes sammen etter likestillingsstrukturer (*equality structures*).

I tillegg skal seks delegater representere hver av de seks nasjonale komiteene for særskilte medlemsgrupper, det vil si én delegat fra hver av komiteene for kvinner, svarte og asiatiske minoriteter, LHBT+-personer, funksjonshemmede, pensjonister og unge (Rule 12.4.1.1). Videre skal hver regionale komité velge følgende delegater direkte til landsmøtet: tre delegater fra den regionale komiteen, hvorav minst én kvinne, to LHBT+-medlemmer, to funksjonshemmede medlemmer, to unge medlemmer og to pensjonerte medlemmer.

Medlemmene i forbundsstyret deltar på alle landsmøtene. De har tale-, men ikke stemmerett.

[3] Transportarbeiderne var en viktig medlemsgruppe i TGWU.

Ledelsen i forbundet og medlemmene i forbundsstyret velges i direkte valg blant medlemmene. Disse valgene gjennomføres separat fra landsmøtet. Valgordningen er regulert i det britiske lovverket (Trade Union and Labour Relations (Consolidation) Act 1992).

Forbundet ledes av generalsekretæren, som velges i en egen medlemsavstemning. Ved valget i 2026 ble stemmesedler sendt til de stemmeberettigede medlemmene, og valget ble organisert av en uavhengig valgadministrasjon. Generalsekretæren velges for en periode på fem år.

13.6 Lokale ledd – finansiering og organisering

Unite skiller mellom et lokalt organisasjonsledd i form av avdelinger og organisering på arbeidsplassnivå.

Avdelingene er lokale medlemsorganisasjoner med egne møter og valgte tillitsvalgte og verv, blant annet leder, sekretær, kasserer og likestillingsansvarlig. Der det er mulig, skal avdelingene være basert på arbeidsplassen. De kan imidlertid også baseres på «local industrial sector, community and retired branches» (Rule 17 i vedtektene).

På arbeidsplassnivå er det ulike typer arbeidsplasstillitsvalgte som ivaretar medlemmenes interesser i møte med arbeidsgiver.

Unites lokale ledd finansieres først og fremst gjennom en ordning der aktive avdelinger kan få tilbakeført administrasjonsmidler fra forbundet sentralt. Avdelinger som fungerer som demokratiske og godt administrerte medlemsledd, kvalifiserer for såkalt *branch administration funds*. Tilskuddet beregnes som ti prosent av medlemsinntektene, etter fradrag for innbetalinger til det sentrale streikefondet og eventuelle kostnader knyttet til arbeidsgiveradministrert kontingenttrekk (Unite, u.å.-d).

Lokale tillitsvalgte på arbeidsplassene finansieres ikke som et eget lokalt organisasjonsledd på samme måte som avdelinger.

13.7 Fysiske møteplasser

Unite har flere møteplasser utover landsmøtet og vedtektskonferansen. Forbundet arrangerer regionale og nasjonale opplæringskurs for valgte tillitsvalgte, nasjonale internatkurs (*residential courses*), regionale sektorkonferanser og sektorkomiteer, samt avdelingsmøter i de lokale avdelingene (Unite, u.å.-f, u.å.-g). Ut fra beskrivelsene er det grunn til å anta at en del av disse aktivitetene gjennomføres fysisk, men vi vet ikke i hvilken grad.

13.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter

Unite har en vedtektsfestet organisering for unge medlemmer til og med 30 år (Rule 9 i vedtektene). Organiseringen omfatter regionale forum for unge medlemmer, regionale ungdomskonferanser, regionale ungdomskomiteer, en nasjonal ungdomskonferanse og en nasjonal ungdomskomité. Strukturen gir unge medlemmer egne arenaer, samtidig som den er knyttet til Unites ordinære styrings- og sektorstruktur. Unge medlemmer skal blant annet være med i regionale og nasjonale komiteer. Unge medlemmer inngår dermed ikke bare som en medlemskategori, men har egne representasjonskanaler i organisasjonen.

13.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell

Vi har ikke funnet noen nyere, samlet evaluering av Unites organisasjonsmodell.

14 UNISON

UNISON er et britisk fagforbund som ble etablert 1. juli 1993 gjennom en sammenslåing av the National and Local Government Officers Association (NALGO), the National Union of Public Employees (NUPE) og the Confederation of Health Service Employees (COHSE). Alle tre var fagforbund i offentlig sektor. UNISON organiserer i dag bredt innen helse, lokalforvaltning, utdanning, politi og justis, frivillig sektor, energi, vann, miljø og transport, samt blant private kontraktører som leverer offentlige tjenester.

UNISON oppgir å ha over 1,3 millioner medlemmer og er et bredt offentlig tjenesteforbund snarere enn et profesjons- eller utdanningsbasert forbund.

14.1 Kriterier for medlemskap og kjennetegn ved medlemmer

Forbundet organiserer og representerer personer som arbeider med å levere tjenester til offentligheten, enten de er ansatt i offentlig, privat eller frivillig sektor. Medlemskapet er avgrenset i UNISONs vedtekter (*rulebook*), først og fremst Rule C. Rule C 1.1, 1.2 og 2.1 lyder slik:

> The Union shall seek to represent:
>
> 1.1 those employed by any body, authority, company or corporation which has a public, charitable, educational, or statutory function, including those employed in the local government service, the health services, the electricity supply industry, the gas, transport and water industries, the education services, the police and justice sectors and in the voluntary and community sectors.
>
> 1.2 those employed in such other areas of work and such other persons as may be provided for in these Rules, and as the National Executive Council may from time to time determine.
>
> 2 Categories of membership:
>
> 2.1 Membership shall be open to any person employed in the provision of public services and in such other employment as may come within the meaning of Rule C.1 above.

UNISON organiserer bredt på tvers av stillingstyper innenfor sitt organisasjonsområde. I tillegg til personer som er sysselsatt (*employed*), kan også andre bli eller være medlem. Det er også mulig med medlemskap for personer som tar utdannelse for å arbeide innenfor organisasjonens område, personer som har blitt arbeidsledige etter å ha arbeidet innenfor dette området, og personer som har blitt pensjonert etter å ha vært medlem i minst to sammenhengende år før pensjonering (UNISON, 2024).

14.2 Prinsipper for organisasjonsmodell

UNISON er organisert etter flere ulike prinsipper. Grunnivået er lokale avdelinger (*branches*). Disse organiserer og støtter medlemmer på arbeidsplassnivå, og er ifølge UNISONs nettside «the bedrock of the union» (UNISON, u.å.-a). Avdelingene inngår i tolv geografiske regioner, som binder sammen lokale avdelinger og forbundet nasjonalt.

Samtidig har forbundet flere sterke supplerende strukturer. I tillegg til den geografiske organiseringen er medlemmene organisert i tjenestegrupper (*service groups*), hvor de samles etter sektor eller tjenesteområde. UNISON er etter Rule D 3.1.1 i vedtektene delt inn i følgende tjenesteområder:

- Community
- Energy
- Health Care
- Higher Education
- Local Government
- Police, Probation and CAFCASS[4]
- Water, Environment and Transport

Endelig er forbundet også organisert i særskilte medlemsgrupper (*self-organised member groups*). Dette er egne grupper for *black members*, funksjonshemmede, LHBT+-medlemmer og kvinner. Denne organiseringen skal, som hos ver.di og Unite, sikre at medlemsgrupper som kan møte særlige former for diskriminering eller ulikhet, er representert i beslutningsorganer.

14.3 Organer

I UNISONs vedtekter listes sentrale nasjonale organer opp. Disse omfatter blant annet:

- Nasjonal delegatkonferanse
- Ekstraordinær delegatkonferanse
- Nasjonalt forbundsstyre
- Nasjonale tjenestegruppe/sektorkonferanser
- Nasjonale tjeneste/sektorgruppeutvalg

Nasjonal delegatkonferanse

På nasjonalt nivå er den nasjonale delegatkonferansen det øverste politikkutformende organet (*supreme policy-making body*) (UNISON, u.å.-b). Konferansen avholdes årlig, og der diskuteres og vedtas blant annet politikk, kampanjeprioriteringer og endringer i vedtektene.

Nasjonalt forbundsstyre

Nasjonalt forbundsstyre (National Executive Council) fungerer som et sentralt styringsorgan mellom konferansene. Det består av 68 medlemmer som velges gjennom egne valg innenfor regioner, tjenestegrupper og særskilte medlemsgrupper, og ikke av den nasjonale delegatkonferansen. I praksis fordeles antall plasser ut fra medlemstall i ulike

[4] CAFCASS er den engelske offentlige tjenesten Children and Family Court Advisory and Support Service, som bistår familiedomstolene i saker som gjelder barn og familier.

grupper (regioner og tjenestegrupper), samtidig som det også skal sikres representasjon for ulike medlemsgrupper, inkludert unge og lavtlønte gjennom reserverte plasser. Valgene gjennomføres som direktevalg.

Nasjonale tjenestegruppe/sektorkonferanser

Det arrangeres sektorvise, nasjonale konferanser (Service Group Conferences) hvor formålet er å utvikle politikk og prioriteringer for den aktuelle sektoren, særlig knyttet til lønn, arbeidsvilkår, kollektive forhandlinger, yrkes- og profesjonsspørsmål og sektorens organisering (UNISON, u.å.-c). Konferansene er delegatbaserte, med delegater valgt eller pekt ut av lokale avdelinger.

Nasjonale tjeneste/sektorgruppeutvalg

Tjenestegruppeutvalgene (Service Group Executives) er de nasjonale styringsorganene for hver av UNISONs tjenestegrupper. De følger opp arbeidet i den enkelte tjenestegruppen og behandler saker som gjelder denne. Det kan være nasjonale forhandlinger, lønn, arbeidsvilkår, sektorpolitikk og andre spørsmål som er særegne for sektoren. Utvalgene består av valgte representanter fra den aktuelle tjenestegruppen, og alle medlemmer har rett til å stille til valg til sitt eget tjenestegruppeutvalg. Valgene gjennomføres annethvert år.

Nasjonale konferanser og komiteer for særskilte medlemsgrupper

Mens vedtektene tydelig framsetter at det skal være konferanser og komiteer for regioner og tjenesteområder, er bestemmelsene litt mer løst formulert når det gjelder de særskilte medlemsgruppene. I vedtektene for 2025, Rule D 5.3, står det imidlertid følgende:

> To this end, self-organised groups shall:
>
> 1. meet to share concerns and aspirations, and establish their own priorities
> 2. elect their own representatives to other levels of self-organisation and to other appropriate levels of the Union's organisation

I praksis gjennomføres det ofte nasjonale konferanser for hver av disse gruppene, hvor medlemmene kan organisere seg, diskutere saker som angår gruppen og forsøke å påvirke UNISONs arbeid og politikk (se f.eks. UNISON Cardiff & Vale NHS Health Branch, u.å.; UNISON, u.å.-d, u.å.-e, u.å.-f). Det er også etablert nasjonale komiteer for de fire særskilte medlemsgruppene (UNISON, u.å.-d). Disse komiteene følger opp saker som er reist på gruppenes konferanse, arbeider med likestilling, representasjon, kampanjer og politikkutvikling, og kanaliserer gruppens interesser inn i UNISONs øvrige nasjonale struktur mellom konferansene.

Regionalt nivå

Det er to ulike organer på regionalt nivå:

- Regionalt råd
- Regional komité

Det regionale rådet er UNISONs brede regionale organ og møtes minst én gang i kvartalet. Det skal koordinere faglig og organisatorisk arbeid på tvers av avdelingene i regionen og bidra til at regionen følger opp UNISONs nasjonale politikk og prioriteringer. Videre skal rådet støtte organisering, verving, medlemsrepresentasjon og kampanjearbeid, samt bidra til opplæring og utvikling av tillitsvalgte. Det skal også sikre at medlemmer og avdelinger i regionen blir representert i relevante regionale og nasjonale prosesser. De regionale komiteene har en mer løpende og utøvende rolle mellom møtene i det regionale rådet.

Regioner er som nevnt koblet sammen med tjenesteområder og med en integrert struktur for særskilte medlemsgrupper. Det finnes derfor organer som skal ivareta tjenesteområdene innenfor de ulike regionene. UNISON har blant annet regionale tjenesteområdekomiteer.

Avdelinger

På lokalt nivå er avdelingene organisert med et årsmøte og et avdelingsstyre (*Branch Committee*). Det skal også avholdes avdelingsmøter og/eller medlemsmøter.

14.4 Kontingent

UNISONs kontingent er inntektsgradert. Medlemmene betaler et fast månedlig beløp etter hvilket av elleve inntektsintervaller de tilhører. De ordinære satsene går fra 1,30 til 22,50 britiske pund per måned. Studenter og enkelte lærlinger betaler ti britiske pund per år (UNISON, u.å.-g, u.å.-h).

14.5 Prosess for valg til øverste organer

UNISON har både indirekte valg av delegater til representative organer (kongress) og direkte valg av generalsekretær og medlemmer til det nasjonale forbundsstyret. Som omtalt over er det i tillegg regler for sammensetning av organene, for å sikre at ulike medlemsgrupper blir representert.

Forbundets øverste politiske organ er den nasjonale delegatkonferansen. Delegater velges av avdelingene. Ulike organer og grupper i forbundet skal være representert, og plassene fordeles på regioner, tjenestegrupper, særskilte medlemsgrupper, forum for unge medlemmer og andre medlemsstrukturer.

Det nasjonale forbundsstyret settes også sammen for å sikre representasjon fra ulike grupper i forbundet (se over). Her nomineres kandidater lokalt, og det gjennomføres direkte valg.

Generalsekretæren er et nasjonalt verv og velges ved direkte medlemsvalg hvert femte år. Kandidater kan nomineres blant annet av avdelinger og regionale råd. Alle ordinære medlemmer (ikke arbeidsledige, pensjonister eller studenter) som står i forbundets medlemsregister på skjæringsdatoen, er stemmeberettigede. Selve valget administreres av UNISONs valgadministrasjon, med eksterne og uavhengige valgkontrollører (*scrutineers*).

14.6 Lokale ledd – finansiering og organisering

Den lokale organiseringen består av tillitsvalgte på arbeidsplassene og lokalavdelinger.

På arbeidsplassnivå representeres medlemmene av arbeidsplasstillitsvalgte (*stewards*), som utgjør den mest arbeidsplassnære delen av organisasjonen.

Lokalavdelingene (*branches*) utgjør det formelle lokale organisasjonsleddet. Disse organiserer medlemmer innenfor en definert arbeidsgiver-, sektor- eller områdestruktur.

Avdelingene har et styre (*branch committee*) og valgt ledelse. Lokalavdelingene inngår som nevnt i UNISONs regionale struktur og i forbundets tjenestegrupper. Avdelingene skal avholde minst ett møte for medlemmene hvert år, vanligvis et årsmøte. I tillegg arrangeres det andre medlemsmøter ved behov. Styret tar seg av den løpende virksomheten. I større eller mer sammensatte avdelinger er det gjerne også møter i medlemsgrupper og seksjoner.

Vedtektene åpner for at avdelinger kan ha egen kontingent (*local levies*). Det er regler for hvor høy denne kan være, og for hvordan avdelingen vedtar en slik kontingent.

14.7 Fysiske møteplasser

UNISON har flere møteplasser for medlemmer og tillitsvalgte. De viktigste er sektorvise tjenestegruppekonferanser, innenfor ulike deler av medlemsmassen. Det er videre konferanser for selvorganiserte medlemsgrupper, ungdomskonferanser og -forum, regionale samlinger og møter i de lokale avdelingene. I tillegg arrangeres kurs og skolering for tillitsvalgte, valgte tillitspersoner i de lokale avdelingene og arbeidsplasstillitsvalgte. Mange av disse aktivitetene gjennomføres fysisk.

14.8 Demokratisk modell for unge medlemmer og representanter

UNISON har ikke en separat ungdomsorganisasjon. I stedet organiseres unge medlemmer, det vil si medlemmer til og med 30 år, gjennom en representasjonsstruktur innenfor forbundets ordinære organisasjon. Unge medlemmer kan organisere seg gjennom Young Members' Groups lokalt og regionalt. Disse representeres så i nasjonale arenaer som det nasjonale ungdomsforumet (National Young Members' Forum) og ungdomskonferansen (Young Members' Conference). Strukturen gir unge medlemmer egne møteplasser, samtidig som den er koblet til UNISONs ordinære organer.

Unge medlemmer inngår i forbundets ordinære representasjonsstruktur gjennom prinsippet om *fair representation*, der alder er ett av kriteriene som skal tas hensyn til. Ved den nasjonale delegatkonferansen skal delegasjonene speile medlemsmassen, blant annet når det gjelder alder, og både nasjonale og regionale forum for unge medlemmer er representert. Unge medlemmer har også representasjon i det nasjonale forbundsstyret, der det er reserverte plasser for dem.

14.9 Erfaring med egen organisasjonsmodell

Det foreligger en nyere gjennomgang av UNISONs lokale organisering og ressursfordeling gjennom *Branch Resources Review*, som ble vedtatt i 2021 etter behandling på delegatkonferansen. Gjennomgangen tok for seg hvordan lokale avdelinger kunne få bedre forutsetninger for å organisere, representere og støtte medlemmer, og bygget på en spørreundersøkelse til avdelinger, intervjuer og brede aktivistdiskusjoner. Den identifiserte særlig behov for mer tid til tillitsvalgte, mer regional støtte og mer økonomisk støtte. Den førte til forslag om en ny måte å beregne støtten til avdelingene på (en ny

«branch funding formula»), etablering av et fond for støtte og organisasjonsbygging på avdelingsnivå, og flere administrative støttetiltak for avdelinger (UNISON, u.å.-g).

15 Fagforbundene på tvers

I innledningen satte vi søkelys på ulike elementer og dimensjoner ved oppbyggingen og organiseringen av fagforbund. Forbundene vi har beskrevet, varierer når det gjelder om de er brede forbund som dekker arbeidstakere fra store deler av arbeidsmarkedet, eller om de kun dekker én sektor. De skiller seg også fra hverandre når det gjelder om de organiserer vertikalt, er arbeider- eller funksjonærforbund eller rene profesjonsforbund. Forbundene er dessuten bygd opp ulikt, der noen har kun to organisasjonsnivåer, mens andre har flere. Organisasjonsprinsippene varierer også. Noen organiserer etter arbeidsplass, andre geografisk og atter andre etter bransje eller tjenesteområde – og noen kombinerer flere prinsipper.

I dette kapittelet sammenfatter vi kort noen av dimensjonene vi har sett på i notatet, ved å sammenligne trekk ved organiseringen av de ulike forbundene.

Organisering

Organisering og organiseringsprinsipper, samt demokratisk representasjon ved valg til sentrale posisjoner, er to sentrale elementer. Som tabell 15.1 viser, har alle forbundene med unntak av Vision ett eller flere organer (ledd/nivåer) mellom klubben (arbeidsplassen) og den sentrale ledelsen. De fleste har region som et viktig organisasjonsprinsipp, noen koblet sammen med sektor. Samfunnsviterne, delvis Forbundet Styrke, NTL og Vision organiserer seg ikke etter en geografisk dimensjon. Flere av forbundene som organiserer en rekke yrkesgrupper eller bransjer (brede forbund), har også sektor eller fag/yrke som et organiserende prinsipp. For de som organiserer etter region og sektor (eller fag/yrke), innebærer det gjerne at de har sektororganisering også innenfor det regionale nivået. Det varierer hvilken rolle sektororganiseringen har. Den kan i hovedsak bestå av faglige møteplasser og organer for faglig politikk, ha en sentral rolle i tariffarbeidet eller også utgjøre organisasjonsledd som er likestilt med den geografiske linjen, for eksempel når det gjelder representasjon på landsmøtet.

Valg til øverste organer skjer i hovedsak indirekte, ved at ulike typer styrer eller forsamlinger velger delegater til et landsmøte, som så velger forbundets ledelse. Vanligvis følger dette den organisatoriske linjen, for eksempel ved at et fylkesmøte eller en regionkonferanse velger delegater der slike organer finnes. Det er også unntak der valgene skjer i avdelingene (grunnorganisasjonene) selv om det finnes mellomliggende organer. I tillegg finnes det eksempler på direktevalg av enkelte posisjoner i den sentrale ledelsen. I Unite og UNISON velges generalsekretæren og forbundsstyret i direktevalg av medlemmene. Samfunnsviterne er et eksempel på et norsk forbund som har direktevalg av delegater til landsmøtet, mens forbundets øverste ledelse velges av landsmøtet.

Kontingent

Alle forbundene har medlemskontingent. Når det gjelder yrkesaktive medlemmer, benyttes enten en flat sats, en prosentsats av den enkeltes inntekt eller en kombinasjon av disse. De forbundene som har et fast beløp, skiller gjerne mellom heltidsansatte og deltidsansatte. Alle har egne kontingentsatser for studenter, pensjonister og andre ikke-yrkesaktive medlemmer.

Tabell 15.1. Oppsummering av tre dimensjoner ved forbundene.

	Hovedprinsipper for organisering utover et sentralt ledd	Kontingent for arbeidstakere/sysselsatte	Representasjon for unge
Samfunnsviterne	Sektor og lokallag	Flat sats i tre nivå ut fra arbeidstid	Studentlag
Forbundet Styrke	Avdelinger og klubber	Inntektsavhengig, prosentsats	Ungdomsorganisasjon
NTL	Landsforening og avdeling eller landsforening, klubber	Inntektsavhengig, prosentsats	Ungdomsorganisasjon
Fagforbundet	Fylkeskretser, yrkessektorer og klubber	Inntektsavhengig, prosentsats	Ungdomsorganisasjon
NSF	Fylke, faggrupper og tillitsvalgte på arbeidsplassnivå	Inntektsavhengig, prosentsats	Studentorganisasjon
Handel og Kontor i Norge	Regioner, fagforeninger og SLA, klubber	Inntektsavhengig, prosentsats	Ungdomsorganisasjon
NJF	Landsråd og fagforening, eventuelt landsforening, klubber	Inntektsavhengig, prosentsats	Ungdomsorganisasjon
Unionen	Region og klubber	Flat sats, lavere for lavtlønte	Nei
Vision	Klubber	Inntektsavhengig, sju nivåer	Nei
Handel og Kontor i Danmark	Sektor og avdelinger, klubber	Flat sats, lavere for lavtlønte	Ungdomsorganisasjon
ver.di	Tre distriktsnivåer, ned til lokal klubb, fagområder og organisering av særskilte medlemsgrupper	Inntektsavhengig, prosentsats	Organisering/representasjon gjennom særskilte medlemsgrupper
Unite	Region, sektor og organisering av særskilte medlemsgrupper, lokale avdelinger	Flat sats, tre nivåer avhengig av arbeidstid, og av lav inntekt	Organisering/representasjon gjennom særskilte medlemsgrupper
UNISON	Regioner, tjenesteområder (sektor) og organisering av særskilte medlemsgrupper, lokale avdelinger	Inntektsgradert etter elleve inntektsnivåer	Organisering/representasjon gjennom særskilte medlemsgrupper

Lokale ledd

Vi har beskrevet de lokale leddene i forbundene. Disse er representert på arbeidsplassene gjennom tillitsvalgte og klubber/bedriftsgrupper. I tillegg har de fleste en lokal

avdeling eller fagforening som kan beskrives som grunnorganisasjonen, i den forstand at dette er det leddet medlemmene er tilknyttet, og som de kan utøve innflytelse i organisasjonen gjennom. Dette gjelder også for forbund som har dobbelt struktur. Det varierer mye hvor nært medlemmene er dette leddet. Noen grunnorganisasjoner dekker en region, andre (som en del i Styrke) kan være avgrenset til en arbeidsplass.

Når det gjelder finansiering av de lokale leddene, er det gjerne få detaljer å hente i den typen beskrivelser som ligger åpent tilgjengelig. Noen forbund har tilbakeføring av kontingent, andre gir bevilgninger etter søknad og behov, og noen har enten kun lokal kontingent eller lokal kontingent i tillegg til andre bidrag. Regler for lokal kontingent finnes vanligvis i vedtektene og vedtas ofte av medlemmene lokalt.

Alt i alt tyder det på at de lokale leddene i stor grad finansieres gjennom overføring av deler av den sentrale kontingenten.

Organisasjonsendringer

Vi har omtalt endringer i organisering der dette er blitt gjennomført, eller vi har funnet evalueringer. En fullstendig kartlegging ville krevd å henvende seg til forbundene for å få informasjon.

Fysiske møteplasser

Vi finner at alle forbundene benytter fysiske møteplasser for tillitsvalgte i ganske stor grad. Kurs- og opplæringsvirksomheten utgjør sentrale møteplasser. Det samme gjelder større møter i representantskap, fylkesårsmøter med mer. En del forbund har også samlinger i tilknytning til lønnsoppgjørene eller for tillitsvalgte innen et fag- eller sektorområde. Det framgår ofte ikke om samlingene er fysiske eller digitale, men beskrivelsene tyder på at mange møter fortsatt gjennomføres fysisk.

Organisasjoner for unge

Tabell 15.1 oppsummerer noe av det vi har funnet når det gjelder ungdomsorganisering. LO-forbundene i Norge og HK i Danmark har egne ungdomsorganisasjoner, i den betydning at unge medlemmer har egne møteplasser og egne formelle organer, for eksempel ungdomsutvalg. Samfunnsviterne og Norsk Sykepleierforbund har studentorganisasjon, men ikke egne organer for unge medlemmer ellers. I de fleste tilfeller er ungdoms- eller studentlag i disse forbundene representert som delegater ved sentrale organer, som landsmøter. I de svenske forbundene er det lite som tyder på et spesielt fokus på unge medlemmer, verken i form av møteplasser, ungdomsutvalg eller bestemmelser for å sikre representasjon av unge i sentrale organer. I Tyskland og Storbritannia innebærer strukturene for særskilte medlemsgrupper at unge representeres i forbundets beslutningsorganer hele veien fra lokalledd til sentrale organer. Her behandles unge som en potensielt underrepresentert gruppe på linje med for eksempel kvinner.

Litteratur

Akademikerne. (2025). *Medlemstall*. https://www.akademikerne.no/om-akademikerne/medlemstall?year=2025

Alver, V. & Baumberger, B. (2025). Varsler grundig analyse av Fagforbundet: - Alle føler de drukner litt i oppgaver. *Fagbladet*. https://www.fagbladet.no/nyheter/varsler-grundig-analyse-av-fagforbundet-alle-foler-de-drukner-litt-i-oppgaver/723658

Arbeidsgruppen for organisasjonsutvikling. (2025). *Fremtidens Samfunnsviterne: Organisering for fremtiden* (Sluttrapport til hovedstyret). Samfunnsviterne. https://www.samfunnsviterne.no/-/media/files/hovedstyret/andre-dokumenter/2025/arbeidsgruppens-sluttrapport.pdf

Berge, H. (2025, 25. august). Søk om støtte til å arrangere kurs. Norsk Tjenestemannslag. https://www.ntl.no/selvbetjening/artikkel/195785

Berge, H. (2026, 12. juni). Send inn kandidatforslag til den forberedende valgkomiteen. Norsk Tjenestemannslag. https://www.ntl.no/artikkel/232286

Brandsøy, E. (2025, 15. oktober). *Mangfoldet gjør oss sterkere.* Styrke. https://styrke.no/nyhet/mangfoldet-gjor-oss-sterkere/

Gumbrell-McCormick, R., & Hyman, R. (2019). Democracy in trade unions, democracy through trade unions? *Economic and Industrial Democracy*, 40(1), 91–110. https://doi.org/10.1177/0143831X18780327

Fagforbundet. (2023, januar). *Håndbok for tillitsvalgte valgt etter vedtektene*. https://www.fagforbundet.no/contentassets/aaff4b5c645b4ef682c1498ceea2dda9/handbok-for-tillitsvalgte-valgt-etter-vedtektene-2022-2025.pdf

Fagforbundet. (2024, 13. mai). *Årsberetning og regnskap for 2023.* https://www.fagforbundet.no/contentassets/50889449e19a46ada6d02e8a08117843/dagsordenspunkt-3-arsberetning-og-regnskap-for-2023.pdf

Fagforbundet. (2025a). *Retningslinjer til vedtektene*. https://www.fagforbundet.no/om-fagforbundet/vedtekter/retningslinjer-til-vedtektene/

Fagforbundet. (2025b). *Fagforbundets vedtekter*. https://www.fagforbundet.no/om-fagforbundet/vedtekter/

Fagforbundet. (u.å.-a). *For tillitsvalgte*. Hentet 4. august 2026 fra https://www.fagforbundet.no/for-tillitsvalgte/

Fagforbundet. (u.å.-b). *Prisoversikt medlemskap.* Hentet 4. august 2026 fra https://www.fagforbundet.no/medlemsfordeler/priser/

Fagforbundet. (u.å.-c). *Fagforbundet Ung – for deg under 30 år.* Hentet 4. august 2026 fra https://www.fagforbundet.no/ung/

Handel og Kontor Danmark. (2021, 9. februar). *Kriterier for udbetaling af klubtilskud.* https://www.hk.dk/-/media/dokumenter/om-hk/afdelinger/midt/midt/kriterierforudbetalingafklubtilskudrevideretfebruar2021.pdf

Handel og Kontor Danmark. (2025). *Vedtægter for HK Danmark*. https://www.hk.dk/-/media/dokumenter/om-hk/kongresser/kongres_2025/dokumenter/vedtegterforhkdanmark2025.pdf

Handel og Kontor Danmark. (2026a, 30. april). *Medlemstal*. https://www.hk.dk/OmHK/Fakta-om-HK/Medlemstal

Handel og Kontor Danmark. (2026b, 1. januar). *Medlemskab, kontingent og dagpenge*. https://www.hk.dk/-/media/dokumenter/akasse/pjecer-2026/kontingent-og-dagpenge/kontingent-og-dagpenge-1-januar2026.pdf

Handel og Kontor Danmark. (u.å.-a). *Organisation, afdelinger og sektorer – HK*. Hentet 5. august 2026 fra https://www.hk.dk/OmHK

Handel og Kontor Danmark. (u.å.-b). *Organisasjonsdiagram*. Hentet 5. august 2026 fra https://www.hk.dk/omhk/organisationen

Handel og Kontor Danmark. (u.å.-c). *Kongresser i HK*. Hentet 5. august 2026 fra https://www.hk.dk/omhk/kongresser

Handel og Kontor Danmark. (u.å.-d). *Politisk ledelse: Daglige Ledelse og Forretningsudvalg*. Hentet 5. august 2026 fra https://www.hk.dk/OmHK/Fakta-om-HK/Politisk-Ledelse

Handel og Kontor Danmark. (u.å.-e). *HKs hovedbestyrelse*. Hentet 6. august 2026 fra https://www.hk.dk/omhk/fakta-om-hk/politisk-ledelse/hk-danmarks-hovedbestyrelse

Handel og Kontor Danmark. (u.å.-f). *Tilskud til arbejdspladsklubber i HK Sjælland.* Hentet 6. august 2026 fra https://www.hk.dk/omhk/afdeling/sjaelland/tilskud-til-arbejdspladsklubber

Handel og Kontor Danmark. (u.å.-g). *Tilskud til klubber i HK Kommunal Sjælland.* Hentet 6. august 2026 fra https://www.hk.dk/omhk/afdeling/sjaelland/kommunal/klubtilskud

Handel og Kontor Danmark. (u.å.-h). *Kurser for tillidsvalgte*. Hentet 6. august 2026 fra https://www.hk.dk/karriere/kurser-for-tillidsvalgte

Handel og Kontor Danmark. (u.å.-i). *Kurser og arrangementer*. Hentet 6. august 2026 fra https://www.hk.dk/Aktuelt/Kalender

Handel og Kontor Danmark. (u.å.-j). *Arbejdspladsklubber*. Hentet 6. august 2026 fra https://www.hk.dk/omhk/afdeling/hk-hovedstaden/hk-kommunal-hovedstaden/arbejdspladsklubber

Handel og Kontor Danmark. (u.å.-k). *HK Ungdom Danmark.* Hentet 6. august 2026 fra https://www.hk.dk/omhk/sektor/hk-ungdom

Handel og Kontor Norge. (2024a). *Vedtekter*. https://hk.no/shared-files/3523/?HKs-vedtekter-2021.pdf

Handel og Kontor Norge. (2024b, 25. september). *HK Norges landsmøte: Nytt arbeidsutvalg og forbundsstyre valgt.* https://hk.no/2024/09/hk-norges-landsmote-nytt-arbeidsutvalg-og-forbunds-styre-valgt/

Handel og Kontor Norge. (u.å.-a). *HKs organisasjon*. Hentet 6. august 2026 fra https://hk.no/om-hk/hks-organisasjon/

Handel og Kontor Norge. (u.å.-b). *Våre bransjer*. Hentet 6. august 2026 fra https://hk.no/om-hk/vare-bransjer/

Handel og Kontor Norge. (u.å.-c). *Landsmøte 2024*. Hentet 6. august 2026 fra https://hk.no/landsmote-2024/

Handel og Kontor Norge. (u.å.-d). *Kontingent*. Hentet 6. august 2026 fra https://hk.no/medlemskap/kontigent/

Handel og Kontor Norge. (u.å.-e). *Medlemskap*. Hentet 6. august 2026 fra https://hk.no/medlemskap/

Handel og Kontor Norge. (u.å.-f). *Vedtekter for HK-klubben*. Hentet 6. august 2026 fra https://hk.no/om-hk/vare-bransjer

Handel og Kontor Norge. (u.å.-g). *Kurs og kompetanse*. Hentet 6. august 2026 fra https://hk.no/medlemskap/medlemsfordeler/kurs-og-konferanser-i-regi-av-hk/

Handel og Kontor Norge. (u.å.-h). *HK Ung*. Hentet 6. august 2026 fra https://hk.no/hkung/

Handel og Kontor Norge. (u.å.-i). *Ungdomskonferanse*. Hentet 6. august 2026 fra https://hk.no/arrangement/ungdomskonferanse-3/

Handel og Kontor Norge. (u.å.-j). *Ungdomskonferanse og årsmøte i SLA Ung*. Hentet 6. august 2026 fra https://hk.no/arrangement/ungdomskonferanse-sla-2/

Handel og Kontor Norge. (u.å.-k). *Ungdomsutvalgskonferansen 2025*. Hentet 6. august 2026 fra https://hk.no/arrangement/hk-kurs-2830/

Handel og Kontor Ungdom Danmark. (2025, 3. oktober). *HK Ungdom Danmarks love*. https://www.hk.dk/-/media/dokumenter/om-hk/sektorer/hk_ungdom/hkungdomdanmarks-love2025.pdf

Industri Energi & Forbundet for Ledelse og Teknikk. (2023). *Sammenslåingsdokument og vedtekter*. https://styrke.no/content/uploads/2025/09/Sammenslaingsdokument-og-vedtekter-2023.pdf

Kjellberg, A. (1997). Hur formades de svenska tjänstemännens organisationsmönster? I A.L. Johansson (Red.), *Fackliga organisationsstrategier*, s. 49–64. Arbetslivsinstitutet.

Norsk Jernbaneforbund. (2024). *Vedtekter*. https://njf.no/wp-content/uploads/2025/01/3449-NJF-Vedtekter-A6-2024.pdf

Norsk Jernbaneforbund. (2025, 3. november). *Meld deg på Jernbanekonferansen 2025.* https://njf.no/meld-deg-pa-jernbanekonferansen-2025/

Norsk Jernbaneforbund. (2026a, 21. mai). *Forbundsskolen 2026*. https://njf.no/forbundsskolen-2026/

Norsk Jernbaneforbund. (2026b, 21. mai). *Utvikling og samarbeidskurs 2025–2026 – for tillitsvalgte i NJF Buss.* https://njf.no/utvikling-og-samarbeidskurs-2025-2026-for-tillitsvalgte-i-njf-buss/

Norsk Jernbaneforbund. (2026c, 21. mai). *LO-kurs for NJF – tillitsvalgte og medlemmer.* https://njf.no/lo-kurs-for-njf-tillitsvalgte-og-medlemmer/

Norsk Jernbaneforbund. (2026d, 23. juni). *Invitasjon til ungdomskurs 2026*. https://njf.no/invitasjon-til-ungdomskurs-2025/

Norsk Jernbaneforbund. (u.å.-a). *Lokale avdelinger*. Hentet 6. august 2026 fra https://njf.no/lokale-avdelinger/

Norsk Jernbaneforbund. (u.å.-b). *Forbundsstyret*. Hentet 6. august 2026 fra https://njf.no/om-njf/forbundsstyret/

Norsk Jernbaneforbund. (u.å.-c). *Kurs og skolering*. Hentet 6. august 2026 fra https://njf.no/kurs-og-skolering/

Norsk Jernbaneforbund. (u.å.-d). *Ungdomspolitisk program*. Hentet 6. august 2026 fra https://njf.no/njf-ung/ungdomspolitisk-program/

Norsk Jernbaneforbund. (u.å.-e). *NJF Ung.* Hentet 6. august 2026 fra https://njf.no/njf-ung/

Norsk Sykepleierforbund. (2016). *NSF Students valgreglement*. https://www.nsf.no/nsf-student/nsf-students-valgreglement

Norsk Sykepleierforbund. (2023, 26. oktober). *Alt du trenger å vite om landsmøtet.* https://www.nsf.no/artikkel/alt-du-trenger-vite-om-landsmotet

Norsk Sykepleierforbund. (2024a). *Norsk Sykepleierforbunds vedtekter.* https://www.nsf.no/sites/default/files/2024-12/nsfs-vedtekter-2024-2027.pdf

Norsk Sykepleierforbund. (2024b, 30. oktober). *Sak til Landsmøtet nr. 6: Forbundsstyret – kapittel 8, 22 ved § 22-1 og instruks for Forbundsstyret* (Dok. nr. DM: 1407786). https://www.nsf.no/sites/default/files/2024-11/landsmotesak-6-forbundsstyret.pdf

Norsk Sykepleierforbund. (2024c, 16. oktober). *Nyttig informasjon til deg som skal delta på landsmøte*. https://www.nsf.no/nyttig-informasjon-til-deg-som-skal-delta-pa-landsmote

Norsk Sykepleierforbund. (2024d). *NSFs valgreglement perioden 2024-2027.* https://www.nsf.no/sites/default/files/inline-images/sak-2-vedlegg-2-revidert-valgreglement-for-nsf.pdf

Norsk Sykepleierforbund. (2024e). *NSFs vedtekter er oppdatert*. https://www.nsf.no/artikkel/nsfs-vedtekter-er-oppdatert

Norsk Sykepleierforbund. (2024f). *Protokoll: Ekstraordinært landsmøte Norsk Sykepleierforbund 27.–29. november 2024*. https://www.nsf.no/sites/default/files/2025-01/protokoll-landsmote-norsk-sykepleierforbund-27.-29.-november-2024-signert-19.12.2024_0.pdf

Norsk Sykepleierforbund. (2025a, 17. desember). *Valg av nominasjonskomite.* https://www.nsf.no/fylke/oslo/nyheter/valg-av-nominasjonskomite

Norsk Sykepleierforbund. (2025b, 19. mars). *Retningslinjer for NSF Student*. https://www.nsf.no/sites/default/files/2025-04/retningslinjer-for-nsf-student.pdf

Norsk Sykepleierforbund. (u.å.-a). *Tillitsvalgte i NSF*. Hentet 5. august 2026 fra https://www.nsf.no/om-oss/tillitsvalgte-i-nsf

Norsk Sykepleierforbund. (u.å.-b). *Ditt Fylkeskontor.* Hentet 5. august 2026 fra https://www.nsf.no/fylke

Norsk Sykepleierforbund. (u.å.-c). *Faggrupper for Norsk Sykepleierforbund*. Hentet 5. august 2026 fra https://www.nsf.no/faggrupper

Norsk Sykepleierforbund. (u.å.-d). *Om Sentralt fagforum.* Hentet 5. august 2026 fra https://www.nsf.no/fg/sentralt-fagforum/om-sentralt-fagforum-0

Norsk Sykepleierforbund. (u.å.-e). *Landsmøte 2023.* Hentet 5. august 2026 fra https://www.nsf.no/om-oss/landsmotet-2023

Norsk Sykepleierforbund. (u.å.-f). *Medlemskontingent i Norsk Sykepleierforbund*. Hentet 5. august 2026 fra https://www.nsf.no/forsikring-og-medlemsfordeler/medlemskontingent-i-norsk-sykepleierforbund

Norsk Sykepleierforbund. (u.å.-g). *Kurs og arrangementer*. Hentet 5. august 2026 fra https://www.nsf.no/kurs-og-arrangementer

Norsk Sykepleierforbund. (u.å.-h). *Om NSF Student*. Hentet 5. august 2026 fra https://www.nsf.no/nsf-student/om-nsf-student

Norsk Sykepleierforbund. (u.å.-i). *NSF Students årsmøte.* Hentet 5. august 2026 fra https://www.nsf.no/nsf-student/nsf-students-arsmote

Norsk Sykepleierforbund. (u.å.-j). *Studentstyret*. Hentet 5. august 2026 fra https://www.nsf.no/nsf-student/studentstyret

Norsk Tjenestemannslag. (2015, 5. februar). *Mandat og retningslinjer for NTL Ung*. https://medlem.ntl.no/Content/132879/Mandat%20og%20retningslinjer%20for%20NTL%20Ung.pdf

Norsk Tjenestemannslag. (2026, 20. oktober). *NTLs fylkesutvalg*. https://www.ntl.no/om-oss/ntls-fylkesutvalg

Norsk Tjenestemannslag. (2026b). *Framtidas NTL: Rapport fra organisasjonsprosjektet NTL 2033*. https://medlem.ntl.no/Content/233952/attr=48CF96A39159A094E0630B00000A22D4/Rapport-organisasjonsprosjekt-NTL2033.pdf

Norsk Tjenestemannslag. (2024, juni). *Retningslinjer for NTLs aktivitetsfond*. https://medlem.ntl.no/Content/205104/attr=1AAEB90ACB367FF1E0630B00000AFBAE/Retningslinjer-aktivitetsfondet-2024.pdf

Norsk Tjenestemannslag. (u.å.-a). *NTLs organisasjonsledd*. https://www.ntl.no/artikkel/ntls-organisasjonsledd

Norsk Tjenestemannslag. (u.å.-b). *Søke om støtte til å arrangere kurs i NTLs organisasjonsledd*. https://medlem.ntl.no/Content/214181/cache=20221805153210/Soke-om-stotte-til-kurs-NTLs-organisasjonsledd.pdf

Revelio Labs. (2026, juli). *How many employees work at Unite the Union?* https://www.revelio-labs.com/companies/unite-the-union/employees

Rovira, J. (2025, 13. oktober). Unionen: Fler unga aktiva är en ödesfråga. *Kollega*. https://kollega.se/fackligt/unionen-foryngring-kravs-att-facket-ska-overleva

Samfunnsviterne. (2018, 6. september). *Retningslinjer for økonomiske tildelinger til studentlag*. https://www.samfunnsviterne.no/om-oss/vedtekter-og-retningslinjer/retningslinjer-for-okonomiske-tildelinger-til-studentlag

Samfunnsviterne. (2025a, 8. desember). *Vedtekter for Samfunnsviterne.* https://www.samfunnsviterne.no/om-oss/vedtekter-og-retningslinjer/vedtekter-for-samfunnsviterne

Samfunnsviterne. (2025b, 18. desember). *Sektormodellen*. https://www.samfunnsviterne.no/om-oss/fremtidens-samfunnsviterne/sektormodellen

Samfunnsviterne. (2025c, 27. november). *Styreinstruks for hovedstyret i Samfunnsviterne for styreperioden 2025-2028*. https://www.samfunnsviterne.no/om-oss/vedtekter-og-retningslinjer/styreinstruks-for-hovedstyret-i-samfunnsviterne

Samfunnsviterne. (2025d, 27. november). *Styreinstruks for leder i Samfunnsviterne i styreperioden november 2025-2028.* https://www.samfunnsviterne.no/om-oss/vedtekter-og-retningslinjer/styreinstruks-for-leder-av-samfunnsviterne

Samfunnsviterne. (2025e, 18. desember). *Vil du sitte i Samfunnsviternes nye sektorutvalg?* https://www.samfunnsviterne.no/nyhetsarkiv/2025/utlysning-av-sektorutvalg

Samfunnsviterne. (2025f). *Instruks for valgkomiteen i Samfunnsviterne.* https://www.samfunnsviterne.no/om-oss/vedtekter-og-retningslinjer/instruks-for-valgkomiteen-i-samfunnsviterne

Samfunnsviterne. (2025g, 12. september). *Søk om midler til lokale aktiviteter.* https://www.samfunnsviterne.no/tillitsvalgt/sok-om-midler-til-ditt-lokallag

Samfunnsviterne. (2025h). *Samfunnsviternes rammebudsjett 2026-2028.* https://www.samfunnsviterne.no/lm/landsmotet/-/media/0cd0e63cd55442dda910d20ae7d0bfbb.ashx

Samfunnsviterne. (2025i, 12. mai). *Hovedstyrets årsberetning 2024*. https://www.samfunnsviterne.no/-/media/files/landsmotet/2025/vedlegg-til-sak-2325-samfunnsviternes-rsberetning-2024vedtatt-i-sak-3125signert.pdf

Samfunnsviterne. (2025j). *Ny organisasjonsmodell.* https://www.samfunnsviterne.no/-/media/files/landsmotet/2025/lm-sak-9-25-ny-organisasjonsmodell-rettet-(2).pdf

Samfunnsviterne. (2026a, 21. januar). *Samfunnsviterne 30 år.* https://www.samfunnsviterne.no/om-oss/samfunnsviterne-30

Samfunnsviterne. (2026b, 29. januar). *Retningslinjer for lokale tildelinger - økonomiske tildelinger til lokallag*. https://www.samfunnsviterne.no/om-oss/vedtekter-og-retningslinjer/retningslinjer-for-okonomiske-tildelinger-til-lokallag

Samfunnsviterne. (u.å.-a). *Fremtidens Samfunnsviterne*. https://www.samfunnsviterne.no/om-oss/fremtidens-samfunnsviterne

Samfunnsviterne. (u.å.-b). *Studentlag*. Hentet 3. august 2026 fra https://www.samfunnsviterne.no/om-oss/Studentlag

Seip, Å. A., Steen, J. R., & Øistad, B. S. (2018). *Norsk Sykepleierforbunds tjenester: Ønsker og behov hos medlemmer og tillitsvalgte* (Fafo-notat 2018:14). Fafo.

Sjåvik, S. (2026, 8. mai). *Arbeider med nye regionsforum*. Styrke. https://styrke.no/nyhet/arbeider-med-nye-regionsforum/

Statistisk sentralbyrå. (2026). 03546: Hovudsamanslutningane for arbeidstakarar og andre landsomfattande arbeidstakarorganisasjonar. Medlemer per 31. desember, etter landsforening og år. [Statistikk]. https://www.ssb.no/statbank/table/03546

Steen, J. R. & Nergaard, K. (2017). *Organisasjonsstruktur og fagforeningsarbeid i NTL* (Fafo-rapport 2017:27). Fafo.

Styrke. (2023). *Retningslinjer for avdelinger og klubbers vedtekter*. https://styrke.no/hvem-vi-er/retningslinjer-for-avdelinger-og-klubbers-vedtekter/

Styrke. (2024, 16. oktober). *Forbundet Styrke runder 80 000 medlemmer*. https://styrke.no/nyhet/forbundet-styrke-runder-80-000-medlemmer/

Styrke. (2025a, 17. oktober). *Forbundet Styrkes vedtekter*. https://styrke.no/hvem-vi-er/vedtekter-for-forbundet-styrke/

Styrke. (2025b). *Organisasjonsgjennomgangen 2023-2025*. https://styrke.no/content/uploads/2025/08/Organisasjonsgjennomgangen-Styrke-1.0.pdf

Styrke. (u.å.-a). *Hvem vi er.* Hentet 5. august 2026 fra https://styrke.no/hvem-vi-er/

Styrke. (u.å.-b). *Samarbeidskomiteer*. https://styrke.no/hvem-vi-er/samarbeidskomiteer/

Styrke. (u.å.-c). *Retningslinjer for samarbeidskomiteer*. https://styrke.no/hvem-vi-er/samarbeidskomiteer/retningslinjer-for-samarbeidskomiteer/

Styrke. (u.å.-d). *Forbundsledelsen*. Hentet 5. august 2026 fra https://styrke.no/hvem-vi-er/forbundsledelsen/

Styrke. (u.å.-e). *Kontingentsatser*. https://styrke.no/for-arbeidsgivere/kontingentsatser

Styrke. (u.å.-f). *Kurs og arrangementer*. Hentet 5. august 2026 fra https://styrke.no/kurs-og-kompetanse/kurs-og-arrangement/

Styrke Ung. (2023). *Vedtekter for Forbundet Styrke Ung.* https://ung.styrke.no/content/uploads/sites/8/2024/12/Vedtekter-2024-2025.pdf

Svenning, L. (2015, 19. mars). *Fylker eller regioner?* HK-Nytt. https://www.hk-nytt.no/skjult-artikkel/fylker-eller-regioner/2580569

Svenning, L. (2024). *Nå skal HK se seg selv i speilet*. HK-Nytt. https://www.hk-nytt.no/landsmote2024/na-skal-hk-se-seg-selv-i-speilet/2573479

Transport. (2024, 11. desember). *Unionen och Transport enas om nytt gränsdragningsavtal*. https://www.transport.se/publicerat/gransdragningsavtal-transport-och-unionen/

Unionen. (2023). *Stadgar*. https://www.unionen.se/sites/default/files/files/3292-1_Unionen_Stadgar_2023_WEBB_0.pdf

Unionen. (2026a, 20. april). *Årsrapport 2025*. https://www.unionen.se/sites/default/files/files/Unionens_Arsrapport_2025_tg_low.pdf

Unionen. (2026b). *Hållbarhetsrapport 2025*. https://www.unionen.se/sites/default/files/files/Unionens_Hallbarhetsrapport_2025_tg_low.pdf

Unionen. (u.å.-a). *Fackets historia*. Hentet 4. august 2026 fra https://www.unionen.se/om-unionen/fackets-historia

Unionen. (u.å.-b). *Vem kan bli medlem och villkor*. Hentet 4. august 2026 fra https://www.unionen.se/medlemskapet/vem-kan-bli-medlem-och-villkor

Unionen. (u.å.-c). *Regionstyrelsen*. Hentet 4. august 2026 fra https://www.unionen.se/fortroendevald/hogre-uppdrag/regionstyrelse

Unionen. (u.å.-d). *Regioner*. Hentet 4. august 2026 fra https://www.unionen.se/om-unionen/regioner

Unionen. (u.å.-e). *Unionen Chef.* Hentet 4. august 2026 fra https://www.unionen.se/chef

Unionen. (u.å.-f). *Unionen Egenföretagare.* Hentet 4. august 2026 fra https://www.unionen.se/medlemskapet/egenforetagare

Unionen. (u.å.-g). *Unionen Student*. Hentet 4. august 2026 fra https://www.unionen.se/student

Unionen. (u.å.-h). *Like a Boss – ditt chefsnätverk.* Hentet 4. august 2026 fra https://www.unionen.se/medlemskapet/medlemsformaner/like-boss-ditt-chefsnatverk

Unionen. (u.å.-i). *Skicka motioner till Unionen*. Hentet 4. august 2026 fra https://www.unionen.se/motionera

Unionen. (u.å.-j). *Utbetalning av klubbanslag*. Hentet 4. august 2026 fra https://www.unionen.se/rad-och-stod/klubbanslag-efter-arsmotet

Unionen. (u.å.-k). *Ungdomsombud i klubben.* Hentet 4. august 2026 fra https://www.unionen.se/fortroendevald/klubb/ungdomsombud-i-klubben

Unionen. (u.å.-l). *Projekt: «Länge leve demokrati»*. Hentet 5. august 2026 fra https://www.unionen.se/langelevedemokrati

Unionen. (u.å.-m). *Demokratihandboken – eller regionstyrelsens roll som demokratisk länk*. Hentet 5. august 2026 fra https://www.unionen.se/demokrati/demokratihandbok

UNISON. (2024). *UNISON Rule book 2024: As amended at the 2024 conference.* https://assets.publishing.service.gov.uk/media/687a17099b1337e9a7726b5b/Unison_Rule_book_2024.pdf

UNISON. (u.å.-a). *Our structure.* Hentet 10. august 2026 fra https://unison.org.uk/about/structure

UNISON. (u.å.-b). *National delegate conference.* Hentet 10. august 2026 fra https://unison.org.uk/about/national-delegate-conference

UNISON. (u.å.-c). *Service groups.* Hentet 10. august 2026 fra https://unison.org.uk/about/structure/service-groups

UNISON Cardiff & Vale NHS Health Branch. (u.å.). *UNISON self organised groups*. Hentet 10. august 2026 fra https://www.cavunison.co.uk/sog/

UNISON. (u.å.-d). *Black members group*. Hentet 10. august 2026 fra https://www.unison.org.uk/get-involved/member-groups/black-members

UNISON. (u.å.-e). *Join our disabled members group*. Hentet 10. august 2026 fra https://www.unison.org.uk/get-involved/join-our-disabled-members-group

UNISON. (u.å.-f). *Join our black members groups*. Hentet 10. august 2026 fra http://www.amrc.iebsl.unison.org.uk/get-involved/join-our-black-members-group

UNISON. (u.å.-g). *How much does it cost to join?* Hentet 10. august 2026 fra https://unison.org.uk/join/membership-fees

UNISON. (u.å.-h). *Union subscription rates*. Hentet 10. august 2026 fra https://www.staffordshireunison.org.uk/unison-subscription-rates/

UNISON. (u.å.-i). *Organising to win for years to come*. Hentet 10. august 2026 fra https://unison.org.uk/news/2026/06/organising-win-years-come

Unite the Union [Unite]. (2024). *RULE BOOK. Effective from Rules Conference 2023 (Amended March 2024)*. https://www.unitetheunion.org/media/4wvbk32a/final-unite-rule-book-amended-march-2024-v-1.pdf

Unite. (u.å.-a). *History*. https://www.unitetheunion.org/who-we-are/history

Unite. (u.å.-b). *Community Membership*. Hentet 10. august 2026 fra https://www.unitetheunion.org/why-join/membership-types/community-membership

Unite. (u.å.-c). *Policies and publications. Decisions of Unite Policy Conference.* Hentet 10. august 2026 fra https://resources.unitetheunion.org/policies-and-publications/decisions-of-unite-policy-conference.

Unite. (u.å.-d). *Contribution Rates: How much will my Unite Membership Cost?* Hentet 10. august 2026 fra https://www.unitetheunion.org/why-join/join-unite/contribution-rates

Unite. (u.å.-e). *Branch standards.* Hentet 10. august 2026 fra https://www.unitetheunion.org/media/1382/unite-branch-standards.pdf

Unite. (u.å.-f). *Training and Courses*. Hentet 10. august 2026 fra https://www.unitetheunion.org/why-join/member-services/education/training-and-courses

Unite. (u.å.-g). *National education*. Hentet 10. august 2026 fra https://learn.unitetheunion.org/national-education

Ver.di. (2021, 9. februar). *Nur wer mitmacht, wird gehört*. https://www.verdi.de/nur-wer-mitmacht-wird-gehoert

Ver.di. (2023, oktober). *Satzung*. https://www.uni-due.de/imperia/md/content/verdi-vertrauensleute/verdi-satzung.pdf

Ver.di. (2025a, 15. desember). *25 Jahre ver.di – und wir haben jede Menge Lust auf mehr!* https://www.verdi.de/service-angebote/25-jahre-verdi-und-wir-haben-jede-menge-lust-mehr

Ver.di. (2025b, 23. september). *Bundesverwaltung*. https://www.verdi.de/service-angebote/karriere-verdi/bundesverwaltung

Ver.di. (2025c, 23. september). *ver.di? Das sind wir!* https://www.verdi.de/verdi-sind-wir

Ver.di. (2025d, 23. september). *Fachbereiche*. https://www.verdi.de/fachbereiche

Ver.di. (2025e, 23. september). *Bundesvorstand*. https://www.verdi.de/bundesvorstand

Ver.di. (2025f, 23. september). *Landesbezirk Nordrhein-Westfalen*. https://www.verdi.de/service-angebote/karriere-verdi/landesbezirk-nordrhein-westfalen

Ver.di. (2025g, 23. september). *Landesbezirk Sachsen, Sachsen-Anhalt, Thüringen.* https://www.verdi.de/service-angebote/karriere-verdi/landesbezirk-sachsen-sachsen-anhalt-thueringen

Ver.di. (2026a, 1. januar). *Das ABC der Vertrauensleute.* https://www.verdi.de/arbeit-recht/mitbestimmung/abc-vertrauensleute

Ver.di. (2026b, 4. februar). *Ver.di-Transparenzbericht für das Jahr 2025.* https://www.verdi.de/transparenzberichte/verdi-transparenzbericht-fuer-jahr-2025

Ver.di. (u.å.-a). *Gründungsgewerkschaften*. Hentet 7. august 2026 fra https://www.verdi.de/gruendungsgewerkschaften

Ver.di. (u.å.-b). *Karriere bei ver.di*. Hentet 7. august 2026 fra https://shsw.verdi.de/ueber-uns/karriere-bei-ver-di/

Ver.di. (u.å.-c). *Ortsvereine*. Hentet 7. august 2026 fra https://mv-nord-ost.verdi.de/ueber-uns/ortsvereine

Ver.di. (u.å.-d). *Regional: Ortsvereine.* Hentet 7. august 2026 fra https://oberpfalz.verdi.de/regional/

Ver.di. (u.å.-e). *Auf einen Blick – alle ver.di Bildungsangebote.* Hentet 7. august 2026 fra https://bildungsportal.verdi.de/search.php

Ver.di. (u.å.-f). *Gesundheit, Soziale Dienste, Bildung und Wissenschaft.* Hentet 7. august 2026 fra https://www.verdi.de/gesundheit-soziales-bildung/startseite

Ver.di. (u.å.-g). *Landesbezirk Nordrhein-Westfalen.* Hentet 7. august 2026 fra https://www.verdi.de/nrw/startseite

Ver.di. (u.å.-h). *Jugend.* Hentet 7. august 2026 fra https://www.verdi.de/jugend/startseite

Ver.di B+B. (u.å.). *Seminarfinder*. Hentet 7. august 2026 fra https://verdi-bub.de/

Vision. (2021). *Deklaration för en stark demokrati!* https://vardemokrati.se/wp-content/uploads/2021/04/Vision-ataganden.pdf

Vision. (2024a). *Protokoll Visions kongress 2024.* https://vision.se/download/18.2fe7d4ef196c7e27cb464f/1747147329944/protokoll-2024.pdf

Vision. (2024b, oktober). *Visions stadgar.* https://vision.se/download/18.34cf7c0818fa3fdb2f9c919/1755694046771/vision-stadgar.pdf

Vision. (2026). *Årsredovisning 2025.* https://vision.se/download/18.5f4a920619ddc9f6f5fe4aa/1778504410270/arsredovisning-2025.pdf

Vision. (u.å.-a). *Om Vision.* Hentet 10. august 2026 fra https://vision.se/Om-Vision

Vision. (u.å.-b). *Visions organisation.* Hentet 6. august 2026 fra https://vision.se/om-vision/organisation

Vision. (u.å.-c). *Vision Chef: Sveriges största fackförbund för chefer i välfärden*. https://vision.se/medlem/chef

Vision. (u.å.-d). *Förbundsstyrelsen*. Hentet 6. august 2026 fra https://vision.se/om-vision/organisation/forbundsstyrelsen

Vision. (u.å.-e). *Visions center*. Hentet 6. august 2026 fra https://vision.se/om-vision/organisation/center

Vision. (u.å.-f). *Medlemsavgift för Vision*. Hentet 6. august 2026 fra https://vision.se/medlem/bli-medlem/medlemsavgift

Vision. (u.å.-g). *Medlemsavgift för Vision Chef*. Hentet 6. august 2026 fra https://vision.se/medlem/chef/medlemsavgift

Vision. (u.å.-h). *Nationell valberedning*. Hentet 6. august 2026 fra https://vision.se/om-vision/organisation/nationell-valberedning

Vision. (u.å.-i). *Lokalt arbete på arbetsplassen*. Hentet 6. august 2026 fra https://vision.se/paverka-pa-jobbet/lokalt-arbete

Vision. (u.å.-j). *Utbildningar hos Vision – din väg till utveckling.* Hentet 6. august 2026 fra https://vision.se/utbildning

Vision. (u.å.-k). *Områdeskonferens 2025, Stockholm*. Hentet 6. august 2026 fra https://minasidor.vision.se/om-mina-sidor/kurstillfalle/?id=345523e4-cc0f-f011-b85f-0050560a01fb

Vision. (u.å.-l). *Områdeskonferens – Område Mitt 2025.* Hentet 6. august 2026 fra https://minasidor.vision.se/om-mina-sidor/kurstillfalle/?id=17dbd171-792a-f011-b864-0050560a01fb

Vision. (u.å.-m). *Områdeskonferens i område norr, start 2. oktober*. Hentet 6. august 2026 fra https://minasidor.vision.se/om-mina-sidor/kurstillfalle/?id=ac46b8ad-1915-f011-b86a-0050560a00a0

Vision. (u.å.-n). *Nätverk för dig inom socialt arbete.* Hentet 6. august 2026 fra https://minasidor.vision.se/om-mina-sidor/kurstillfalle/?id=2a94fa3a-5bf3-ef11-b868-005056a43206

Von Scheele, C. (2021, 21. januar). Fackanslutning för egenföretagare splittrar förbunden. *Arbetsvärlden*. https://www.arbetsvarlden.se/fackanslutning-for-egenforetagare-splittrar-forbunden/

Von Scheele, C. (2022, 24. mars). Marie Nilsson: Att gå samman med Livs, GS och Pappers skulle vara en styrka. *Arbetsvärlden*. https://www.arbetsvarlden.se/marie-nilsson-att-ga-samman-med-livs-gs-och-pappers-skulle-vara-en-styrka/

Fafo
Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning

Borggata 2B, Oslo
Postboks 2947 Tøyen, 0608 Oslo
Sentralbord: 22 08 85 00
E-post: fafo@fafo.no

fafo.no